

ИРЕНА ТРАЈКОСКА

МАКЕДОНСКИ ЈАЗИК ЗА УЧЕНИЦИТЕ ОД ДРУГИТЕ ЗАЕДНИЦИ

ЗА VI ОДДЕЛЕНИЕ ВО ОСНОВНО ОБРАЗОВАНИЕ

МАКЕДОНСКИ ЈАЗИК

ЗА УЧЕНИЦИТЕ ОД ДРУГИТЕ ЗАЕДНИЦИ ЗА VI ОДДЕЛЕНИЕ ВО ОСНОВНО ОБРАЗОВАНИЕ

Издавач

Тримакс - Скопје

Автор

Ирена Трајкоска

Рецензенти

проф д-р Марина Спасовска - ДУТ- Филолошки факултет - Тетово

м-р Татјана Нанкова - ООУ „Кузман Јосифовски Питу“ - Скопје

м-р Валентина Трајковска - ЈНУ Институт за македонски јазик „Крсте Мисирков“ - Скопје

Уредник

Анита Милевска

Лектор

Лилјана Јовановска

Илустрации

Елизабета Ангелова Шурбевски

Теодора Јовановска

Анто Јуниор Јазвик

Ѓорѓи Кротков

Фотографии

Графички дизајн и техничко уредување

Тримакс - Скопје

Печати

Европа 92 - Кочани

Тираж

6909

Скопје, 2025

CIP - Каталогизација во публикација

Национална и универзитетска библиотека „Св. Климент Охридски“, Скопје

373.3.016:811.163.3(075.2)

ТРАЈКОСКА, Ирена

Македонски јазик: за учениците од другите заедници за VI одделение во основно образование / [Ирена Трајкоска; Елизабета Ангелова Шурбевски ... и др.]. - Скопје: Тримакс, 2025. - 140 стр.; 26 см

Други илустратори: Теодора Јовановска, Анто Јуниор Јазвик, Ѓорѓи Кротков

ISBN 978-608-204-518-4

COBISS.MK-ID 66726405

Сите права се заштитени. Ниту еден дел од ова издание не смее да се репродуцира, електронски, со фотокопија, снимка или со друг вид чување во систем за натамошно користење на податоците, без претходна писмена согласност на издавачот.

ИРЕНА ТРАЈКОСКА

МАКЕДОНСКИ ЈАЗИК
ЗА УЧЕНИЦИТЕ ОД ДРУГИТЕ ЗАЕДНИЦИ
ЗА VI ОДДЕЛЕНИЕ ВО ОСНОВНО
ОБРАЗОВАНИЕ

Со Одлука за одобрување и употреба на учебник по наставниот предмет Македонски јазик за учениците од другите заедници VI одделение во основно образование бр. 26-846/6 од 26.08.2025 година, донесена од Националната комисија за учебници.

СОДРЖИНА

1. Јас и другите – моето семејство, домот, моите пријатели и мојата околина

Гласови и букви.....	8
Правилен изговор на гласовите од македонскиот јазик.....	9
Читаме и правилно изговараме	10
Акцентот во македонскиот јазик.....	11
Септември е – назад во училиште	12
Запознавање.....	13
Земји и националности	16
Семејство.....	20
Професии.....	28
Мојот дом	31
Прослави, празници и честитања	52

2. Училиште, место на живеење, интереси и слободно време

Моето училиште	56
Првиот училиштен ден..	61
Училиштето и училишните простории.....	62
Кој и што работи во училиштето.....	64
Мојата училница.....	68
Мојот училиштен ден	71
Кабинетите во моето училиште	75
Патот од дома до училиште	79
Се движам низ сообраќајот.....	86
Моето место на мапа.....	89

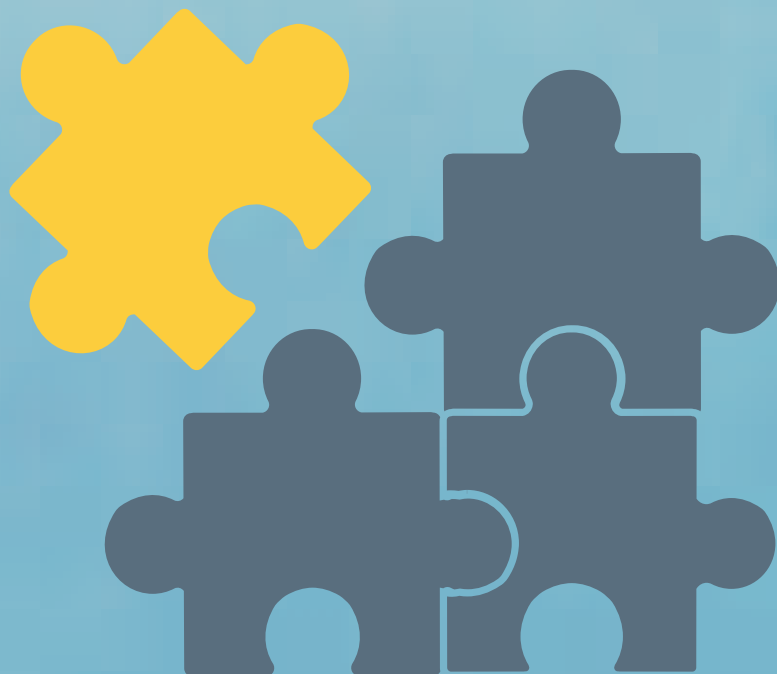
3. Нашето тело, здравје и исхрана

Тело, делови на телото.....	114
Интеркултурни задачи.....	141
Граматичко катче.....	145
Сврзници.....	145
Прилози.....	147

1. Јас и другите – моето семејство, домот, моите пријатели и мојата околина

Гласови и букви

КИРИЛИЦА ПЕЧАТНО

Аа Бб Вв Гг Дд Ѓѓ Ее Жж
Зз Сс Ии Јј Кк Лл Љљ Мм
Нн Њњ Оо Пп Рр Сс Тт Ќќ
Уу Фф Хх Цц Чч Џџ Шш

КИРИЛИЦА РАКОПИСНО

Аа Бб Вв Гг Дд Ѓѓ Ее Жж
Зз Сс Ии Јј Кк Лл Љљ Мм
Нн Њњ Оо Пп Рр Сс Тт Ќќ
Уу Фф Хх Цц Чч Џџ Шш

Вежба

Да ги обележиме со црвено сите самогласки во зборовите: имам, жи-
вее, учи, улица, одделение. Обиди се
да ги разделиш зборовите на слого-
ви.

Да запомниме

Секој збор
се состои
од **гласови**.
Гласовите ги
запишуваме
со **букви**.
Македонскиот
јазик има 31
глас и 31 буква
за секој глас.
Македонската
азбука се вика
кирилица.

Да запомниме

Гласовите прават
гласовен систем.
Сите гласови не се
изговараат исто.
Гласовите: а, е, и,
о, у се изговараат
без пречки и затоа
тие се викаат
самогласки,
останатите гласови
се **согласки**.
Согласка и
самогласка градат
слог. Словите
градат зборови.

Правилен изговор на гласовите од македонскиот јазик

Кога зборуваме, гласовите се поврзуваат во мали групи, односно зборови. Секој глас во зборот се изговара на посебен начин. Неговиот изговор зависи од тоа каде се наоѓа гласот: на почетокот на зборот, во средина или на крај.

Правилен изговор на согласките

ВЕЖБА:

Изговори ги сите зборови од следниве зборовни низи. Повтори ги онолку пати колку што е потребно за да бидат изговорени гласовите правилно.

х – хартија, храна, хоризонт, хулахоп

л – леб, лисица, лист, Лиле, Лара

љ – љубов, љубезност, љубичица

њ – коњ, Сања, Немања

ј – јаболко, јазик, јарец, јагода, јојо

ф – фустан, фиока, филм

ч – чевли, часовник, чаша, човек

ќ – ќерка, коше, кебап, кумбе

ѓ – ѓердан, ѓеврек, ѓумбир

Читаме и правилно изговараме

Прочитај ги речениците. Внимавај на изговорот на гласовите.

Х

На масата има хартија.
Марија јаде вкусна храна.
Сонцето тоне на хоризонтот.
Ана има хулахоп.

Л

Во корпата има свеж леб.
Лисицата трча низ шумата.
Од дрвото падна жолт лист.
Лиле чита книга.
Лара си игра со кукла.

Љ

Имам љубов во срцето.
Али е љубезен.
Во градината расте љубичица.

Њ

Коњот пасе трева.
Сања пишува домашна задача.
Немања игра фудбал.

Ј

Јас јадам јабољко.
Го сакам македонскиот јазик.
Јарецот е на карпата.
Во чинијата има јагоди.
Мартин си игра со јојо.

Ф

Ана носи нов фустан.
Во фиоката има моливи.
Гледаме интересен филм.

Ч

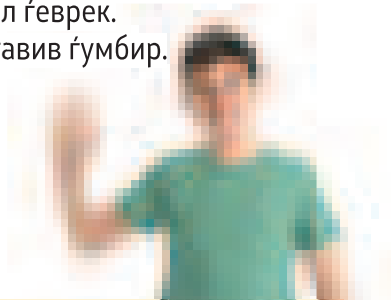
Новите чевли се црвени.
На сидот виси часовник.
Напиј се чаша вода.
Пред куќата стои човек.

Ќ

Маја има ќерка.
Топката е во ќошот.
Подот е покриен со ќилим.
Во градината има старо ќумбе.

Ѓ

Девојката носи убав ѓердан.
Јадевме топол ѓеврек.
Во чајот си ставив ѓумбир.

1. Изговарајте ги по ред гласовите во табелата. Додека вежбате, слушајте се сите во одделението и помагајте си точно да го изговарате секој глас.

А	Г	Х	М	К	Ѓ	Ќ	Ј	Љ	Р
Љ	Д	Т	У	Ѕ	И	О	П	К	Л
Њ	А	Ф	Р	Ч	Љ	О	Ѓ	Ќ	К
Е	Ф	Г	Т	Њ	П	У	Г	А	Ѕ
Р	Г	В	Љ	Т	И	Е	Р	Ј	У
Т	Х	Ц	Ф	Х	Д	К	Х	Е	Љ
Ѕ	Ј	Ч	Г	К	Г	И	Ч	З	Н
У	К	Б	Ќ	А	П	Б	Ј	Н	А
И	Л	Д	Ѓ	И	Ф	Х	З	Ј	М
О	П	Ф	Ж	О	Р	Љ	Ф	М	Х

Акцентот во македонскиот јазик

Акцент е нагласување на еден слог во зборот. При изговорот, акцентираниот слог е слогот кој се изговара посилно од другите слогови во зборот.

Акцентот се бележи со знакот (') пред самогласката врз кој паѓа акцентот.

Акцентот во македонскиот јазик е третосложен.

Во зборовите кои се трисложни и повеќесложни се нагласува третиот слог од крајот на зборот. Во двосложните зборови се нагласува вториот слог од крајот на зборот. Во едносложните зборови акцентот стои на единствениот слог.

Примери:

Едносложните зборови се акцентираат на следниов начин:

д'ом, п'ат, в'оз, с'ам.

Двосложните зборови се акцентираат на следниов начин:

м'а-ма, т'а-то, д'е-те, м'о-лив, г'у-ма.

Трисложните и повеќесложните зборови се акцентираат на следниов начин:

у-ч'и-лиш-те, 'у-че-ник, др'у-га-ри.

Вежба

Изговарај, слушај и потоа обележи го акцентот во следниве зборови:

мај, мил, книга, тетратка, улица, компјутер.

Септември е – назад во училиште

Првиот училиштен ден е посебен. Во училиштето доаѓаат и нови ученици.

Тие се запознаваат со соучениците и си бараат другари.

Во училницата Мирај и Дерја им се претставуваат на сите.

Другарството почнува со: „Здраво, јас сум новиот ученик“.

Емир: Здраво, јас сум Емир. Како се викаш?

Ајше: Јас сум Ајше. Дали ти си ученик во ова училиште?

Емир: Да, ова е моето училиште.

Ајше: Добро, од денес и јас учам тука.

Фатмире: Здраво, јас сум Фатмире. Сакам да седам со тебе во клупата. Може ли?

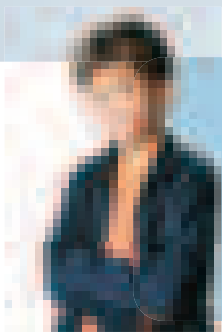
Арбен: Се разбира, Фатмире. Јас сум Арбен.

Фатмире: Драго ми е. Јас сум нова ученичка тука.

Арбен: Нема проблем, ќе ти помогнам да се запознаеш со сите.

Запознавање

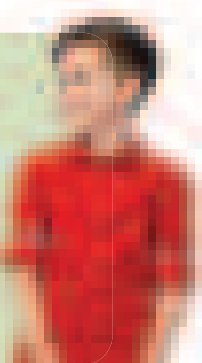
Марко:

Здраво! Јас сум Марко Николоски. Имам 9 години. Живеам во Скопје, во Македонија, на улица „Илинденска“. Роден сум на 5 март 2015 година. Учам во ОУ „Гоце Делчев“, четврто одделение.

Мерт:

Еј! Како сте?

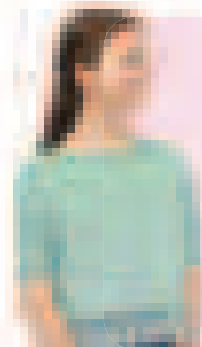
Јас сум Мерт Куч. Имам 10 години. Живеам во село Канатларци, Прилеп. Роден сум на 1 мај 2014 година. Учам во ООУ „Кирил и Методиј“ с. Канатларци – Прилеп.

Сара:

Добар ден!

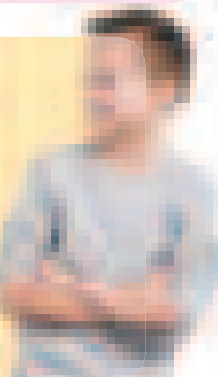
Јас сум Сара Петровиќ. Јас имам 11 години. Живеам во село Кучевиште – Скопје. Родена сум на 10 септември две илјади и четиринаесетта година. Учам во ООУ „Св. Кирил и Методиј“ с. Кучевиште. Јас сум шесто одделение. Многу сакам да играм кошарка.

Арбен:

Здраво на сите!

Здраво, јас сум Арбен. Роден сум во Тетово. Имам 11 години. Живеам на улица „8 Септември“. Роден сум во лето, на 15 јули, две илјади и четиринаесетта година. Учам во Основното училиште „Лирија“. Шесто одделение сум. Обојувам да играм ракомет.

Учиме зборови

Име, презиме, години, улица, адреса, датум на раѓање, место на живеење.

Да запомниме

Имињата и презимињата секогаш се пишуваат со голема почетна буква.

Имињата на градовите и државите се пишуваат со голема почетна буква.

Пример:

Имиња: Марко, Сара, Мерт, Питер, Аднан, Беким, Арбен.

Презимиња: Николоски, Куч, Петровиќ, Исламоски, Османи, Адеми.

Вежба

Означи со Т за точно и Н за неточно.

Марко има 10 години.

Марко живее во Скопје.

Марко е петто одделение.

Сара има 11 години.

Сара живее во Прилеп.

Сара е шесто одделение.

Мерт има 10 години.

Мерт живее во с. Канатларци.

Мерт е четврто одделение.

Арбен има 13 години.

Арбен живее во с. Кучевиште.

Арбен е трето одделение.

Да запомниме

Глаголот СУМ во сегашно време
(потврдна и одречна форма)

Јас **сум**

Ние **сме**

Јас **не сум**

Ние **не сме**

Ти **си**

Вие **сте**

Ти **не си**

Вие **не сте**

Тој **е**

Тие **се**

Тој **не е**

Тие **не се**

Таа **е**

Таа **не е**

Тоа **е**

Тоа **не е**

Вежба

Дополнете ги следниве реченици со форми од глаголот СУМ.

А: Дали Вие сте наставникот по Англиски јазик?

Б: Не _____, јас _____ наставникот по Физика. Но, таа _____ наставничка по Англиски јазик.

А: Навистина!? Добро, тогаш да се претставам, _____ ученикот Сали.

Б: Кои се тие во училницата?

А: Па, тие _____ шесто-еден одделение. Добре дојдовте наставнику!

Прашања со дали и со глаголот сум:

Дали си / Дали е / Дали сме / Дали сте / Дали се

Дали Мерт е шесто одделение? _____

Дали Марко и Арбен се од Македонија? _____

Дали Сара живее во Србија? _____

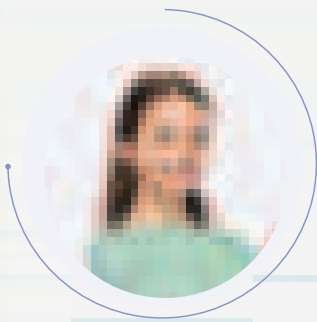
Дали ти живееш во Македонија? _____

Дали сите вие од одделението сте од Скопје? _____

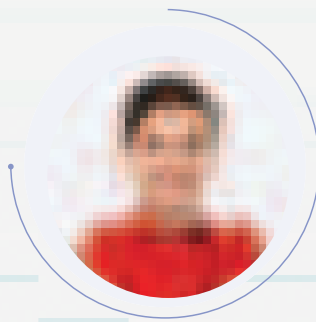

Вежба

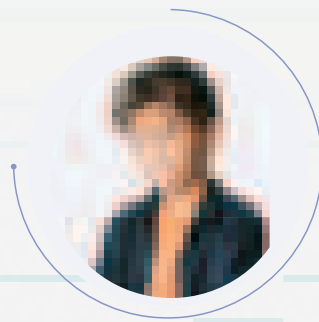
Поврзи ги сликите со речениците.

Јас сум Марко.

Јас сум Сара.

Јас сум Мерт.

Дополни ја реченицата

- Марко _____ од Прилеп. Марко е од _____.

- Сара _____ од с. Канатларци. Сара е од _____.

- Мерт _____ од с. Кучевиште. Мерт е од _____.

Како ќе кажеш на твојот мајчин јазик:

Имам 11 години, живеам тука во _____ и сум шесто одделение.

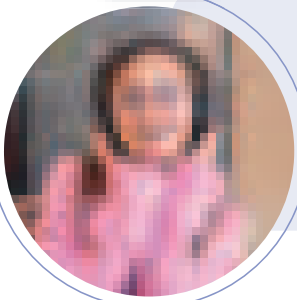

Земји и националности

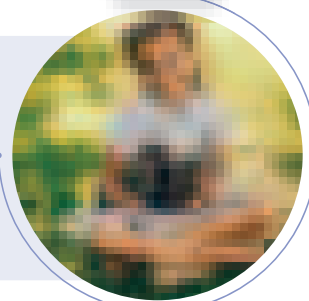
Да ги запознаеме нашите соседи

ЏЕМРЕ

Џемре: Здраво. Јас сум Џемре. Јас живеам во село Џепчиште, во Тетово. Јас сакам да слушам музика и да играм.

КЕЈТ

Кејт: Здраво. Јас сум Кејт. Јас живеам во куќата до Џемре. Џемре е моја соседка. Многу сакам животни. Имам маче и куче.

МАКС

Макс: Здраво. Јас сум Макс. Јас живеам во Битола, на улица „Партизанска“, бр. 55. Кејт е моја братучетка. Тука сум дојден на гости.

Земји и националности

Македонија – Македонец – Македонка

Турција – Турчин – Турчинка

Србија – Србин – Србинка

Босна – Бошњак – Бошњачка

Албанија – Албанец – Албанка

Слушај и одговори

Џемре: Здраво. Јас сум Џемре. Јас имам 12 години. Живеам во село Џепчиште. Тоа село е блиску до градот Тетово. Живеам во кука, заедно со мојата сестра, мајка, татко, баба и дедо.

Кејт: Здраво. Јас сум Кејт. Јас имам 15 години. Јас сум од Америка. Живеам во државата Тексас, во градот Хјустон. Тука, во селото, дојдена сум на гости кај моите братучеди. Дојдена сум со мојата мајка и со мојот татко.

Макс: Здраво. Јас сум Макс. Имам 10 години. Јас сум од Битола. Живеам на улица „Партизанска“, бр. 44. Тоа е улицата веднаш до „Веро Џамбо“, кај болницата. Живеам со моите мајка, татко, брат и сестра.

Вежба

Дополни ги речениците со глаголот СУМ во точната форма.

Пр. Марин е од Скопје. Дали Марин е од Скопје? – Да, Марин е од Скопје.

Џемре: Јас _____ од село Џепчиште.

Кејт и Џемре _____ братучеди.

Макс: Јас _____ од Битола.

Макс, Кејт и Џемре _____ другари.

Вежба

Направете своја лична карта.

Овде нацртај се

Име и презиме

Датум на раѓање

Адреса

Број во дневник

Да запомниме

Глаголот ЖИВЕЕ во сегашно време (потврдна и одречна форма)

Јас **живеам**

Ние **живееме**

Јас **не живеам**

Ние **не живееме**

Ти **живееш**

Вие **живеете**

Ти **не живееш**

Вие **не живеете**

Тој **живее**

Тие **живеат**

Тој **не живее**

Тие **не живеат**

Таа **живее**

Таа **не живее**

Тоа **живее**

Тоа **не живее**

Вежби

• Прашања со дали и со глаголот живее

Дали ти живееш / Дали тој живее / Дали вие живеете / Дали тие живеат

Дали ти живееш во Скопје? _____

Дали тој живее во Маврово? _____

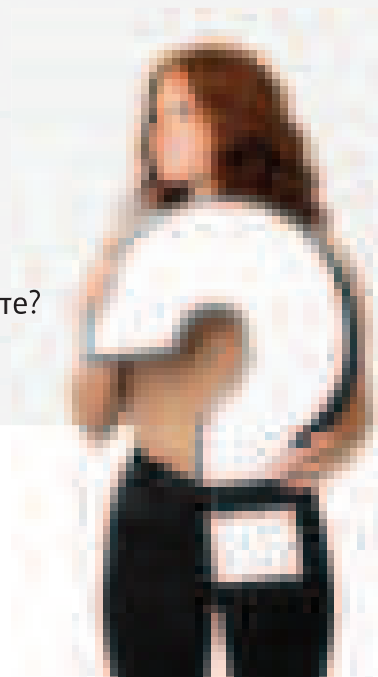
Дали тие живеат во Струга? _____

• Одговори на прашањата:

Каде живееш ти? На која улица и во кој град?

Каде живеат твоите баба и дедо?

Каде живее твојот најдобар другар или другарка од училиште?

- Одговори потврдно или одречно на следниве прашања:

Дали Џемре живее во Битола? – Не, Џемре не живее во Битола.

Дали Џемре живее во с. Џепчиште? – Да, Џемре живее во село Џепчиште.

- Дополни ги празните места во соодветно лице и број од глаголот **живее**:

Јас _____ во Маврово, а таа _____ во Гостивар.

Ние _____ во Скопје Север, а тие _____ во Студеничани.

Тој _____ во Тетово, а ние _____ во Скопје.

> **Како се вели на твојот мајчин јазик:**
Јас сум среќен што живеам токму тука.

**Јас сум среќен
што живеам
токму тука.**

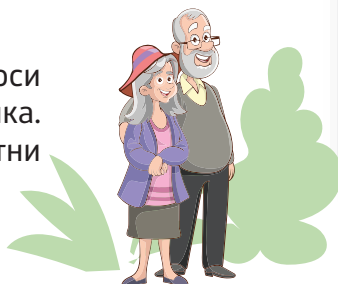
Семејство

Семејството на Сара

Ова е моето семејство: татко ми, мајка ми, сестра ми и јас. Татко ми е насмеан. Мајка ми, исто така. Сестра ми не е насмеана, но, сепак, е многу среќна. Кога се насмеани, јас се радувам.

Овие се баба ми и дедо ми. Дедо ми носи очила. Баба не носи очила, но носи шапка. Многу ги сакам, тие се весели и пријатни стари луѓе.

Учиме зборови

Насмеан, насмеана, насмеани.

Весел, весела, весели.

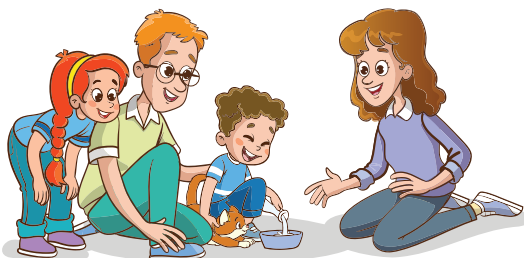
Пријатен, пријатна, пријатни.

Стар, стара, стари.

Носам, носиш, носи.

Семејството на Матеј

Матеј: Во моето семејство има четири члена: татко ми, мајка ми, сестра ми и јас. Татко ми е лекар и работи во болница. Тој е многу трудољубив и секогаш е подготвен да помогне. Мајка ми е наставничка. Таа е грижлива и трпелива. Сестра ми е ученичка. Таа има десет години. Таа е весела и сака да чита книги. Јас сакам да помагам во куќата и да учам нови работи. Моето семејство е многу важно за мене.

Учиме зборови

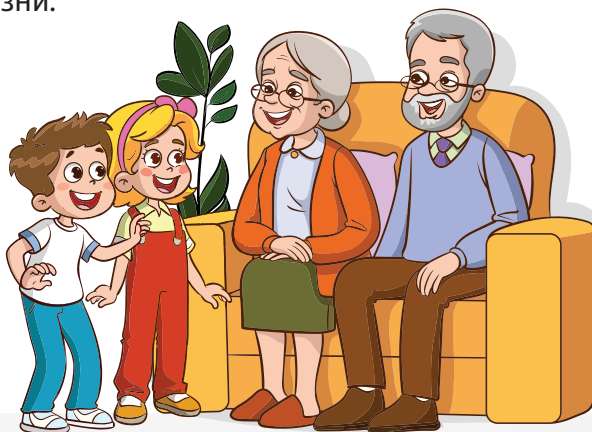
Семејство: татко, мајка, сестра, брат.

Професија: лекар, наставничка.

Особина: грижлив, трудољубив, весел, трпелива, работлив.

Баба ми и дедо ми

Моите баба и дедо живеат во село. Баба ми сака да готви вкусна храна, а дедо ми одгледува зеленчук во градината. Кога одиме кај нив, си играме во дворот и јадеме вкусни јадења. Се радувам кога ги посетувам бидејќи секогаш ми раскажуваат интересни приказни.

Учиме зборови

Село, храна,
зеленчук, градина,
двор, јадење.

Радува,
раскажува,
посетува,
одгледува.

Вежба

- Пополни ги празните места со соодветни зборови.

Семејството на Матеј има _____ члена.

Тој дома живее со _____ и _____.

Татко му е _____. Тој работи во _____.

Мајка му е _____. Таа работи во _____.

Сестра му е _____. Матеј е _____.

Баба му и дедо му на Матеј живеат во _____.

Баба му готви _____.

Дедо му одгледува _____.

> **Како се вели на твојот мајчин јазик:**
Моето семејство е најубаво.

Присвојни заменки

Да запомнине
Мој, моја, мое, мои, твој, твоја, твое, твои; негов, негова, негово, негови; наш, наша, наше, наши се присвојни заменски придавки.

Спореџи:

Татко ми/мојот татко; Мајка ми/мојата мајка.

Пример

Татко ми се вика Вејсел. Мојот татко е најдобриот татко на целиот свет.

Мајка ми се вика Љумние. Мајка ми е најстрогата мајка што едно дете може да ја има.

Брат ми се вика Сали. Мојот брат е 2 години постар од мене.

Сестра ми се вика Сара. Мојата сестра е мала, има 5 години.

Татко ми се вика _____. Мојот татко е _____.

Мајка ми се вика _____. Мојата мајка е _____.

Вежба

Дополни ги празните линии

Моето семејство се презива _____. Мојот татко се вика _____.

Мојата мајка се вика _____. Мојот брат се вика _____. Мојата

сестра се вика _____. Моите другари се _____.

Задачи

Опиши еден член од твоето семејство со зборовите грижлив, трудољубив, весел, трпелив.

Направи краток дијалог во кој се претставуваш и се опишуваш со веќе научените зборови!

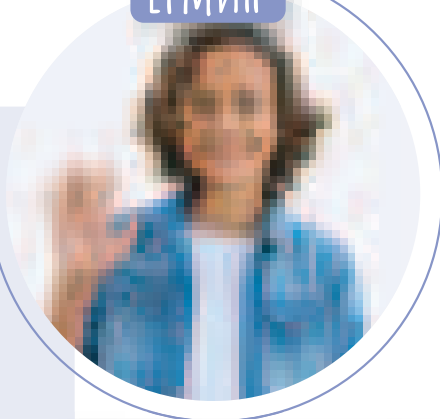
Пример: Јас сум _____. Живеам во _____. Живеам со _____.

Мојот најдобар другар

Здраво. Јас се викам Ермин. Учам во основно училиште и сум шесто одделение. Мојот најдобар пријател се вика Петар. Тој има 10 години и учи во моето училиште. Тој е многу љубезен и паметен. Сака да игра фудбал и да чита книги. Често одиме заедно во парк и играме. Секогаш кога имам проблем, Петар ми помага и ме поддржува. Среќен сум што имам таков пријател.

Јас имам и другарка. Таа се вика Сара. Многу е талентирана и сака да црта. Често цртаме заедно и се забавуваме. Таа ми помага кога имам тешка задача, а јас ѝ помагам по Македонски јазик. Се дружиме и во училиште и надвор од него.

ЕРМИН

Учиме зборови

Семејство: **пријател, другар, другарка.**
 Особина: **љубезен, паметен, среќен**
 пријател, пријатели
 другар, другари
 другарка, другарки
 парк, паркови
 игра, игри
 љубезен, љубезна,
 љубезно, љубезни
 паметен, паметна,
 паметно, паметни
 среќен, среќна, среќно,
 среќни.

Има	
еднина	множина
1 л. јас имам	1 л. ние имаме
2 л. ти имаш	2 л. вие имате
3 л. тој има таа има тоа има	3 л. тие имаат
Нема	
Еднина	Множина
1 л. јас немам	1 л. ние немаме
2 л. ти немаш	2 л. вие немате
3 л. тој нема таа нема тоа нема	3 л. тие немаат

Да запомине

- Определени и неопределени именки (другар – другарот)
 Другар – неопределена општа именка
 Другарот – определена општа именка

Дали ти имаш брат?

Да, јас имам брат.

Дали ти имаш сестра?

Не, јас немам сестра.

Дали ти имаш? Дали тој/таа/тоа има? Да. Да, јас имам. Да, таа има.
Дали вие имате? Дали тие имаат? Да./Да, тие имаат. Не. Не, тие немаат.
Не, јас немам сестра.

Вежба

Направи дијалози користејќи ги прашањата и одговорите посочени погоре.

Вежба

1. Напиши неколку реченици за твојот најдобар пријател, користејќи ги изучените зборови: пријател, другар, другарка, љубезен, паметен, среќен, парк, училиште, игра.

Пример: Мојата другарка се вика _____. Таа е љубезна и среќна. Таа учи во _____. Сака да игра _____.

2. Поврзи ги зборовите со сликичките.

• среќен •

• тажен •

• паметен •

• фудбал •

• книга •

• оди •

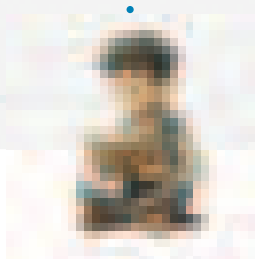
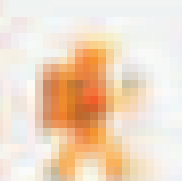
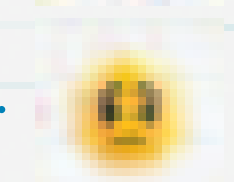
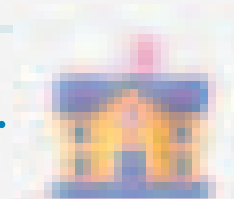
• учи •

• гледа •

• парк •

• училиште •

• игра •

3. Разговарај со другарчето што седи до тебе , а потоа пополнете ги празните места .

А: Здраво! Јас се викам _____. Како се викаш ти?

Б. Здраво! Јас се викам _____. Каде живееш?

А. Јас живеам _____. А, ти?

Б. Јас живеам _____. Каде учиш?

А: Учам во _____. А, ти?

Б . Јас учам _____. Како се вика твојот најдобар другар/ка?

А. Мојот _____ се вика _____. А, твојот?

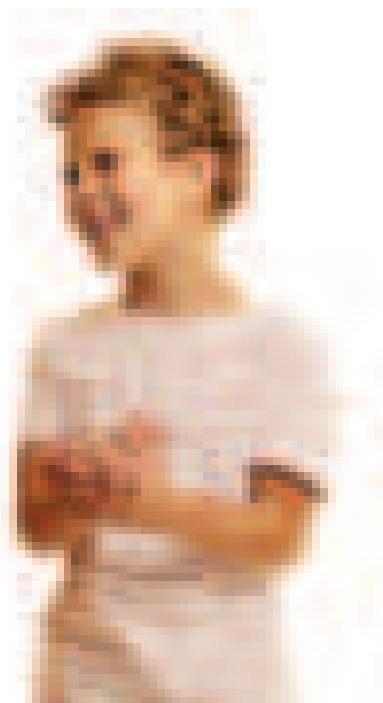
Б. Мојот _____ се вика _____.

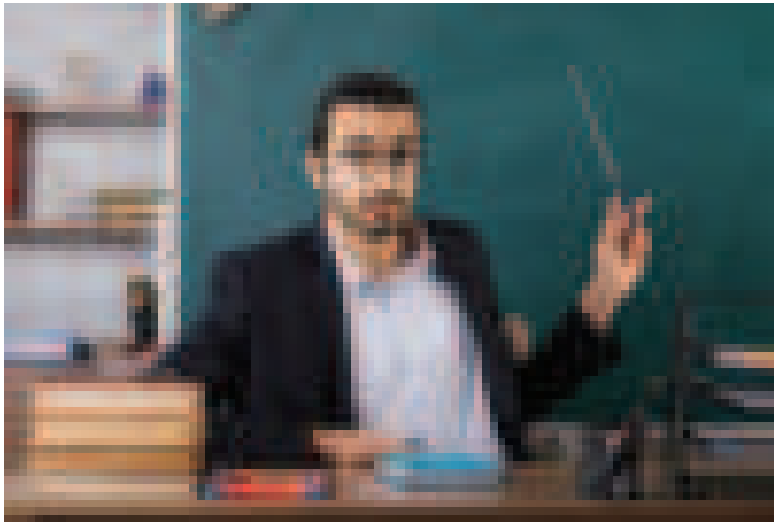
Како ќе кажеш на твојот
мајчин јазик:
Мојот другар ми е
како брат.

Мојот наставник/наставничка

Мојата наставничка по Македонски јазик се вика Ана. Таа е многу добра и секогаш ни помага да учиме повеќе. Објаснува интересно и ни дава забавни задачи. Таа сака да чита книги и ни раскажува убави приказни. Наставничката е многу трпелива и сака кога учиме со радост.

Во нашето училиште има наставник по Математика. Тој е многу строг, но и праведен. Кога не разбираме нешто, тој ни објаснува повторно. Сакаме кога ни дава загатки и игри со броеви. Благодарение на него, математиката ни станува полесна и поинтересна.

Учиме зборови

задача, задачи
книга, книги
приказна, приказни
добар добра,
добро, добри
трпелив, трпелива,
трпеливо,
трпеливи
забавен, забавна,
забавно, забавни

Да запомине

• Придавки : **добра**
наставничка, **забавна**
задача.

**Придавката стои
пред именката и по-
блиску ја објаснува!**

Пример за придавки:
добар, лош, брз, ба-
вен, висок, низок.

Вежба

1. Опиши ја твојата омилена наставничка.

Мојата наставничка/Мојот наставник се вика _____

2. Напиши три реченици со новите зборови и прочитај ги пред соучениците: Наставник/наставничка, објаснува, учи, сака да, сака, учам, ученик, Македонски јазик, Математика).

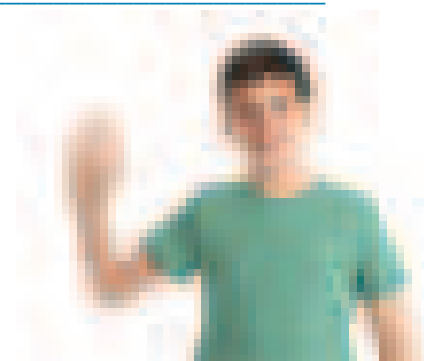
Професии

Наброј некои професии кои ги знаеш.

Здраво. Јас сум Дритон. Јас живеам во Скопје. Ова се моите соседи. Сите нешто работат. Секој од нив има различна професија. Тие го прават соседството подоро.

Сечија работа е важна.

Нивната посветеност е пример за сите.

Учиме зборови

професија, пекар, доктор, полицаец, пожарникар, соседство, помага, чува, работи, ентузијазам, посветеност, херој, гаси, спасува.

Пече – јас печам, ти печеш, тој/таа/тоа пече, ние печеме, вие печете, тие печат.

Работи – јас работам, ти работиш, тој/таа/тоа работи, ние работиме, вие работите, тие работат.

Помага – јас помагам, ти помагаш, тој/таа/тоа помага, ние помагаме, вие помагате, тие помагаат.

Вежба

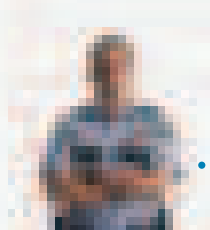
1. Дополни ги речениците со соодветен глагол, употребен во лице и број што одговараат во речениците:

Јас _____ (пече) леб во недела. Маја _____ (помага).

Таа _____ (работи) во пекарница.

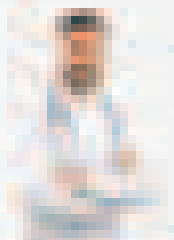
Мајка ми _____ (работи) во пекарница исто така. Татко ми _____ (помага) во пекарница кај нас на улица. Тој не знае да _____ (пече) леб, но и _____ (работи) други нешта.

2. Поврзи ја професијата со соодветниот опис.

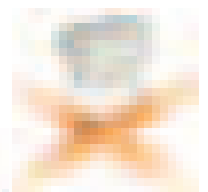
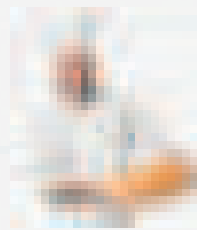
• Го чува редот и мирот.

• Гаси пожари.

• Се грижи кога сум болен.

• Прави вкусен леб.

Учиме зборови

професија, пекар,
доктор, полицаец

град, село,
соседство

помага, чува,
работи

3. Кои професии ги имаат луѓето во твоето семејство? Наброј ги!

4. Напиши пет реченици за професијата на твоите возрасни членови на семејството. Напишаното прочитај го пред своите соученици.

5. Образувај прашања според примерот.

Пример

- Пекарот пече леб.

Кој пече леб?

- Полицаецот спроведува ред.

- Докторот лечи луѓе.

- Пожарникарот гасне пожари.

- Архитектот црта објекти.

- Програмерот програмира.

- Фризерката прави фризури.

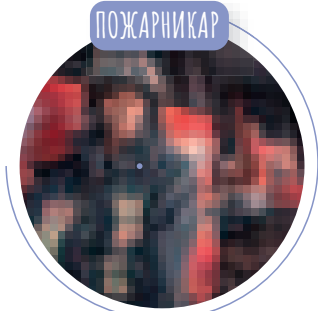
6. Со која професија би сакал/а да се занимаваш ти кога ќе бидеш возрасен/а? Напиши го името на професијата и неколку активности карактеристични за професијата.

> **Како се вели на твојот мајчин јазик:**
Мојата професија ќе биде најинтересна на светот.

ПОЛИЦАЕЦ

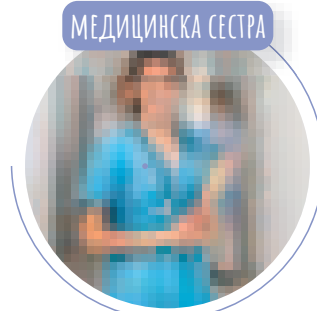
ПОЖАРНИКАР

ПИЛОТ

МЕДИЦИНСКА СЕСТРА

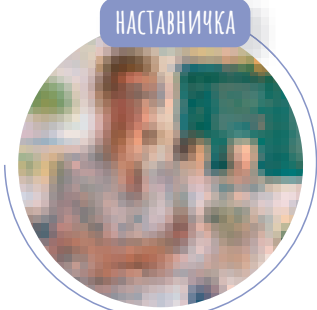
АДВОКАТ

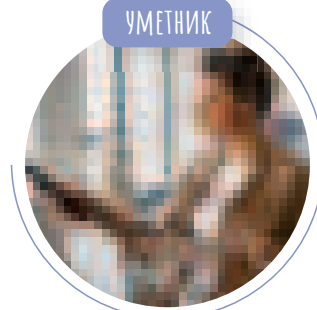
ГОТВАЧ

НАСТАВНИЧКА

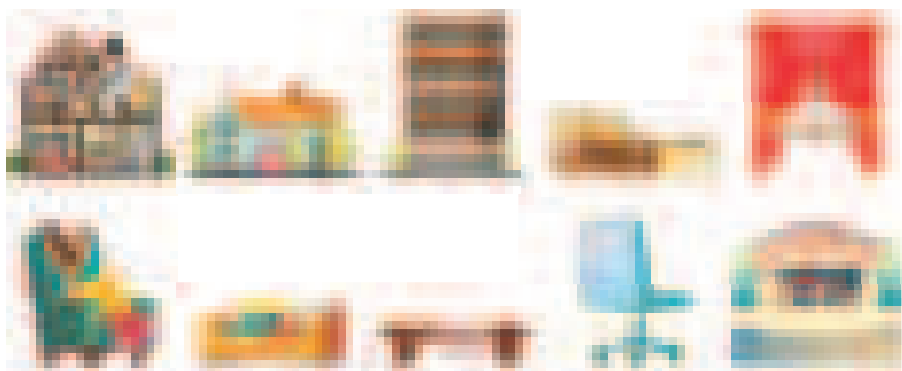

УМЕТНИК

Мојот дом

Учиме зборови

дом, стан, куќа,
зграда, дневна,
спална, кујна, бања,
двор

тросед, фотелја,
маса, стол, кревет,
гардеробер, биро

фрижидер, шпорет,
полица, слика,
завеса, градина,
гаража

Мојата куќа

Мојот дом е место каде што се чувствувам најудобно. Имаме пет соби: дневна, спална, детска соба, кујна и бања. Дневната соба е пространа и светла. Во неа има удобен тросед, две фотелји и мала масичка. На ѕидот има слика и полица со книги. Големите прозорци даваат многу светлина во собата. Во кујната има фрижидер, шпорет и маса со четири стола. Тука се собира целото семејство за јадење.

Колку соби има во домот опишан во текстот?

Кои предмети се во дневната соба?

Што има во кујната и за што служи тоа место?

Што има во спалната соба?

Што има во детската соба?

Каков е дворот?

Спалната соба е местото каде што спијат моите родители. Таму има голем кревет, телевизор, голем гардеробер и компјутер каде што работи татко ми.

Мојата детска соба е моето омилено место. Во неа има голем кревет, гардеробер и биро каде што ги пишувам домашните задачи. На бирото ги чувам моите тетратки, пенкала и омилените книги. Ѕидовите се обоени во нежна сина боја, а на прозорецот има долга завеса.

Веднаш до куќата е гаражата. Зад неа има градина со зеленчук. Зеленчукот го одгледуваат моите родители. Јас често им помагам да ја наводнуваат градината.

Мојот дом

Мојот стан е во висока зграда во центарот на градот. Тој има четири соби: дневна, спална, детска соба и кујна. Дневната соба е голема и убаво уредена. Во неа има тресед, телевизор и полица со книги. Големите прозорци гледаат кон улицата, а на ѕидот има слика со природа.

Кујната е мала, но уредна. Во неа има шпорет, фрижидер и маса со три столчиња.

Тука јадеме секое утро пред да одиме на училиште или на работа.

Мојата соба е моето омилено место во станот. Таму имам кревет, биро и компјутер. На бирото ги чувам тетратките, а на полицата имам многу книги. На ѕидот има постери со моите омилен филмови и спортисти. Секое попладне ја средувам собата и учам.

Да запомниме

оној, онаа, она, оние;
тој, таа, тоа, тие – се
ПОКАЗНИ ЗАМЕНКИ

мој, твој, негов,
нејзин; наш, ваш, нивни
и сл. – се ПРИСВОЈНИ
ЗАМЕНСКИ ПРИДАВКИ

на, во, до, под, пред
за, со, над, по и др. – се
ПРЕДЛОЗИ

Задача

Ова е домот на Јана. Опиши го, користејќи ги зборовите кои ги знаеш. Опишувајќи, посочи дали нешто е големо, мало, високо, ниско, каква боја е, дали е меко, дали е дрвено и слично.

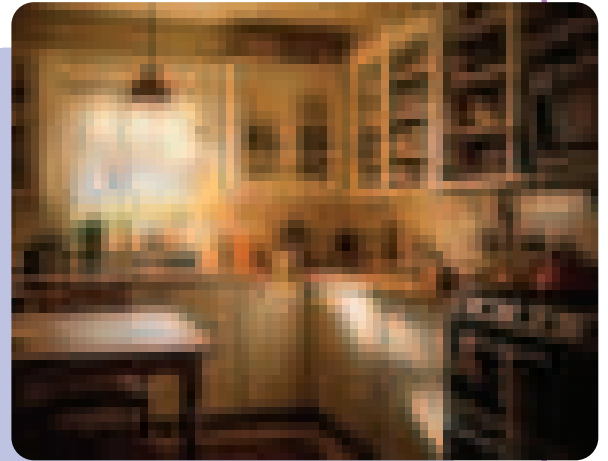

Задача

Пополни ги празните места со предлозите: **на, под, во, до, за.**

Пример: Под масата има плочки.

- _____ плочките има килимче.
- _____ масата лежи кучето.
- _____ перната се пече пица.
- _____ садоперот е фрижидерот.
- _____ столот има крпа.
- _____ кучето има чинија со храна.
- _____ прозорецот е шпоретот.

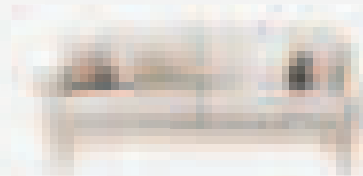
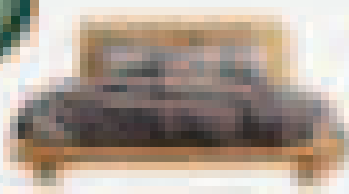
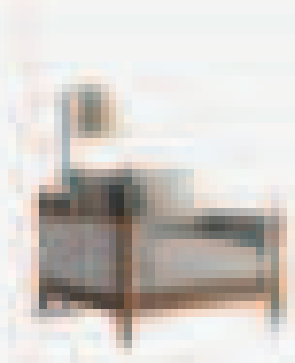
Вежби

1. Опиши го својот дом или стан. Напиши барем пет реченици во описот.
2. Кои бои ги има во твојот дом?
3. Поврзи ја собата со мебелот и апаратите карактеристични за неа.

Дневна соба → _____

Кујна → _____

Спална соба → _____

Вежба

Употреби ја соодветната форма на присвојните заменски придавки и соодветниот глагол: мое, мојот, мојата, моите, има, сум.

Во _____ дом _____ пет соби.

Дневната соба е _____ омилено место бидејќи _____ светла и убава.

Во неа _____ тресед, фотелји и масичка.

Кујната е _____ омилено место на моето семејство затоа што таму _____ секогаш вкусна храна.

Во _____ детска соба _____ биро и полица со книги.

На бирото ги чувам _____ тетратки и пенкала.

Јас _____ ученик и редовно ги пишувам домашните задачи.

Во дворот _____ голема јаболкница.

Под јаболкницата често седам со _____ пријатели.

Градината е убава и полна со _____ зеленчуци.

> **Како се вели на твојот мајчин јазик:
Мојот дом, мое царство.**

Помагам низ домот

Активности и задолженија во домот

Кој што прави по дома?

Какви
одговорности
имате вие во
домот?

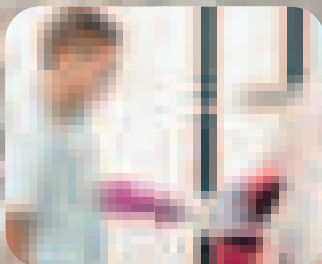
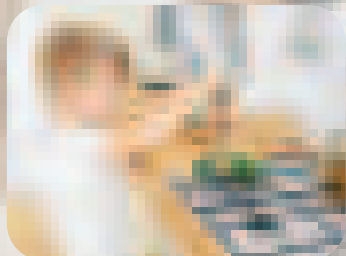
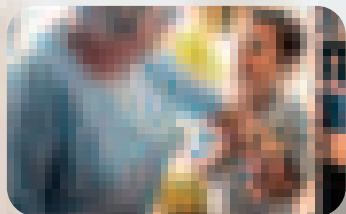
Моите
задолженија дома
се да го наместам креветот, да
си ги средам алиштата, да ги полеам
цвеќињата во дневната, да го фрлам
ѓубрето, да одам на пазарење со моите
родители. Секако треба да помагам
секогаш кога е потребно!

Учиме зборови

Задолжение, кревет,
алишта, градина,
ѓубре, пазари,
места, полева, фрла,
помага, прави.

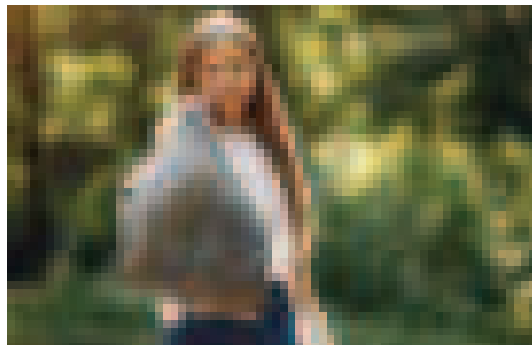
Активности:

- Чистам соба.
- Бришам прашина.
- Купувам вода.
- Помагам во дворот.
- Мијам садови.
- Помагам со обврски.
- Пренесувам продукти.
- Редам работи.

Помагање по дома

Сениха: Дома помагам да се исчисти дворот. Обично го собирам ѓубрето и го фрлам во канта. Понекогаш ми помагаат и брат ми и сестра ми, но најчесто тоа е моја задача. Сите во моето семејство се грижime за чистењето на куќата и дворот.

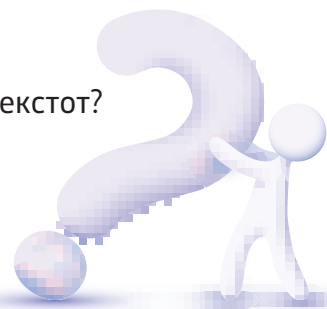

Разговараме

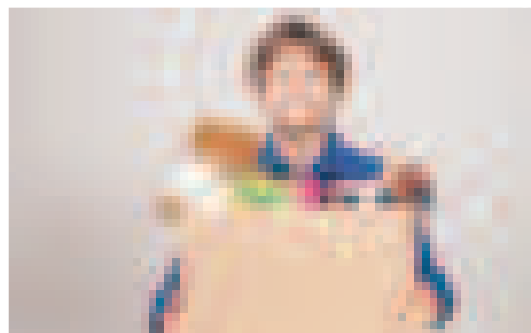
Кој обично го собира ѓубрето во дворот?

Кои членови на семејството понекогаш му помагаат на ученикот од текстот?

Каква е распределбата на обврските во семејството?

Кадир: Дома секој ден ја чистам собата, ги раскревам играчките и бришам прашина. Сестра ми помага да се исчисти подот, а татко ми понекогаш го чисти автомобилот. Сите во семејството сме одговорни за чистењето на бањата, кујната, готвењето и купувањето храна. Јас им помагам така што носам продукти од продавница.

Разговараме

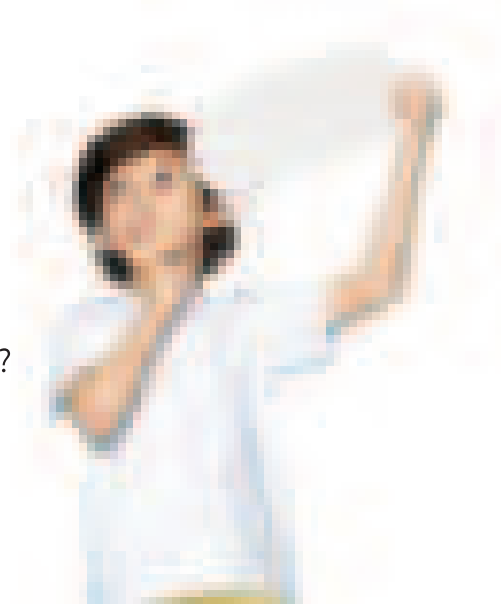
Каде Кадир секојдневно чисти и што сè распоредува?

Кој помага во чистењето на подот?

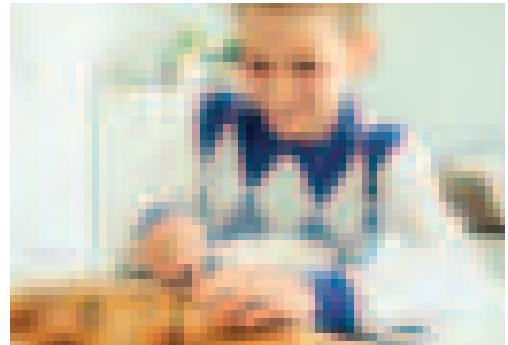
Кој понекогаш го чисти автомобилот?

За кои обврски се одговорни родителите?

Како Кадир им помага на родителите при купувањето храна?

Лука: Јас дома секој ден сечам леб, бришам прашина. Моите родители ми помагаат во овие активности. Но, тие се грижат за поголемиот дел од домаќинските работи. Татко ми ги чисти теписите, а мајка ми прозорците. Татко ми ја суредува гаражата, а мајка ми се грижи за готвењето.

Разговараме

1. Што правиш секој ден за да помогнеш во домаќинството?
2. На кој начин помагаш во чистењето на прашината во домаќинството?
3. Како твоите родители ти помагаат да научиш како да ги вршиш домашните задачи?
4. Што прави твојот татко во домот, особено во гаражата?
5. Што прави твојата мајка во кујната?
6. Кој дел од домаќинските работи ти е најзабавен, а кој најтежок?

Вежба

1. Напиши краток текст

Дадени се неколку активности, како, на пример: „сечам леб“ „чистам соба“, „помагам во дворот“. Користејќи ги овие активности, напишете краток текст за тоа како помагате дома и што прават другите членови на семејството. Напиши барем три различни активности.

2. Дополни ја табелата со знак точно Т:

Активности низ домот:	Дали ги правиш ти?
Чистам соба	
Готвам	
Фрлам ѓубре	
Пеглам алишта	
Чувам помал брат/сестра	
Играм игри на телефон	
Работам со правосмукалка	
Подготвувам храна	

3. Кој ги извршува овие активности кај вас дома?

4. Напиши го твојот распоред со активности, пополнувајќи ја табелата: наутро, попладне, навечер.

Неделен план

	Понеделник	Вторник	Среда	Четврток	Петок	Сабота	Недела
Наутро							
Попладне							
Навечер							

Распоред на обврски

Марија: Здраво, Томи! Како си? Што правиш?

Томи: Здраво, Марија! Добро сум. Еве брзам дома, имам обврски.

Марија: Навистина? Кажи ми, како ги делите задачите дома?

Томи: Задачите по дома зависат од тоа кој колку е голем и што може да работи. Понекогаш обврските дома ги завршуваме кога ќе завршиме со обврските кои се надвор од домот. Важно е да се има добар план и организација.

Марија: Многу е интересно!

Томи: Најважно е секој да има распоред на своите обврски по денови и по часови

Марија: Се согласувам. И јас дома завршувам слични работи.

Учиме зборови

Распоред, обврски,
задача, дворот,
правосмукалка,
под, завршува,
организира, чисти,
исчисти, брише,
се грижи, сече,
поправа, договара.

Одговори на прашањата:

Каде брза Томи?

Што вели Томи, кои обврски прво се завршуваат?

Што е најважно според Томи?

Дали Марија се согласува со Томи?

Распоред на обврски

Арбен: Денес е четврток. Во четврток мама има пократко работно време. Тоа е ден за пазарување. Пазаруваме заедно со неа.

Мерзије: Ние пазаруваме во сабота, тогаш сме послободни за да уживаме во избирањето на производите.

Неслихан: Ние пазаруваме во вторник, вторник е најубавот ден за одење на пазар во Македонија.

Арбен: Затоа пак, јас во сабота сум зафатен со обврски дома.

Мерзије: Да, да, денот сабота е само за обврски низ дома.

Неслихан: Обрските ми се различни секоја недела, не може да знам сè однапред. Секоја недела имам нов распоред на обврските.

Учиме зборови

Распоред, обврски,
задача, дворот,
правосмукалка,
под, завршува,
организира, чисти,
исчисти, брише,
се грижи, сече,
поправа, договара.

Одговори на прашањата:

Кој ден мајката на Арбен има пократко работно време?

Што прави Арбен со мајка му во четврток?

Кој ден пазарува Мерзије?
Зошто?

Зошто Неслихан вели дека вторник е убав ден?

Со што е зафатен Арбен во сабота?

Какви обврски има Неслихан секоја недела?

Вежба

Напиши реченици со дадените зборови.

Пример: купува/готви/поставува/јаде

Татко ми купува храна. Мајка ми ја готви храната. Јас ја поставувам масата и сите јадеме.

А. чисти / переме/ подовите / прозорците

Б. играчките / книгите/ играм / читам

В. тоалетот / подот / чисти/ брише

Читај во пар со другарчето.

Посета на викендица

Друштвото на Али се подготви и замина за Маврово.

Во Маврово Али има мала дрвена куќа – викендичка. Околу куќата има мал двор, зеленило и цвеќе.

Друштвото е добро расположено. Некој ги полева цвеќињата, некој мете по патеката, некој прави појадок, некој пушта музика.

Сите имаат различна обврска. Работат, се смеат и уживаат во природата.

Разговараме

Каде заминало друштвото на Али?

Како се расположени?

Кој што прави во викендицата во Маврово?

Моето омилено место

Погледни ја фотографијата. Што гледаш?

Блерим:

„Моето омилено место е паркот кај нашето училиште. Таму има трева, високи дрвја и клупи. Најмногу сакам да седам таму со другарите. Но, понекогаш има хартија и шишиња на тревата. Секогаш ги фрламе во корпа.“

Разговараме

1. Кое е омиленото место на Блерим?
2. Што има во паркот?
3. Што прават Блерим и другарите кога има ѓубре?

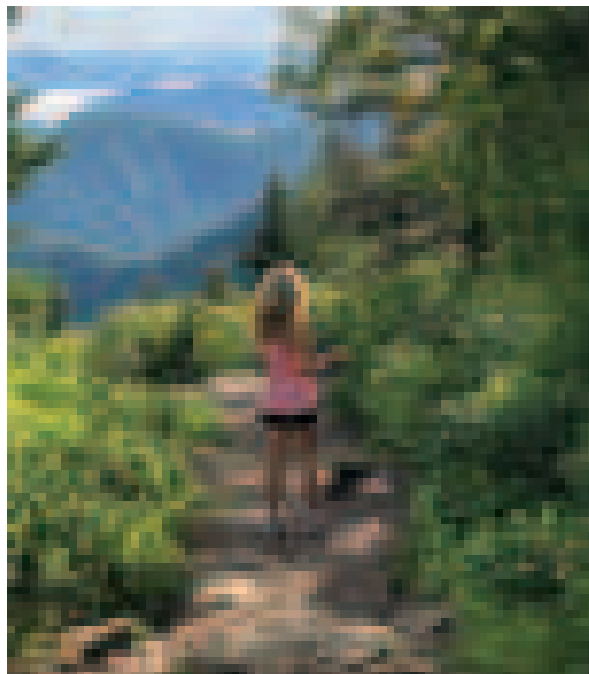
Елда:

Моето омилено место е планината над селото. Има многу дрвја, цветови и чист воздух. Сакам да одам таму со семејството. Го чуваме местото чисто.

Разговараме

1. Каде се наоѓа омиленото место на Елда?
2. Што има на планината?
3. Каде е твоето омилено место?

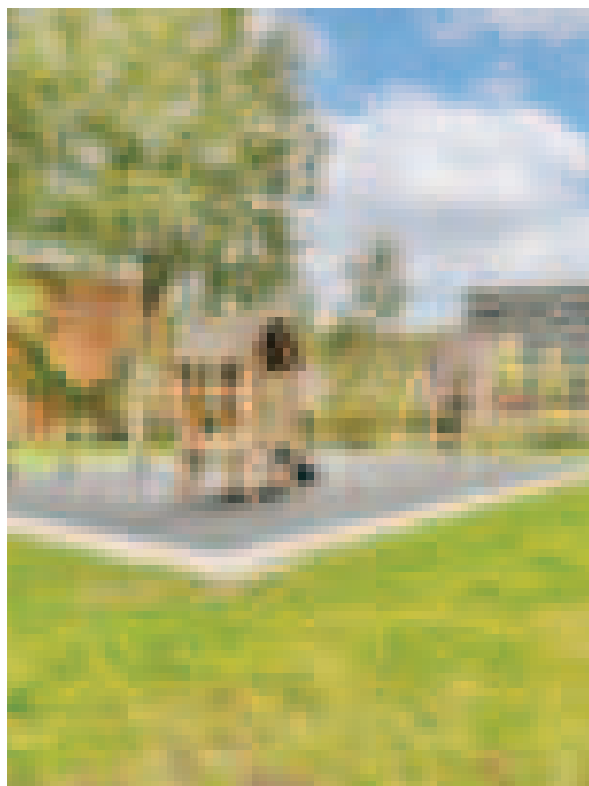
Андреј:

Ми се допаѓа училишниот двор на училиштето во кое учам. Има зелена трева, цвеќиња и една голема лулашка. Има и игралиште. Таму играме фудбал. Училишниот двор е место каде уживаме во дружењето.

Разговараме

1. Што има во училишниот двор на Андреј?
2. Што прават на игралиштето?
3. Какво место е училишниот двор?

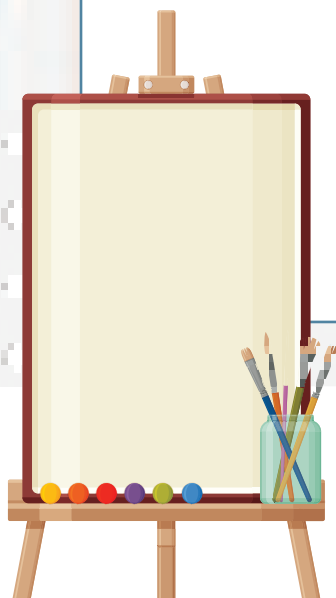

Вежби

1. Дополни ги речениците според тоа што го сакаш ти: омиленото место и активностите таму!

- Моето омилено место во околината е _____.
- Таму има _____ и _____.
- Најмногу сакам да _____.
- Сакам тоа место да биде чисто затоа што _____.

2. Нацртај го твоето омилено место. Опиши го со три збора (пример: мирно, зелено, чисто).

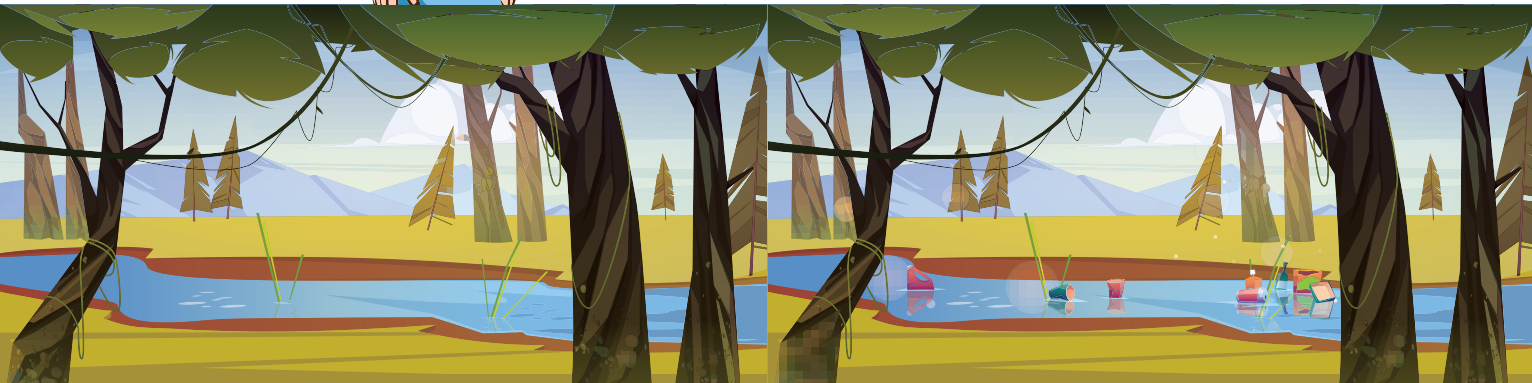

На сликата има ...

Арбен прашува:

- Што гледаш на сликата?
- Колку клупи има?
- Има ли отпадоци?

Мерт прашува:

- Што гледаш на сликата?
- Што има во реката?
- Што прават луѓето?

На пример, може да се одговори вака:

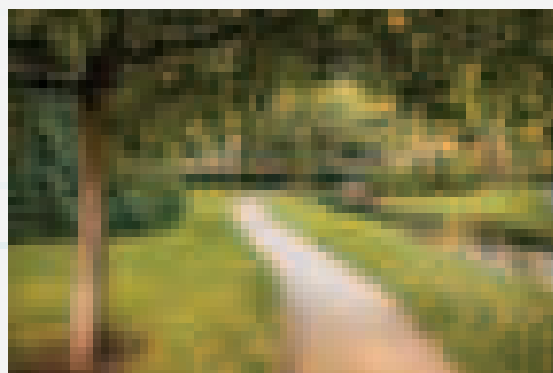
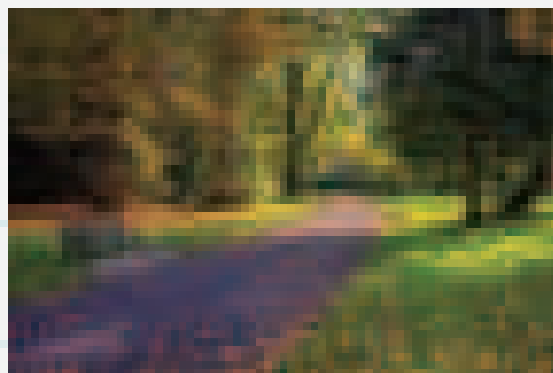
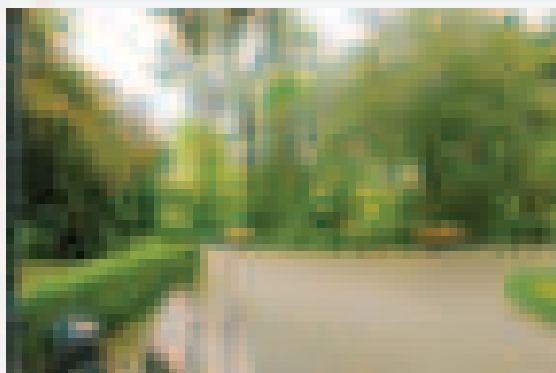
- На фотографијата гледам трева, дрво и две клупи.
- Се гледа и корпа за ѓубре.
- Нема шишиња и отпадоци – чисто е.

Вежба

Нацртај своја слика од убава околина и дополни ги речениците:

- На мојата слика има _____, _____ и _____.
- Сакам тука да има _____ затоа што _____.

Вежба

Поделете се во групи и направете постери со пораки: „Не фрлај ѓубре!“, „Чувај ја реката!“.

За инспирација погледнете го примерот.

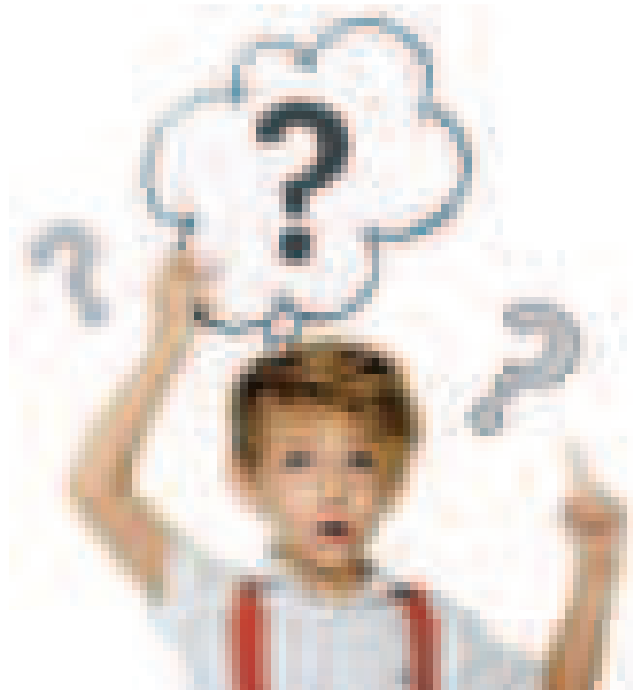

Задача

Заокружи го САМО тоа што е ДОБРО за нашата околина и објасни зошто мислиш така.

За нашата околина е добро:

1. фрлање шишиња;
2. чистење парк;
3. садење дрво;
4. кршење гранки;
5. собирање отпад;
6. пишување на сидови;
7. рециклирање хартија;
8. фрлање ѓубре на улица;
9. чување вода дождовница;
10. палење оган во шума.

Како ќе кажеш на твојот мајчин јазик:
Околината треба да се чува чиста и незагадена.

Што ја загадува околината?

МАРК

Марк:

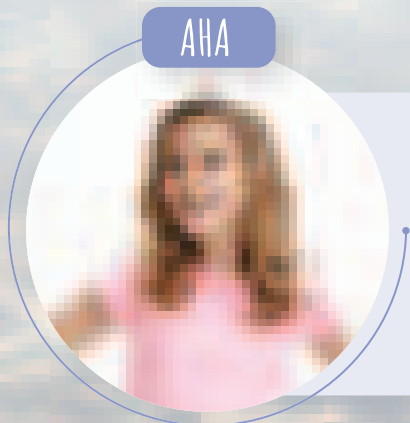
Шетам покрај реката. Таму има многу пластични шишиња и ќесиња. Ми е жал. Сакам реката да биде чиста. Треба нешто да се стори околу тоа.

Разговараме

1. Каде шета Марк?
2. Што има покрај реката?
3. Како се чувствува Марк?

АНА

Ана:

Денес сум во паркот со мама. Сакам да седнеме на клупа, но околу неа има лушпи од семки и хартија. Мама вади ќесе и заедно го чистиме. Сега паркот е убав. Паркот е заеднички и за него треба да се грижаме сите.

Разговараме

1. Каде е Ана со мајка ѝ?
2. Што има околу клупата?
3. Што прават Ана и мајка ѝ?

ДАВИД

Давид:

Моето омилено место е под дрвото кај училиштето. Таму е студено и тивко. Но, еднаш најдов ѓубре таму. Им реков на другарите дека не треба да фрламе ѓубре. Сакам таму да биде чисто. Местото е убаво, не само за мене, туку за сите.

Разговараме

1. Кое е омиленото место на Давид?
2. Што најде Давид под дрвото?
3. Што им рече на другарите?

Напиши ги сите важни зборови кои ги научи за чиста околина.
Од тие зборови направи три реченици.

Задача

Фотографирај едно убаво место од твоето маало.
Покажи го во училиште и опиши го со неколку збора.

Прослави, празници и честитања

Роденденска честитка

Разговараме

Кој е најважниот ден во годината за секое дете?

Кој ден најмногу го чека секое дете?

> Како се кажуваат овие зборови на твојот јазик:

честитки

роденден

среќен роденден

подарок

благодарност

убав.

Честитка за успех

Среќен
роденден!

Честитки за
роденденот!

Благодарам,
Марко! Колку
убав подарок!

Среќен
роденден,
Ана!

Се надевам
дека ќе ти се
допадне.

Повелете,
седнете. Јас
многу сум
среќна!

Честитки за
успехот, Давиде!

Благодарам,
Марија! Твојот
совет многу ми
помогна.

Драго ми е што
успеа! Ти посакувам
уште поголеми
успеси.

Благодарам,
Марија! Ќе
продолжам да
учам.

Вежба

1. Направете кратки дијалози, употребувајќи ги зборовите кои се користат за честитање и благодарност.

Пример:

Честитка за успех

Јана: Со среќа на тестот, Пеце!

Пеце: Благодарам, Јана! Ти многу ми помогна со тоа што вежбавме.

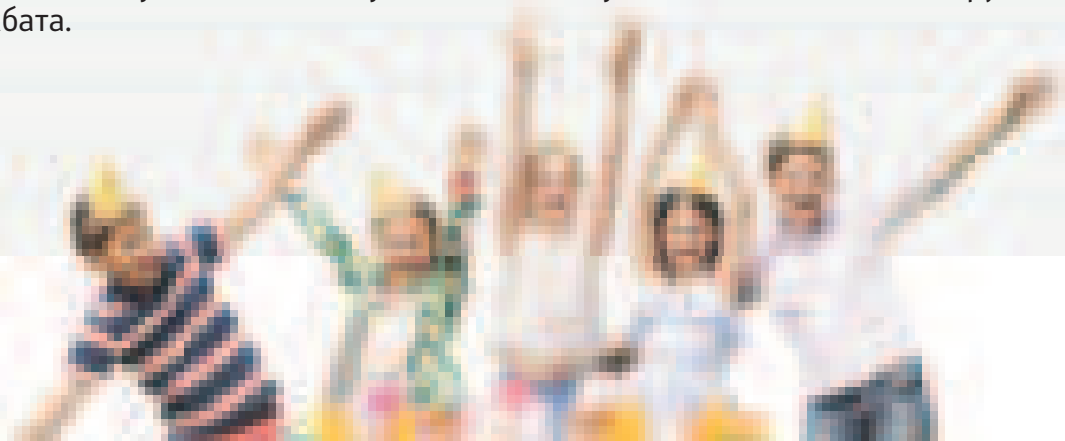
Јана: Во секое време!

2. Напишете картичка со благодарност, како во примерот.

„Драг дедо, благодарам за прекрасниот подарок! Многу ми се допаѓа и ќе го користам секој ден. Те сакам!“

3. Учениците добиваат одредена улога: славеник, другар, другарка, роднина и слично. Заедно со наставникот треба да „организираат“ роденден.

Потоа секој од вас самостојно напишете дијалог, онака како што зборуваат во вежбата.

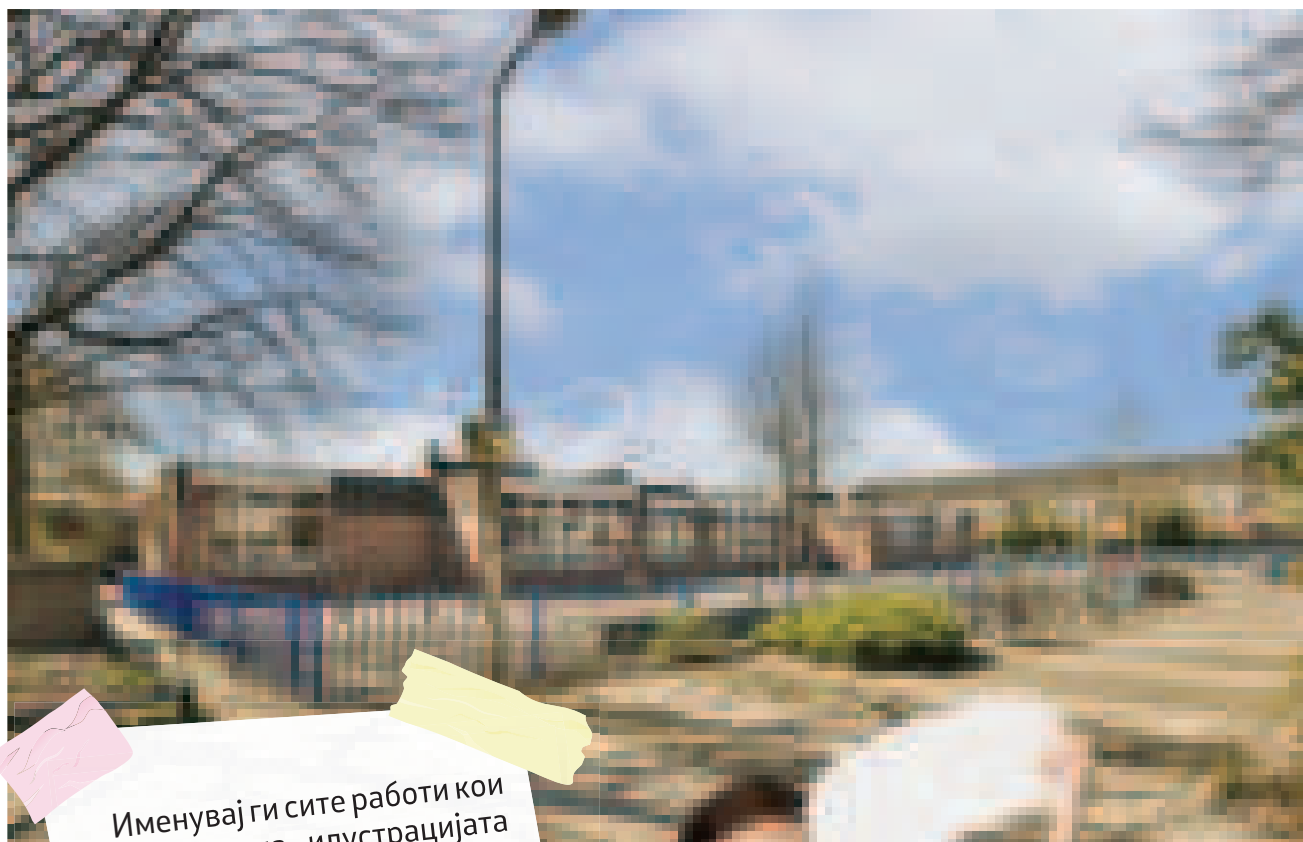

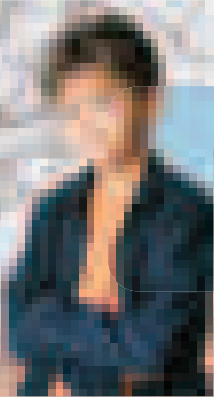
2. Училиште, место на живеење, интереси и слободно време

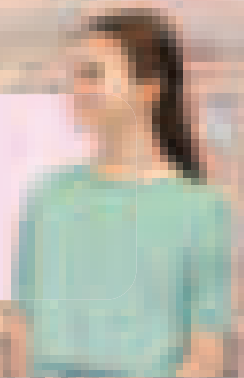
Моето училиште

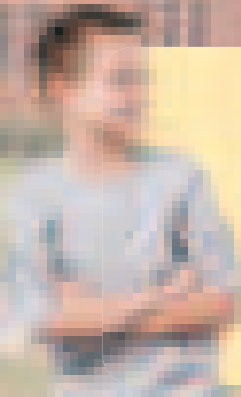
Именувај ги сите работи кои
ги гледаш на илустрацијата
и кои можеш да ги кажеш на
македонски јазик.

1: Училиштето е место каде се учи. Училиштето е место каде се другарува. Училиштето е место каде сите се еднакви и важни.

2: Во училиштето учиме многу работи: да читаме, да пишуваме, да зборуваме правилно, да решаваме задачи.

3: Моето училиште е големо и убаво. Во него има многу училници. Во секоја училница има маси, столови и бели табли. На масите има книги и пенкала. Наставниците им помагаат на учениците. Учиме многу предмети: Математика, Македонски јазик, Историја, Природни науки и други предмети. Јас го сакам моето училиште!

Разговараме

Какво место е училиштето според овие ученици? Што се учи во училиштето?

Дали ти го сакаш твоето училиште? Како се вика твоето училиште? Каде се наоѓа твоето училиште? Напиши неколку причини зошто го сакаш твоето училиште.

Учиме зборови

училиште	големо, мало
училница	убаво, ново, старо
наставник	еднакви
ученик	важни
предмети	
стол	другарувам, другаруваш, другарува
маса	решавам, решаваш, решава
прозорец	
врата	учам, учиш, учи
другар	зборувам, зборуваш, зборува

Вежба

Подвлечи ги зборовите што се нови за тебе.

1. Во училницата има многу ученици.
2. Наставникот пишува на табла.
3. На масата има книга и пенкало.

Да запомниме

Именките се зборови што означуваат лица, животни, предмети, појави, поими. Именките може да бидат **сопствени** (Ајше, Вардар, Скопје) и **општи** (книга, стол, гума). Именките во македонскиот јазик имаат три рода: **машки, женски** и **среден род**. На пример: наставник, стол се именки од машки род; училница, маса се именки од женски род; училиште е именка од среден род.

Именките се разликуваат и по број: можат да бидат во **еднина** или во **множина**: ученик : ученици, училиште : училишта.

Именките од машки род -образуваат множина со наставките: **-и, -ови/-еви, -вци**. Пример: моливи, столови, предмети. Именките од женски род образуваат множина со наставката -и. Пример: маси, табли, книги.

Именките од среден род образуваат множина со наставките **-а** и **-иња**. Пример: пилиња, мечиња, другарчиња.

Вежби

1. Определи го родот на именките и напиши ги во множина.

маса
табла
предмет
врата
стол
другар
другарка

2. Прочитај ја песничката. Дали ти се јасни сите зборови? Издели ги нејасните зборови и побарај објаснување за нив. Потоа, најди ги именките во песничката.

Песна за училиштето

Училиштето мое
десет училници има
сите деца со радост ги прима.

На таблата сите пишуваме,
на масите ранци ставаме,
на столовите јакни оставаме.

Шкафовите се полни со книги,
моливи и пенкала има на сите страни
наставниците се тука и не наоѓаат маани.

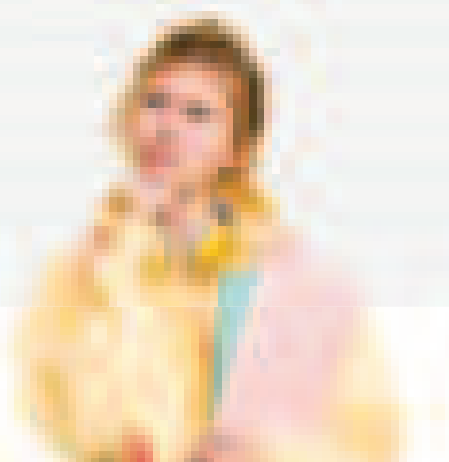
(авторско дело)

3. Пополни ја табелата со именките од песничката и одговори според барањата. Следи го примерот.

именка	род	број
училиште	среден	еднина

4. Направи реченици од посочените именки од вежба 3. Именките употреби ги и во еднина и во множина.

5. Направи дијалози слични на овој:

Ученик 1: Како изгледа твоето училиште?

Ученик 2: Моето училиште е ново. Има голема сала и зелени игралишта. А твоето?

Ученик 1: Во моето училиште училниците се светли и имаат компјутери.

> Како ќе кажеш на твојот мајчин јазик:

Училиштето е мојот втор дом.

Училиштето е мојот втор дом.

Првиот училиштен ден

Од денес Јана е ученичка. Таа има шест години и за првпат оди на училиште.

На првиот училиштен ден, Јана е збунета. Влегува во училишниот двор и гледа многу ученици.

Ја гледа и наставничката. Наставничката вели: „Добре дојде!“.

Јана стои и чека. Свончето свони. Сите одат кон влезот. Наставничката ги чита имињата на сите првачиња од списокот. Го чита и името на Јана. Влегуваат во училиштето. Јана се насмевнува. Го гледа својот брат Марко кај неговата класна во шесто одделение. И тој се насмевнува.

Започнува првиот училиштен час.

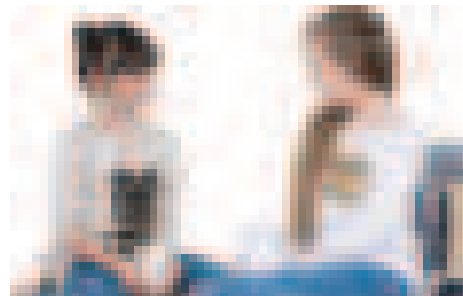

Разговараме

Дали ти се допадна текстот?

Дали го разбра насловот?

Кој има прв училиштен ден?

Вежба

Поврзи ги прашањата со точните одговори

Колку години има Јана?

Да, од денес Јана оди на училиште.

Дали Јана оди на училиште?

Јана е малку збунета.

Кој ѝ вели на Јана добре дојде?

Јана има шест години.

Како се чувствува Јана?

Наставничката ѝ вели добре дојде на Јана.

Што гледа Јана во училишниот двор?

Наставничката ги чита имињата на сите првачиња од списокот.

Каде одат сите ученици кога свони?

На крајот Јана е насмеана.

Што прави наставничката?

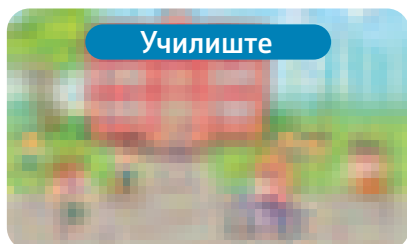
Кога свони, сите ученици одат кон влезот.

Дали на крајот Јана е среќна?

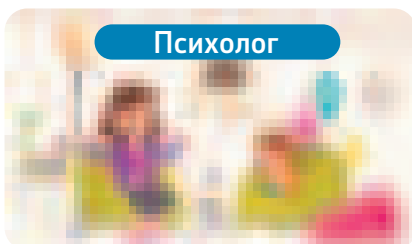
Јана во училишниот двор гледа многу ученици.

Училиштето и училишните простории

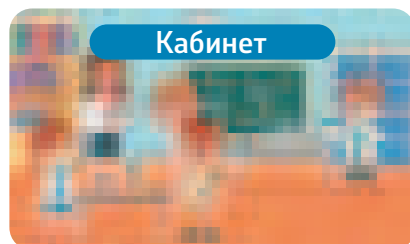
Училиште

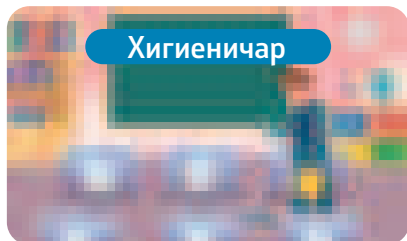
Психолог

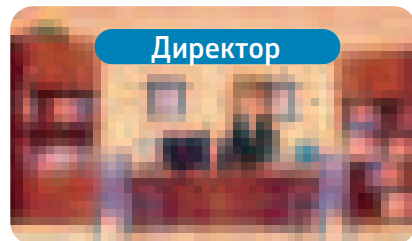
Кабинет

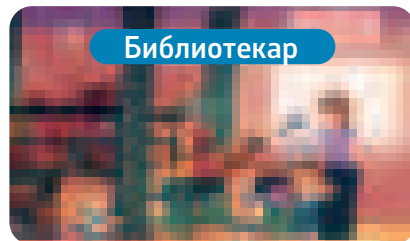
Хигиеничар

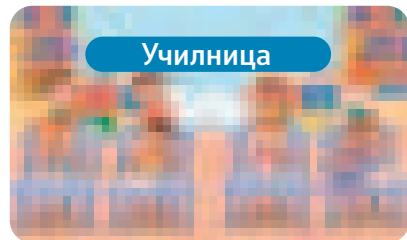
Директор

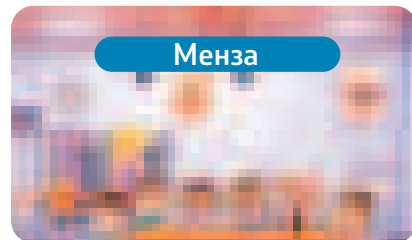
Библиотекар

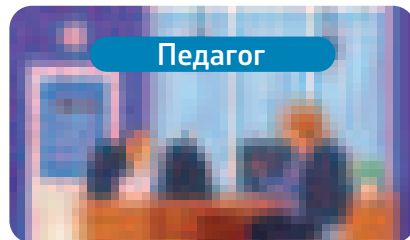
Училница

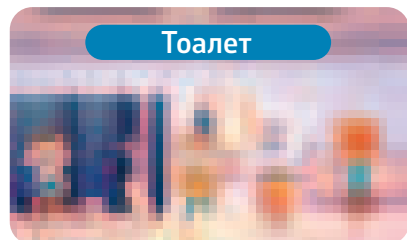
Менза

Педагог

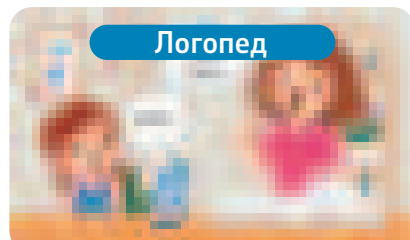
Тоалет

Спортска сала

Логопед

Вежби

1. Најди ги новите зборови во речениците.

На крајот на ходникот е канцеларијата на директорот.

Психологот работи во онаа канцеларија.

И секретарот има своја канцеларија.

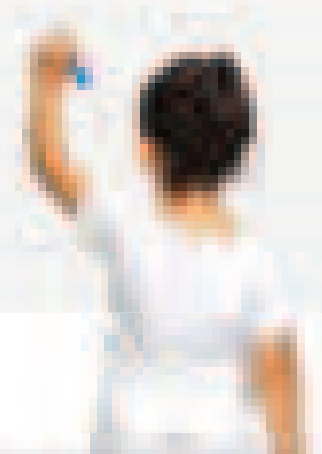
Ходникот е долг.

Психологот има посебна канцеларија.

Библиотеката работи во две смени.

2. Кои од овие зборови се именки? Напиши ги и одреди дали се во еднина или во множина.

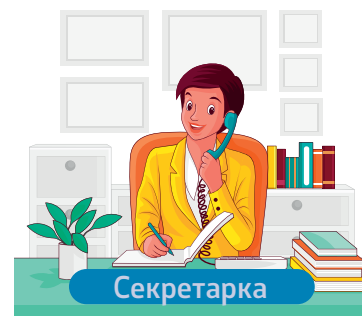
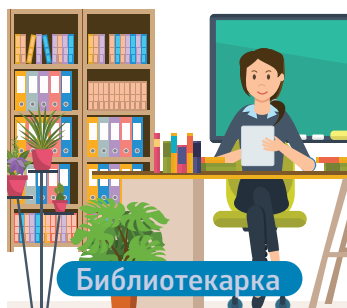
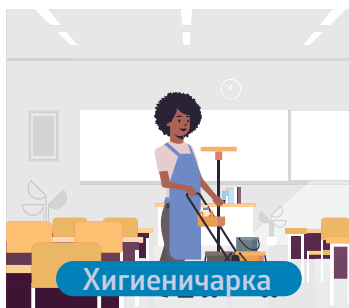
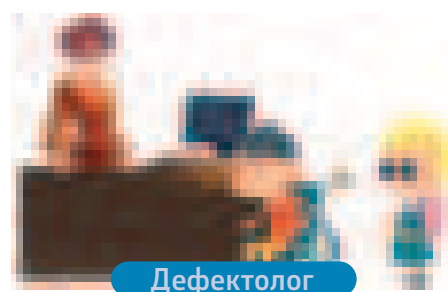
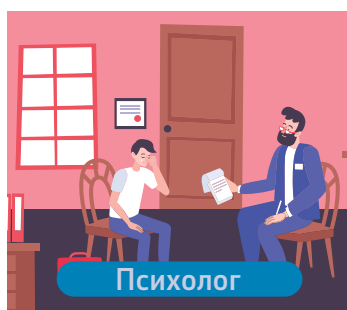
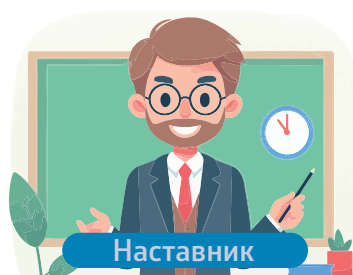
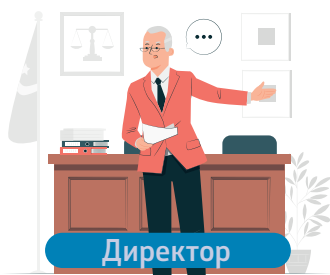
Учиме зборови

канцеларија на директор, канцеларија на психолог, канцеларија на педагог, канцеларија на секретар, библиотека, ходник.

Кој и што работи во училиштето?

Во училиштето работат многу луѓе. Директорот е одговорен за училиштето. Наставниците предаваат различни предмети. Хигиеничарот ги одржува училниците чисти. Библиотекарот им помага на учениците да најдат книги. Секретарот води евиденција. Секој од нив е важен!

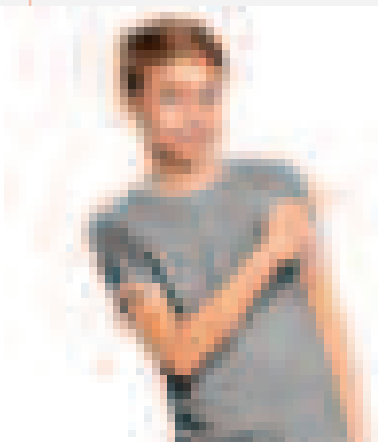

Вежба

Поврзи за да биде точно.

1. Директор	одржува хигиена во училниците
2. Библиотекар	предава математика
3. Хигиеничар	е одговорен за училиштето
4. Наставник	изнајмува книги

Да запомнине

Сегашното време означува дејство што се случува во моментот на зборувањето.

Пример, глаголи во сегашно време: е одговорен, предава, чистат, издаваме, пишуваме.

Менувај ги набројаните глаголи во сегашно време во сите лица, во еднина и во множина. Откриј кои се наставките за сегашно време по лица и број.

Вежба

Стави ги глаголите на соодветното место: е одговорен, предава, чисти, издава, пишува.

- Директорот _____ за училиштето.
- Наставникот _____ математика.
- Хигиеничарот _____ училници.
- Библиотекарот _____ книги.
- Секретарот _____ документи.
- Библиотекарот _____ книги на учениците.
- Наставникот _____ Историја.
- Секретарот _____ список на ученици.

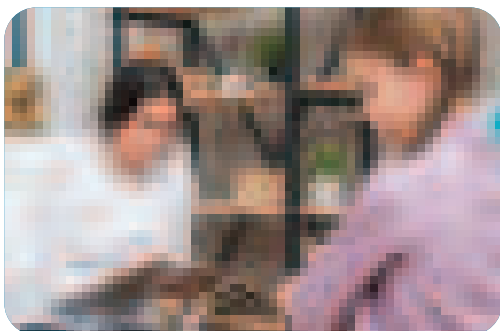
Разговор во канцеларија

Ученик: Добар ден, може ли да зборувам со директорот?

Секретар: Тој е на состанок. Сакате да оставите порака?

Ученик: Да, Ве молам. Името ми е Ана, сакам да прашам за оправдано отсуство за идната недела. Еве ја молбата.

Секретар: Во ред, дојди подоцна.

Разговараме

1. Што бара ученикот од секретарот?
2. Какво барање има?
3. Дали учесниците во дијалогот се љубезни?
4. Напиши уште еден сличен дијалог.

Задача

Направи интервју со некој од твоето одделение, еден ќе биде новинар, а другиот ќе биде во улога на вработен во училиштето. Најпрво прочитај го примерот подолу за да ти биде полесно.

Интервју со вработен во училиштето

Ученик новинар: Која е Вашата работа во училиштето?

Библиотекар: Ги организирам книгите и им помагам на учениците.

Ученик новинар: Дали многу ученици позајмуваат книги?

Библиотекарот: Да, многу, особено лектири.

Ученик новинар: Дали ги враќаат книгите навреме?

Библиотекарот: Да, ги враќаат.

Ученик новинар: Која е Вашата омилена книга?

Библиотекарот: Па, има повеќе, не ми е омилена само една.

Вежба

Пополни ја табелата:

Лице	Што работи?	Каде работи?
Директор	е одговорен за училиштето	канцеларија
Наставник		
Библиотекар		

Задача

Напиши по една реченица за дадените зборови: директор, наставник и библиотекар.

Мојата училница

Училницата е просторија каде што учат учениците. Во мојата училница има нови клупи и столчиња, бела паметна табла и маса за наставникот.

На сидовите има постери или слики. Во аголот има полица со книги. Училницата е тивка и чиста. Во убава училница може добро да се учи и работи! Училницата е место каде што секој ден учиме нешто ново и се случуваат нови нешта. И училницата е место каде се другарува. Ми се допаѓа мојата училница!

Разговараме

Како е опишана училницата во текстот? Со кои зборови е опишана?

Што се прави во училницата? Какво место е таа?

Да запомниме

Предлози се неменливи зборови: во, на, до, со, за, кај, под, зад, пред.

Пример: во (во училницата); на (на масата); под (под столот); зад (зад вратата).

Уште некој збор за мојата училница ...

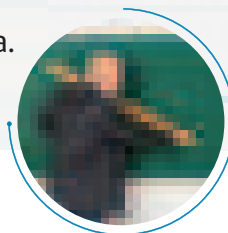
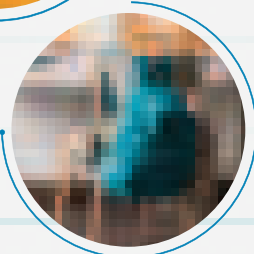
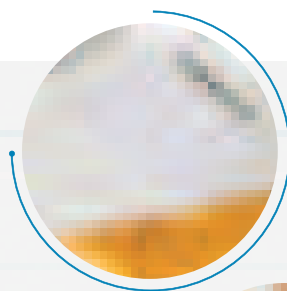
Во мојата училница јас седам до Али. Зад Али седи Сара. Пред мене седи Ајше. На клупите има тетратки и учебници. На сидовите имаме слики за тоа што го учиме. Во училницата е весело.

Вежба

Пополни ги празните места со соодветен предлог (во, на, под, зад):

1. Тетратката е _____ масата.
2. Ранецот е _____ столот.
3. Наставникот стои _____ таблата.
4. Пенкалото е _____ масата.

Вежба

Опиши ја училницата на другарчето.

Ученик 1: Како изгледа твојата училница?

Ученик 2: Има 20 столови, голема зелена табла и слики на сидовите. А твојата?

Ученик 1: Кај нас масите се во редици, а прозорците гледаат кон игралиштето. И нашата табла е зелена.

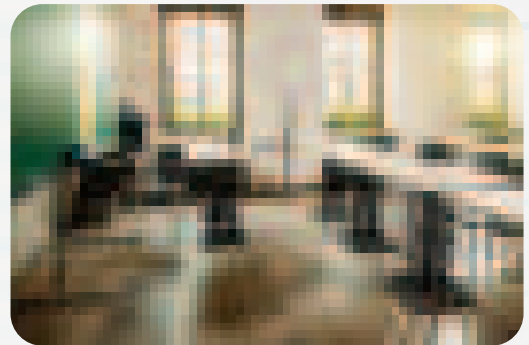
Вежба

Опиши ја својата училница (5 – 6 реченици):

1. Мојата училница има _____ маси.

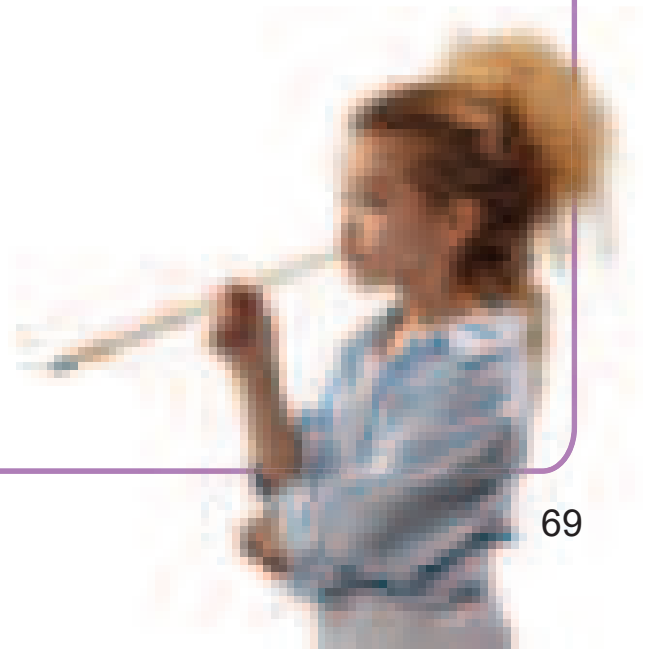
2. Таблата е _____.

3. На сидот има _____.

Задача

Нацртај ја својата училница и напиши три реченици за неа (на пр. „На црпежот има табла и прозорец.“).

➤ **Како се вели на твојот јазик:**
Мојата училница, мојот мал свет.

**Мојата училница,
мојот мал свет.**

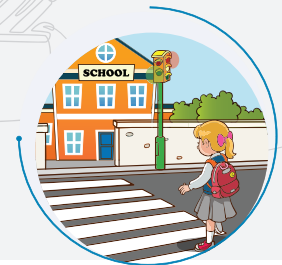
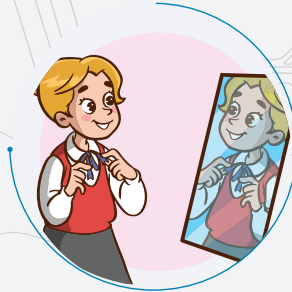
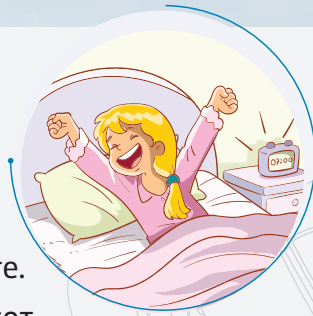
На големиот одмор

Секој ден имаме голем одмор точно во 9:00 часот. Многу го сакам големиот одмор. Тогаш излегувам во дворот на училиштето. Сите се надвор. Трчам и играм. Се поздравувам со другарите и другарките од другите одделенија. Понекогаш седам во холот на училиштето. На голем одмор секогаш има музика во холот. Пријатно е. На голем одмор, исто така, јадам ужинка: некое овошје или домашен сендвич. Што правиш ти на голем одмор? Напиши!

При пишувањето користи ги глаголите: излегува, игра, трча, сака, седи, слуша, јаде.

Мојот училиштен ден

- Јас станувам во 7:00 часот.
- Јас појадувам во 7:30 часот.
- Се подготвувам за на училиште.
- Одам во училиште во 8:00 часот.
- Попладне јас учам и пишувам домашна работа.
- Во 6:00 часот попладне одам на спорт.

Вежби

1. Поврзи ги сликите со соодветен збор:
станувам | читам | јадам | свони

2. Пополни ги речениците со формите од глаголите
за 1 лице еднина сегашно време:

На одмор јас _____ сендвич. (јаде)

По ручек, јас _____ книга. (чита)

Пред спиење, јас _____ лекции. (учи)

Да запомниме

Зборовите: **станува, јаде, оди, чита, учи, свони** се глаголи. Се менуваат по **лице, број и време**. Пример, во сегашно време, прво лице еднина од глаголот станува е: **станувам**.

3. Обиди се да ги употребиш глаголите: станува, јаде, оди, чита, учи, свони во соодветен контекст. Внимавај да ги употребиш во соодветно лице, број и време. Пример: Одам на училиште во 7:00 часот. Чitam книга попладне.

Еден мој обичен училиштен ден

„Секој ден станувам во 7:00 часот. Појадувам и одам на училиште. Имам 6 часа секој ден. За време на големиот одмор јадам сендвич и играм со другарчињата. Дома читам и учам. Во некои денови одам на спорт. Вечерта си легнувам рано!“ – вели Марко.

Разговараме

Кога станува Марко? Колку часа има секој ден?
Што прави на голем одмор? Што прави дома?
Дали си легнува рано?

Како изгледа денот на Мерве?

Мерве станува рано. Таа јаде овошје за појадок. Оди пешки на училиште. Најмногу ги сака часовите по Ликовно образование. По училиште, таа учи 2 часа. Навечер обично црта и слуша музика.

Разговараме

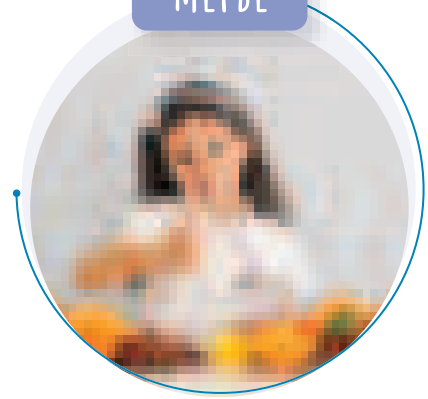
Кога станува Мерве ? Што јаде за појадок? Колку часа учи по училиште? Што прави навечер?

Денот на Али

Али е многу вреден и одговорен. Станува рано, во 6:00 часот. Вежба, а потоа се подготвува за на училиште. Пред да оди на училиште, појадува овошје. За на училиште излегува во 7:30 часот. Поминува покрај куќата на Сара и ја вика да одат заедно на училиште. До 13:00 часот се на училиште.

Попладне денот му поминува со тренинзи, учење и дружење. Али е одличен во сè што прави.

МЕРВЕ

АЛИ

Разговараме

Кога станува Али?

Која смена е на училиште ?

До колку часот е на училиште?

Вежби

1. Напиши како поминува твојот училиштен ден. Читај ги примерите и според нив претстави го својот ден. Обиди се да напишеш барем пет реченици.

Станувам во _____. Јадам _____ за појадок. Одам во училиште _____.

2. Направи дијалог со другарчето до тебе. На пример, на овој начин:

Разговор за денот

Ученик 1: Кога стануваш?

Ученик 2: Јас станувам во 6:30 часот. А ти?

Ученик 1: Јас станувам во 7:00 часот.
Што јадеш за појадок?

Ученик 2: Јадам кифла и јогурт.

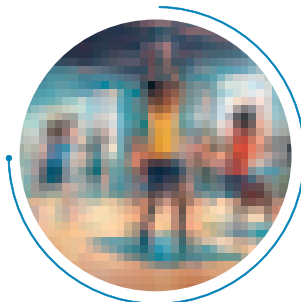
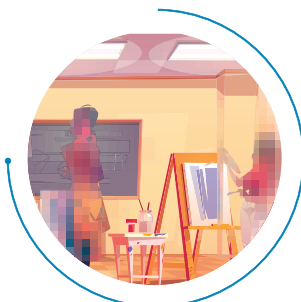
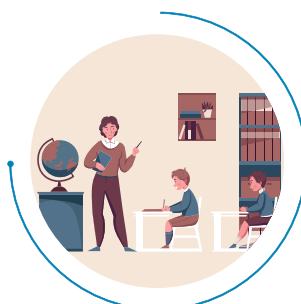
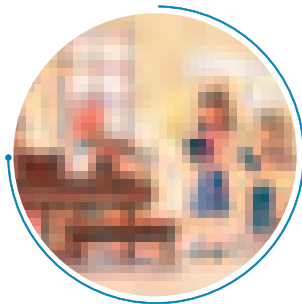
Задача

Нацртај го својот ден во три слики (на пр. кревет, појадок, училиште) и напиши по една реченица за секоја сликичка!

Кабинетите во моето училиште

Али вели:

„Во моето училиште има кабинетска настава. Секој предмет има свој кабинет, а на часовите по предметот Физичко образование одиме одиме во спортската сала. Секаде е интересно на различен начин. Во кабинетот по Македонски јазик можам да пишувам и да творам состави. На сидовите има убави илустрации, а за време на часот често слушаме и музика. Во кабинетот по Ликовно образование имаме многу примери од познати сликари и тој кабинет е волшебен. Во кабинетот по Математика има шестари, триаголници, бројалки, постери со формули. Таму учиме математика. Интересно е. Во кабинетот по Музичко образование има пијано. Наставничката често свири на пијаното. Сите уживаме.“

Разговараме

Каква настава има во училиштето на Али?

Каде имаат Физичко образование?

Што може да прави во кабинетот по Македонски јазик?

Што има во кабинетот по Ликовно образование?

Што има во кабинетот по Математика?

Што е различно во кабинетот по Музичко образование?

Учиме зборови

цртај, црташ, црта
читам, читаш, чита
слушам, слушаш, слуша
пресметувам, пресметуваш, пресметува
пишувам, пишуваш, пишува
прашувам, прашуваш, прашува
творам, твориш, твори
кабинет, кабинети

Мерве:

На училиште имаме многу предмети. На час по Македонски јазик читаме и пишуваме. На часот по Математика пресметуваме и решаваме математички задачи. На часот по Ликовно образование цртаме. Наставникот нè прашува, а ние одговараме!

Арбен:

Најмногу сакам Математика. Мојам да пресметувам брзо. По часовите ги цртам броевите на интересен начин.

Вежби

1. Што вели Мерве, што прават на часовите по предметот Македонски јазик?
2. Што прават на часовите по предметот Ликовно образование?
3. Што сака Арбен најмногу?
4. Што прави Арбен по часовите?

Вежба

Поврзи ја активноста со предметот:

1. Пресметувам	(а) Македонски јазик
2. Цртам	(б) Математика
3. Читам	(в) Ликовно образование

(а-с 'а-г-2-а-3-в)

Кој што може?

Сара:

Јас сум добра во јазици и можам да пишувам убави состави. Не сум баш добра во игри со топка, не можам да ја контролирам топката.

Али:

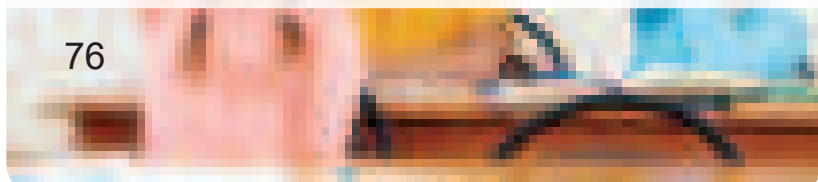
Јас можам да цртам сè. И можам да читам десет страници текст на глас.

Да запомниме

Јас можам да...

Пример:

- Јас можам да цртам дрво.
- Јас можам да читам приказна.
- Јас можам да пресметувам задачи.

Вежби

1. Пополни ги речениците:

1. На час по Македонски јазик, јас можам да _____ состави. (пишува)
2. На час по Ликовно образование, јас можам да _____ цртежи. (црта)
3. На час по Математика, јас можам да _____ задачи. (пресметува)

2. Прочитај го дијалогот и направи сличен дијалог.

Разговор за омилен предмети.

Ученик 1: Кој е твојот омилен предмет?

Ученик 2: Јас сакам Ликовно образование! Можам да цртам животни. А ти?

Ученик 1: Јас сакам Математика – можам да пресметувам!

3. Разговарај со другарчето до тебе за активностите што ги имате на училиште.

4. Напиши што можеш да правиш на секој предмет:

- Англиски јазик: Јас можам да _____.
- Природни науки: Јас можам да _____.
- Физичко образование: _____.
- Историја и општество: _____.

5. Избери три предмети и напиши што правиш на секој, пример вака:

Предмет

Активност

Физичко образование

играм фудбал

Учам и се забавувам во училишните клубови

Драмски клуб

Во драмскиот клуб учиме како да глумиме како да изразуваме емоции. Подготвуваме рецитали и мали претстави. Заедно се забавуваме и учиме.

Спортски клуб

Во спортскиот клуб тренираме кошарка, фудбал, ракомет и учествуваме на училишни турнири. Учиме да бидеме дел од тим. Спортот нè прави посреќни.

Клуб за природни науки

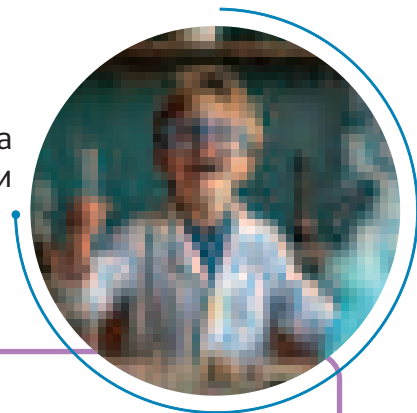
Овој клуб е за љубителите на истражувањето. Правиме интересни експерименти, учиме за природата, Земјата, растенијата и за животните. Преку игри и проекти учиме за природните науки.

Ликовен клуб

Во ликовниот клуб цртаме, боиме и учиме разни техники. Подготвуваме изложби со нашите цртежи. Ни се буди фантазијата и се чувствуваме слободно да создаваме.

Клуб на читатели

Во овој клуб читаме интересни книги, споделуваме мислења и правиме мали проекти за приказните. Учиме да сакаме книги и да ги разбереме пораките во нив.

Задача

Напиши краток текст за својот омилен клуб или измисли нов клуб во училиштето!

Следи го примерот за драмскиот, спортскиот и за клубот за природни науки.

Што се работи во клубот?

Што се учи?

Зошто е забавно или корисно?

Патот од дома до училиште

Двајца ученици се сретнаа во училишниот двор. Стигнаа пред да почне наставата и започнаа разговор:

– Секое утро тргнувам од дома околу 7:30 часот. Патот до училиште ми е краток и пријатен. На почетокот поминувам покрај мал парк со зелени дрвја. Потоа одам по главната улица каде што секогаш има метеж од автомобили и ученици. На семафорот внимателно ја преминувам улицата и продолжувам право до училиштето. Целиот пат трае околу десет минути. По патот често се среќавам со другари и си разговараме додека одиме заедно. – А ти како одиш до училиште? – прашува првиот ученик.

– Јас тргнувам порано, во 7 часот. Се качувам во автобус, бидејќи живеам на другата страна од градот.

– Ах, се возиш 15 минути!

– Па, да. Кога се возам, слушам музика или читам нешто на телефонот.

– А има ли нешто интересно на патот?

– Има само големи крстосници.

– Па, да, тоа е патот низ градскиот метеж.

Наеднаш засвони, разговорот завршува, сите влегуваат во училиштето.

Разговараме

Каде разговараат учениците?

Во колку часот излегува првиот ученик?

Каде прво поминува ученикот?

Дали преминува семафор?

Колку трае целиот пат?

Дали среќава некого по патот до училиште?

Учиме зборови

тргнувам, тргнуваш, тргнува,
поминувам, поминуваш, поминува
продолжувам, продолжуваш,
продолжува
среќавам, среќаваш, среќава
разговарам, разговараш,
разговара
завршувам, завршуваш, завршува
улица, улици
пат, патишта
парк, паркови
крстосница, крстосници
семафор, семафори
автомобил, автомобили
автобус, автобуси
метеж
краток, кратка, кратко, кратки
пријатен, пријатна, пријатно,
пријатни
друг, друга, друго, други
главен, главна, главно, главни
градски, градска, градско, градски
право
интересно
внимателно

Вежби

1. Напиши како стигнуваш од дома до училиште.

Употреби ги зборовите што се издвоени во делот *Учиме зборови*, на стр. 75.

2. Напиши сличен дијалог како во текстот.

Тргнувам во _____. Прво поминувам _____.
Потоа одам _____. По патот _____. Стигнувам _____.

3. Пронајди ги именките во текстот. Напиши ги посебно и одреди го нивниот род и број. Пример: парк – женски род, еднина.

4. Пронајди ги глаголите во текстот. Во кое лице и број се? Пример: поминувам – прво лице еднина.

Мојот пат до училиштето

Секое утро, точно во седум часот излегувам од нашата мала, сина кука. Првото нешто што го гледам, е високото дрво пред вратата, чии зелени гранки се нишаат на утринскиот ветер. Оттаму тргнувам по тесната улица што води до широката главна улица. На десната страна има стара, ниска зграда со три големи прозорци, а на левата висока зграда со големи стакла.

Потоа свртувам лево и одам по долг тротоар, покрај кој има пет ниски клупи и две црвени корпи за отпадоци. Потоа поминувам покрај третиот семафор каде што секогаш има многу автомобили и многу луѓе. Секогаш внимавам на семафорот – прво се вклучува црвеното светло, па зелено и тогаш можам да поминам.

На крај, по десет минути одење, стигнувам до моето големо училиште, со широки врати и високи прозорци. Таму ме чекаат другарите и второто утринско свонче.

Задача

Прочитај го текстот внимателно. Потоа нацртај како ти го разбра и замисли патот до училиштето на момчето од текстот.

Вежби

Избери го точниот одговор.

1. Во колку часот излегува ученикот од куќата?

- а) Во шест часот.
- б) Во седум часот.
- в) Во осум часот.
- г) Во девет часот.

2. Каква е куќата од која излегува?

- а) Голема и црвена.
- б) Мала и жолта.
- в) Мала и сина.
- г) Стара и бела.

3. Што има пред куќата?

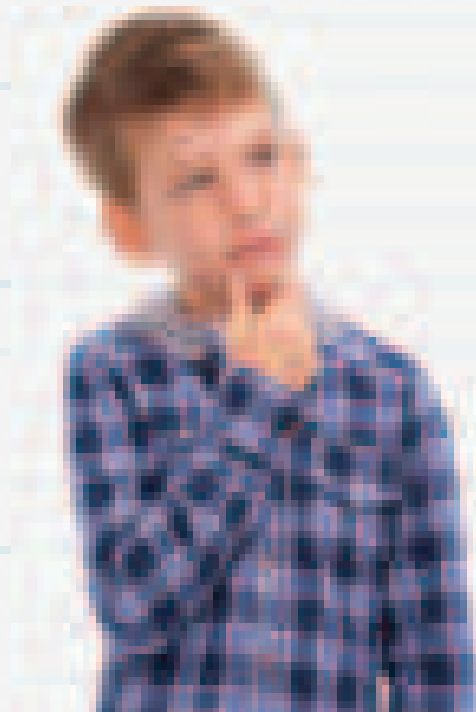
- а) Цветна градина.
- б) Високо дрво.
- в) Автобуска станица.
- г) Фонтана.

4. Каква е зградата што се наоѓа на левата страна од улицата?

- а) Стара и ниска.
- б) Висока со големи стакла.
- в) Розева со балкони.
- г) Модерна и зелена.

5. Колку клупи има покрај тротоарот?

- а) Три.
- б) Четири.
- в) Пет.
- г) Шест.

6. Дали ученикот преминува улица на семафор?

Да / Не

7. Какво е училиштето на крајот од патот?

а) Мало и сиво.

б) Големо со широки врати и високи прозорци.

в) Далечно и старо.

г) Блиску и зелено.

Задача

Разгледај ги примерите подолу. Зборовите: кука, дрво, гранки, ветер, улица имаат зборови пред нив. Што значат и што објаснуваат овие зборови?

мала сина кука
високото дрво
зелени гранки
утрински ветер
тесна улица
широката главна улица
стара ниска зграда
висока зграда
големи стакла
долг тротоар
големо училиште
широки врати
високи прозорци
моите први соученици трет семафор
три големи прозорци
две црвени корпи за отпадоци
петте ниски клупи
второто утринско свонче

Да запомниме

Придавките именуваат некоја карактеристика на именките. Во примерот мала сина кука, придавките мала и сина ги даваат карактеристиките на именката кука. Овие придавки се викаат **описни придавки**.

Придавките може да бидат и **бројни**. Бројни придавки се: прв, петти, стоти.

Пример: Третата раскрсница е најполна.

Вежба

Напиши реченици во кои ќе употребиш именки и придавки од претходниот текст.

Пример: Поминувам до мала ниска зграда. Зградата има големи стакла.

Споредуваме

Во нашето маало има **мал парк**, но паркот кај училиштето е **помал**, а паркот во центарот е **најмал**. Пред куќата тече **широк поток**, но реката е **поширока**, а езерото во планината е **најшироко**. Улицата по која одам е **тесна**, но споредната уличка е **потесна**, а една патека е **најтесна**. Нашиот пат до училиште е **долг**, патот до баба ми е **подолг**, а патот до Охрид е **најдолг**. Денес имавме **краток час**, вчера беше **пократок**, но во понеделник е **најкраток**. Исто така, нашето училиште е **големо**, училиштето во соседното село е **поголемо**, но она во главниот град е **најголемо**.

Задача

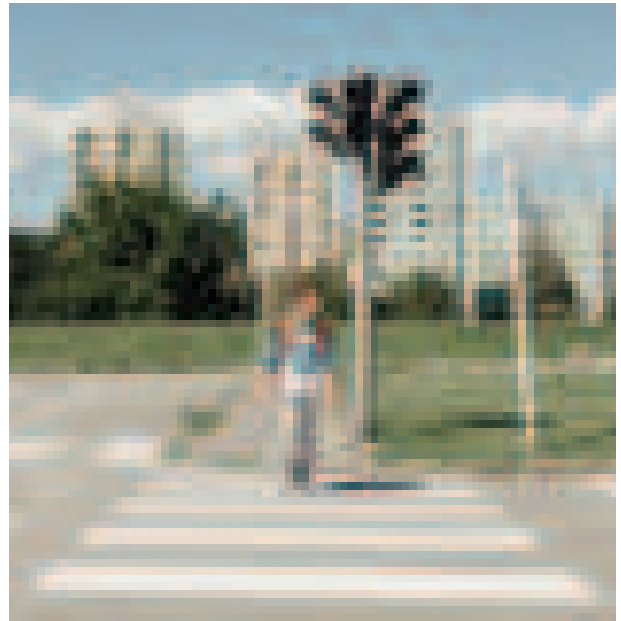
Напиши реченици во кои ќе употребиш именки и придавки од претходниот текст.

Приме: мал парк, помал, најмал.

Да запомниме
 Степенување на
 придавките
 Описните придавки
 се степенуваат бидејќи
 изразуваат својство
 кое што може да биде
 застапено во помал
 или во поголем степен.
 Степенувањето се прави
 со помош на префиксите
 (претставките) по- и нај-.

Сообраќај

Во градот секој ден има густ сообраќај. За да бидеме безбедни, мора да ги почитуваме сообраќајните правила. Секој возач треба да внимава на сообраќајните знаци и на пешаците. И пешаците и велосипедистите треба да внимаваат во сообраќајот, како и возачите.

Разговараме

Каков е сообраќајот во градот? Што треба да почитуваме за да бидеме безбедни?
На што треба да внимава секој возач?

Вежба

Поврзи ги сликичките со соодветен збор.

сообраќаен знак •

семафор •

возач •

пешак •

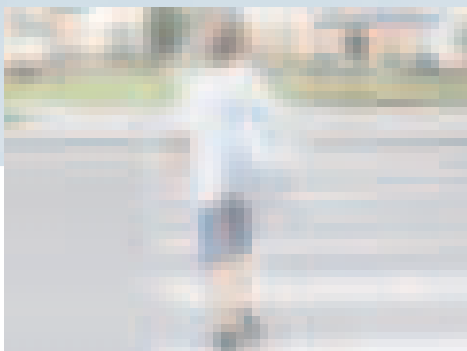
велосипедист •

Учиме зборови

Сообраќај
сообраќајни правила
сообраќајни знаци
возач
пешаци
велосипедисти
безбедно
густ
внимавам, внимаваш,
внимава
почитувам, почитуваш,
почитува

Се движам низ сообраќајот

Али сака да раскажува за сè. Еве како патува низ сообраќајот:

Секое утро, додека одам на училиште, поминувам низ три раскрсници. Првата е мирна – има само неколку куќи и тивки улици. Таму само погледнувам лево и десно и брзо преминувам. Втората е поголема, со семафор што трепка жолто, па секогаш внимавам. Понекогаш се појавува некој автомобил. Но, третата раскрсница е најполна – таму има многу возила и луѓе. Го чекам зеленото светло, па ја преминувам улицата и веќе сум до училиштето.

Разговараме

Одговори ги прашањата во твојата тетратка.

Низ колку раскрсници поминува Али?

Каква е првата раскрсница?

Каде е најполно? Што има таму?

Задача

Секој од вас нека ги издвои новите зборови од текстот. Прочитај ги зборовите пред другите ученици и разговарајте за нивното значење.

Вежба

1. Во табелата стави точно и неточно за секоја реченица која се однесува на текстот.

Али секое утро поминува три раскрсници.	
Првата раскрсница е полна со многу сообраќај.	
На првата раскрсница погледнува лево и десно и поминува.	
На втората раскрсница нема семафор.	
На третата раскрсница поминува брзо.	

Вежба

Прецртај ги зборовите кои немаат врска со сликичката:

Автомобили, раскрсница, автобус, семафор, камион, пешаци, велосипедисти, сообраќаен знак, воз, автобуска станица.

Инструкции за движење

Извинете, каде се наоѓа?

Андреј: Извинете, каде се наоѓа трговскиот центар „Македонија“?

Граѓанин: Тргнете право по оваа улица до првиот семафор.

Андреј: Добро, и потоа?

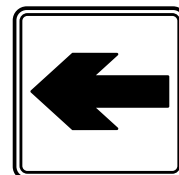
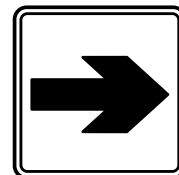
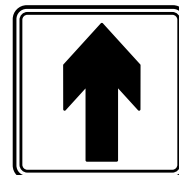
Граѓанин: На семафорот свртете десно, па продолжете по булеварот уште три минути.

Андреј: А има ли некаков знак или зграда за да ја препознаам?

Граѓанин: Да, ќе го видите големиот објект лево – тоа е трговскиот центар „Македонија“.

Андреј: Ви благодарам многу!

Граѓанин: Нема за што, среќно!

Вежба

Направи сличен дијалог. Прво напиши го во тетратката, а потоа разговарај заедно со другарчето.

Сегашно време од глаголите **оди**, **препознава**.

оди	препознава
1 л. едн. одам	1 л. едн. препознавам
2 л. едн. одиш	2 л. едн. препознаваш
3 л. едн. оди	3 л. едн. препознава
1 л. мн. одиме	1 л. мн. препознаваме
2 л. мн. одите	2 л. мн. препознавате
3 л. мн. одат	3 л. мн. препознаваат

Моето место на мапа

Јас сум Сара. Сега ќе го опишам моето место на живеење.

Моето место е многу убаво. Во центарот се наоѓа убав **плоштад**, таму се собираат луѓето – некои за да се одморат, некои за да се видат со пријатели.

Од плоштадот, ако одиш право, стигнуваш до голем **трговски центар** каде има многу продавници, кафулиња и киносала.

Од другата страна, помеѓу **широки и тесни улици**, е **паркот** со клупи, дрвја и патеки.

До паркот има **дуќани** – пекарница, мал маркет и стара книжарница.

Во близина има **музеј** и **градска библиотека** – моето омилено место. Таму, меѓу книги, се чувствувам како дома.

Учиме зборови

Место
центар
плоштад
трговски центар
музеј
градска библиотека
пекарница
маркет
книжарница
во близина

Вежби

1. Прочитај ги речениците и размисли за нивното значење. Во втората колона стави знак точно или неточно за тврдењата.

Сара го опишува своето место и вели дека е многу убаво.	
Во местото на Сара има голем плоштад.	
Трговскиот центар нема дуќани и кафулиња.	
Во местот на Сара нема парк.	
Градската библиотека ѝ е омилена на Сара.	

Вежби

2. Напиши неколку реченици за твоето место. Еве малку помош со прашања: Дали местото е мало или големо? Дали има големи улици? Дали има трговски центри? Колку? Има ли музеи и библиотеки? Има ли плоштад? Дали е голем? Колку училишта има? Дали го сакаш местото каде што живееш? Зошто?

Моето место на мапа

Сара вели: Оваа мапа го покажува мојот пат до училиште. Еве како стигнувам до училиште на мапата. Кога ја отворам мапата на моето место, ја гледам мојата кука – малиот квадрат долу лево. Од таму се движам по тенката сина линија, тоа е малата уличка во нашето маало. По крстосницата, вртam десно, покрај три мали куќи со црвени покриви што се како точки во ред.

Потоа продолжувам право, сè до големата раскрсница во средината на мапата – таму се вкрстуваат две широки улици. Ја бирам левата улица, којашто се протега како змија кон зелениот правоаголник – тоа е паркот.

Поминувам крај малото езерце, кое на мапата изгледа како сина капка и продолжувам до жолтата линија – тоа е главниот булевар. Го следам до местото каде што се појавува симболот на училиштето, токму во горниот десен агол.

Таму завршувам, точно кај малата икона со книга и пенкало, каде што пишува „училиште“. Патот на мапата изгледа кратко, но со секој замислен чекор, се чувствувам како да одам низ вистинска авантура.

Вежби

Заокружи ги точните одговори.

1. Каде се наоѓа куќата на мапата?

- а) На средина од мапата.
- б) Во горниот десен агол.
- в) Долу лево.
- г) До паркот.

2. Како е претставена малата уличка на мапата?

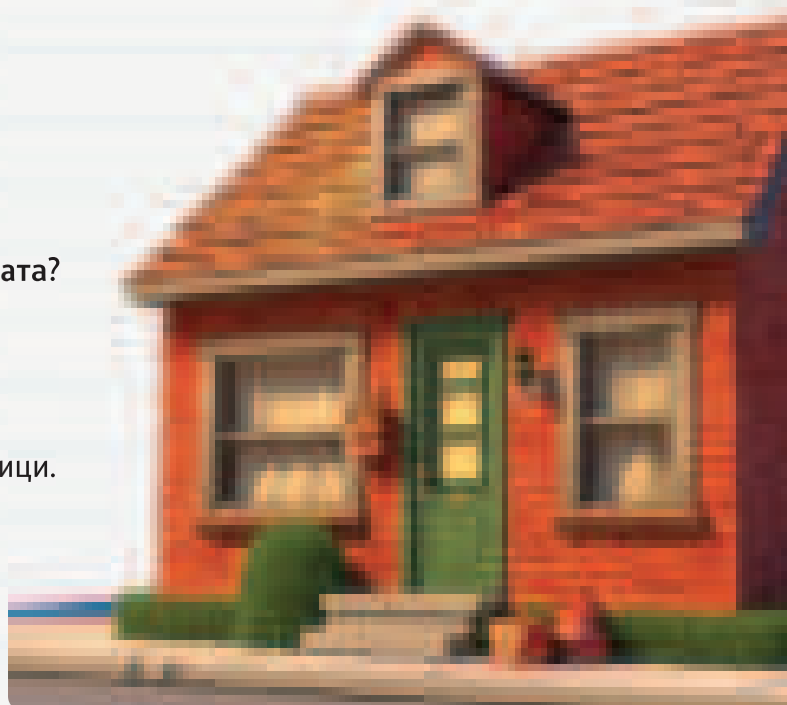
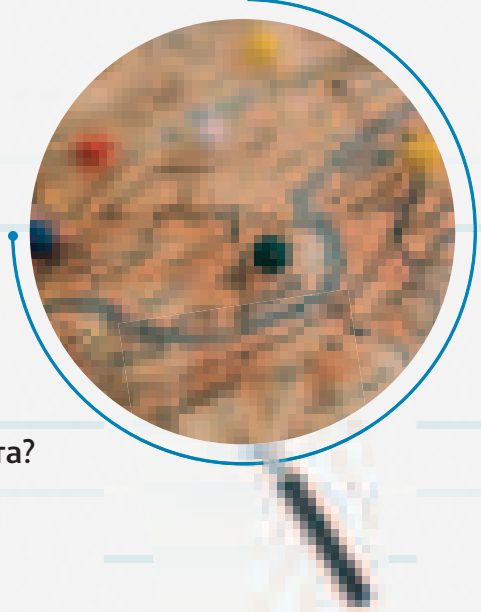
- а) Со жолта линија.
- б) Со сина тенка линија.
- в) Со зелена точка.
- г) Со сива линија.

3. Колку мали куќи со црвени покриви има покрај патот?

- а) Четири.
- б) Три.
- в) Две.
- г) Пет.

4. Што се наоѓа во средината на мапата?

- а) Парк.
- б) Училиште.
- в) Раскрсница со две широки сиви улици.
- г) Езерце.

5. Што симболизира зелениот правоаголник на мапата?

а) Училиште.

б) Булевар.

в) Пазар.

г) Парк.

6. Како изгледа езерцето на мапата?

а) Како сина линија.

б) Како сина капка.

в) Како син круг.

г) Како квадрат.

7. Дали на крајот од патот се наоѓа училиштето?

Да / Не

8. Каква е улицата што води до паркот?

а) Тесна и сина.

б) Широка и сива.

в) Жолта и права.

г) Црвена и долга.

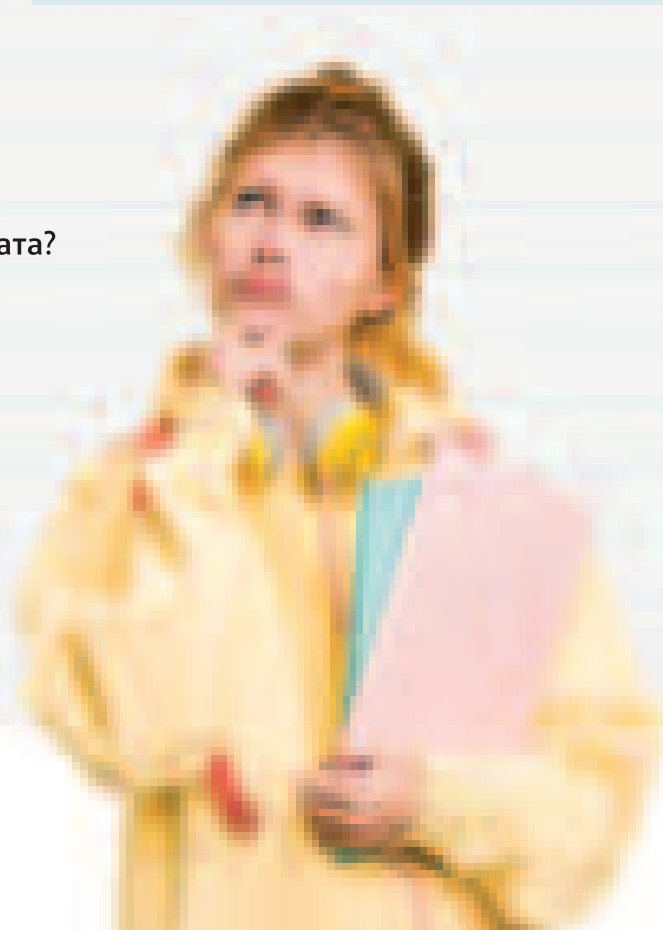
9. Како е прикажано училиштето на мапата?

а) Со црвена кука.

б) Со сина ѕвезда.

в) Со икона на книга и пенкало.

г) Со зелено знаме.

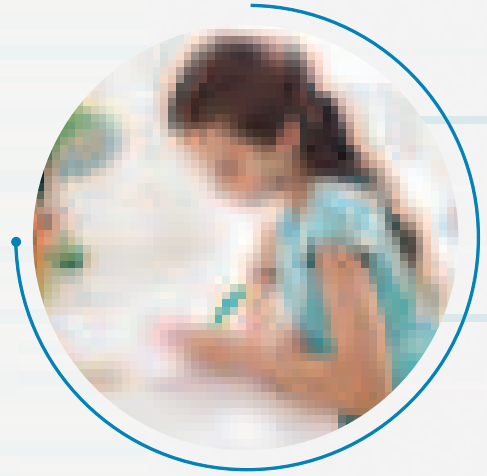

10. Како се чувствува Сара додека замислено се движи по мапата?

- а) Исплашено.
- б) Радосно.
- в) Како да е на вистинска авантура.
- г) Заморено.

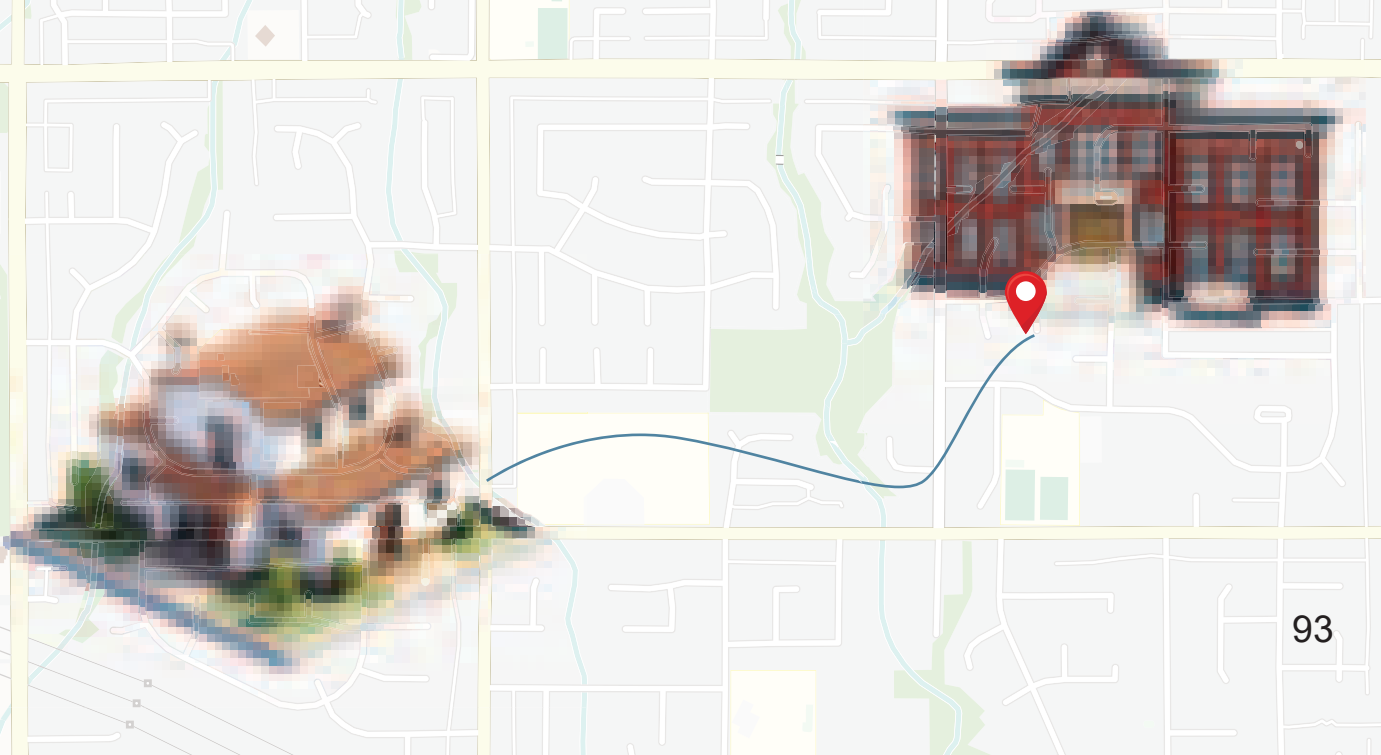
11. Пополни ги празните места:

- 1. Малите куќи имаат _____ покриви.
- 2. Езерцето изгледа како сина _____.
- 3. Булеварот е претставен со _____ линија.

Креативна задача

Замисли го патот од твојата куќа до училиштето. Напиши три (3) реченици со кои ќе опишеш што замисли дека ќе сретнеш по патот. Што би можело да биде тоа???

Броеви од 1 до 100

Дали знаеш да броиш на македонски јазик? Дали на часовите по Математика ја учевте табелата на броевите од 1 до 100?

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
31	32	33	34	35	36	37	38	39	40
41	42	43	44	45	46	47	48	49	50
51	52	53	54	55	56	57	58	59	60
61	62	63	64	65	66	67	68	69	70
71	72	73	74	75	76	77	78	79	80
81	82	83	84	85	86	87	88	89	90
91	92	93	94	95	96	97	98	99	100

Дополни ги низите со зборови:

А) дваесет и еден, дваесет и два, дваесет и три, _____

_____ триесет.

Б) _____ триесет четири, триесет и пет, _____

_____ четириесет.

В) _____ педесет и два, педесет и три, _____

_____ седумдесет и пет.

Г) осумдесет и еден, осумдесет и два, осумдесет и три, _____

сто.

Превозни средства

Превозните средства ни помагаат побрзо и полесно да стигнеме таму каде што сакаме.

За патување по копно, најчесто ги употребуваме автомобилите, автобусите, возовите, велосипедите и тротинетите. За патување преку мориња и реки, се користат **бродови** и **чамци**. А кога сакаме да патуваме далеку и бргу, тогаш се качуваме во авион.

Секое превозно средство има своја намена и убавина. Благодарение на нив, светот ни е поблиску и можеме да го истражуваме со радост.

Вежби

Под секоја сликичка напиши за кое превозно средство станува збор.

Името на секое превозно средство во јазикот се нарекува именка. Напиши по една придавка (карактеристика) за секое превозно средство.

_____ автомобил

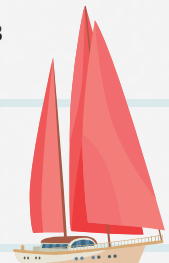
_____ брод

_____ велосипед

_____ електричен тротинет

_____ автобус

_____ воз

Автобуска станица

Купувач: Добар ден! Сакам еден билет до Битола, Ве молам.

Билетар: Добар ден! За кога сакате – за денес или за утре?

Купувач: За денес, за првиот автобус.

Билетар: Има автобус во 10:30 часот. Дали сакате повратен билет?

Купувач: Не, само во еден правец.

Билетар: Добро. Тоа ќе биде 450 денари.

Купувач: Еве, повелете.

Билетар: Ви благодарам! Еве го Вашиот билет. Перонот е број 3. Автобусот тргнува точно во 10:30 часот.

Купувач: Ви благодарам! Пријатен ден!

Билетар: И Вам, среќен пат!

Случка на автобуската станица

Утрото беше свежо, а на автобуската станица веќе се собираа патници со ранци и насмевки. Ги купивме билетите, торбите ни беа спакувани и возбудено чекавме на перонот. Автобусот пристигна – голем и бел.

Се погледнавме тројцата... и тогаш – паника!

„Каде е Дарио?!“ – извика Сара, додека ги гледаше четири билети.

Му се јавувавме на Дарио, не се јавуваше. Го бараме. Возачот ја отвори вратата, патниците почнаа да се качуваат. Ние чекоревме напред-назад, срцата ни чукаа побрзо од моторот на автобусот.

И токму кога мислевме дека одиме без него – од далеку трча Дарио, со бурек во рака!

„Извинете, само сакав да земам појадок!“

Се смеевме додека се качувавме, а возачот само се насмевна и рече: „Добро е што не тргнав без вас, хероите никогаш не доцнат!“

Задача

Прочитај ги глаголите подолу и размисли дали знаеш што значат? Какви видови зборови се глаголите? Означуваат имиња или, пак, дејства?

беше
се собираа
купивме
беа
чекавме
пристигна
ветуваше
се погледнавме
извика
мислевме
сакав
се смеевме
се качувавме
се насмевна
рече
тргнав

Учиме зборови

Патник, патници
билет, билети
насмевка, насмевки
паника
свежо
возбудено
купив, купиш, купи,
спакувам, спакуваш,
спакува
чекам, чекаш, чека,
пристигам,
пристигаш, пристига,

Да запомниме

Глаголите се зборови што означуваат дејство, работа или состојба. Глаголите имаат повеќе граматички категории, меѓу кои се **лице** и **број**. Така можеме да имаме информација кој го врши глаголското дејство.

Сите дејства се случуваат во некое **време**. Ако дејството се одвива во моментот на зборувањето, тоа е сегашно време. Ако, пак, се одвивало пред моментот на зборувањето, тоа е минато време.

Глаголите: беше, купивме, пристигна, извика, рече се во минато време.

Наставки за минато определено време

лице	еднина	множина
1 лице	-в	-вме
2 лице	-ше	-вте
3 лице	-ше	-а / -ја

Пример – доаѓа

Јас	доаѓав
Ти	доаѓаше
Тој/Таа/Тоа	доаѓаше
Ние	доаѓавме
Вие	доаѓавте
Тие	доаѓаа

Обиди се да одговориш:

Какво време е употребено во овие прашања и одговори?

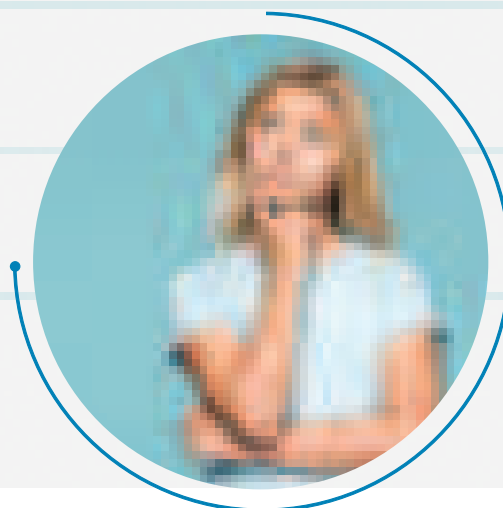
- Кога пристигна автобусот?
- Кога се насмевна патникот?

Вежби

1. Подвлечи ги глаголите што се во минато определено време
(Некои не се – внимавај!)

беше
игра
купивме
ќе тргнеме
мислевме
сака
се погледнавме
пишува
извика

2. Заокружи ги глаголите во минато определено време во следните реченици и определи ги лицето и бројот.

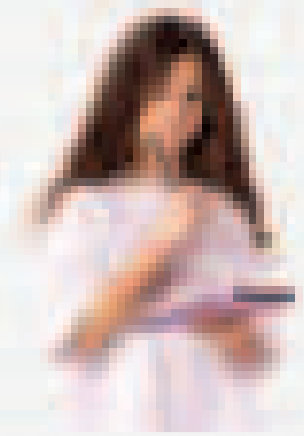
а) Ние купивме билети за автобусот.

б) Тој рече дека ќе дојде навреме.

в) Јас тргнав кон училиштето.

г) Тие се качуваа бавно.

(Пример: купивме – 1 лице, множина)

3. Пополни ги празнините со глаголи во минато определено време:

а) Вчера ние _____ (игра) фудбал во дворот.

б) Марија _____ (дојде) навреме.

в) Тие _____ (се смее) цело попладне.

г) Јас _____ (чека) на автобуската станица.

4. Пополни ја табелата со соодветна форма на глаголот во минато определено време

лице	патува
Јас	
Ти	
Тој / Таа/Тоа	
Ние	
Вие	
Тие	

5. Подвлечи го глаголот во минато определено време во секоја реченица:

- а) Вчера игравме во паркот до зајдисонце.
- б) Тој зборуваше премногу брзо.
- в) Учениците влегоа во училницата навреме.
- г) Јас го прочитав расказот уште вчера.

6. Претвори ги следните глаголи во 1. лице, множина – минато определено време:

- а) чита _____
- б) доаѓа _____
- в) купи _____
- г) гледа _____

7. Напиши две реченици во кои ќе употребиш глаголи во минато определено време.

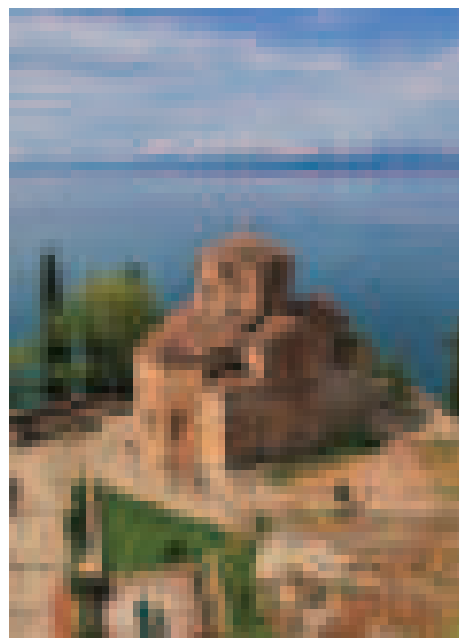
- а) _____
- б) _____

Али е многу радосен. Ќе ни раскаже за едно патување!

Планирање екскурзија до Охрид

Нашето одделение планира да одиме на екскурзија во Охрид следниот месец. Класната ни објасни дека патувањето ќе трае два дена и дека ќе патуваме со автобус. Сите сме радосни бидејќи сакаме да го посетиме најубавото езеро во Македонија.

Ќе тргнеме рано наутро. Првата станица ќе ни биде во Струга. Таму ќе направиме кратка пауза. Потоа ќе продолжиме кон Охрид. Ќе ја посетиме Самоиловата Тврдина, црквата Свети Јован Канео, како и Музејот на вода. Ќе прошетаме по плоштадот и покрај езерото, а ќе имаме и време да купиме сувенири.

Класната вели да спакуваме удобни обувки, капа, вода и ужинка. Ќе преноќиме во хотел и вечерта ќе имаме заедничка дружба, со музика и игри.

Сите со нетрпение го очекуваме патувањето. Сигурно ќе биде убава екскурзија

Учиме нови зборови

планирам, планираш,
планира
патувам, патуваш,
патува
тргнувам, тргнуваш,
тргнува
продолжам,
продолжиш, продолжи
преноќам, преноќиш,
преноќи
спакувам, спакуваш,
спакува
рано
класна, класни
пауза, паузи
езеро, езера
екскурзија, екскурзии
сувенир, сувенири

Разговараме

Али и децата од одделението се подготвуваат. Ќе направат план на активности за подготовка и план на активности за време на посетата. Еве што напишаа:

План на активности за подготовка на патување:

1. Договор за место за посета – Охрид.
2. Избор на датум и време кога ќе тргнат.
3. Избор на автобус и хотел каде ќе престојуваат.
4. Изработка на програма за патувањето – што ќе посетат, кога и колку време.
5. Дозволи од родителите – писмени согласности.
6. Договор за потребни работи за по пат.
7. Подготовка на материјали за патувањето – музика, игри, ужинки.
8. Состанок пред да се тргне.

План на активности за време на посетата

Ден 1:

- 07:00 – Состанок на автобуска станица, проверка на списокот.
- 09:00 – Пристигнување во Струга, кратка прошетка низ центарот.
- 10:30 – Пристигнување во Охрид, кратка прошетка низ центарот.
- 11:00 – Посета на Самоиловата Тврдина.
- 12:30 – Слободно време за ручек покрај езерото.
- 14:00 – Посета на црквата Св. Јован Канео.
- 15:30 – Прошетка покрај езерото.
- 17:00 – Сместување во хотел.
- 19:00 – Вечера и дружба (музика, игри, квиз).

Ден 2:

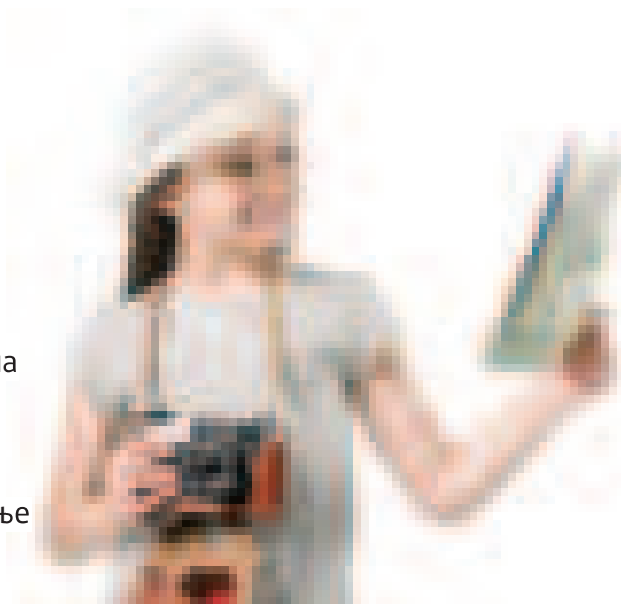
- 08:00 – Појадок.
- 09:00 – Посета на Музејот на вода – Заливот на коските.
- 11:00 – Посета на куќата на Робевци.
- 12:30 – Слободно време за прошетка и купување сувенири.
- 14:00 – Поаѓање кон дома.
- 17:00 – Пристигнување и завршување на екскурзијата.

Да запомниме

Идно време – дејствата се случуваат по моментот на зборувањето.

Идно време се изразува со ЌЕ и глагол во сегашно време.

лице	пишува
Јас	ќе пишувам
Ти	ќе пишуваш
Тој / Таа / Тоа	ќе пишува
Ние	ќе пишуваме
Вие	ќе пишувате
Тие	ќе пишуваат

Вежби

1. Со дадените зборови напиши реченици во кои ќе употребиш идно време:

а) Јас (да пишувам) _____.

б) Тој (да работи) _____.

в) Вие (да гледате) _____.

2. Напиши три реченици со глаголи во идно време:

а) _____

б) _____

в) _____

3. Напиши краток состав со неколку реченици на тема: „Сакам да патувам“.

Насока за пишување:

Замисли каде сакаш да патуваш во иднина – во друга држава, на море, на планина, во некој град или во село. Опиши што ќе правиш таму:

- Каде ќе одиш?
- Што ќе посетиш?
- Кого ќе запознаеш?

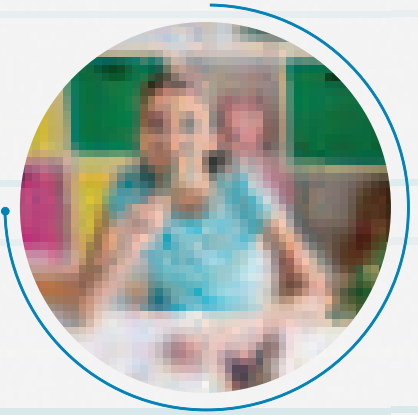
Користи идно време:

– Ќе одам, ќе патувам, ќе видам, ќе запознаам, ќе се сликам, ќе се забавувам...

Пример (краток состав):

Сакам да патувам во Париз.

Еден ден ќе тргнам на пат со семејството. Ќе летаме со авион, а кога ќе пристигнеме, најпрво ќе ја посетам Ајфеловата кула. Ќе направам многу фотографии од сите места. Ќе прошетам по улиците, ќе јадам француски десерт и ќе учам нови зборови. Ќе купам сувенири и ќе уживам. Тоа ќе биде патување што ќе го паметам!

Годишни времиња

Во текот на годината се менуваат четири годишни времиња и секое од нив носи нешто посебно и убаво.

Секое годишно време има своја убавина и токму затоа ги сакаме сите.

Пролетта доаѓа со мирис на цвеќиња и нежни бои, се буди природата, а дрвјата се повторно зелени.

Есента ги бои лисјата во златна, кафена, жолта и црвена боја. Времето е малку студено. Време е за собирање на есенските плодови.

Летото е време за сонце, летување на море и игра надвор до доцна. Деновите се долги, топли, полни со забава и играње надвор.

Зимата ја покрива земјата со снег и мраз. Снегот носи радост, игра, санки и снежни топки.

Вежби

Во коцките подолу илустрирај ги значењата на глаголите:
грми, дува, вее, врне.

--	--	--	--

Распуст

Кога е зимскиот распуст? Во кое годишно време? Кога е летниот распуст? Во кои месеци? Потсети се на имињата на месеците?

Што да се прави на распуст? Еве ги предлозите на Сара и на Али.

Активности за време на летен и на зимски распуст

Сара предлага:

- Пишување дневник – секој ден запишуваш нешто што ти се случило.
- Читање книги.
- Уметнички активности – сликање, цртање, уметничка изложба во домаќинството.
- Фотографирање – со телефон.
- Друштвени игри: карти, монопол, шах.

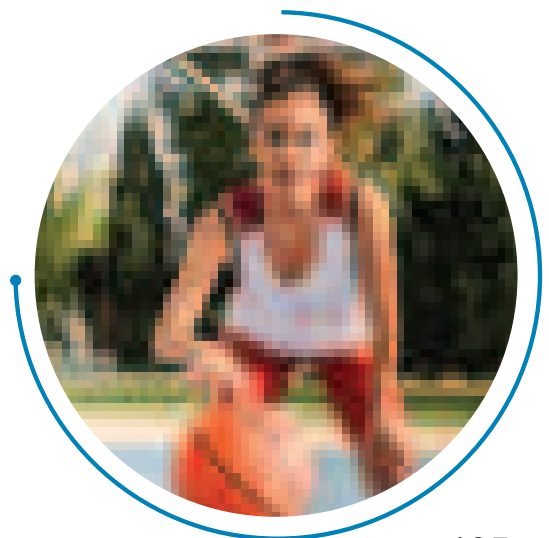
Али предлага:

- Трчање или пешачење во природа – секој ден можеш да одбереш нов пат за прошетка низ парк или некое природно место.
- Велосипедизам – ако имаш велосипед, можеш да организираш возење.
- Игри на отворено – фудбал, кошарка, тенис или некои стари игри, како фризби.
- Гледање филмови.

А што предлагаш ти? Омилен спорт, спортска опрема и реквизити

Ана (игра кошарка):

– Јас тренирам кошарка! Многу сакам да играм со другарите, да трчам и да скокам. Тоа ме прави посилен и поздрав. Освен тоа, учам како да играм во тим и како да се почитуваме меѓу себе.

Марко (игра фудбал):

– А јас тренирам фудбал! Тоа е мојот омилен спорт. Ме прави побрз, учам да се борам фер и секој натпревар ми е нов предизвик. Фудбалот ми помага да растам здраво и да бидам истраен.

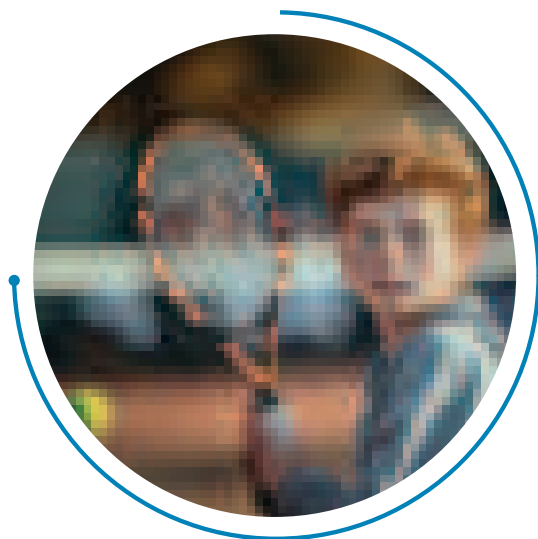
Ивана (се занимава со карате):

– Тренирам карате веќе две години. Таму се стекнуваме со дисциплина, почит и со самоконтрола. Каратето ми помага да се чувствувам сигурна и силна, а и телото ми е во одлична форма!

Драган (тренира тенис):

– Јас тренирам тенис. Многу го сакам затоа што играм и самостојно и со другар. Треба брзо да размислувам и да се движам. Тенисот ме учи на трпеливост и ми помага да се развивам правилно.

– Спортот е забавен, корисен и важен за здрав живот!

Спортски реквизити

топка

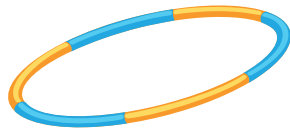
рекет

тренирки

патики

хулахоп

кош

Спортот е важен

Спортот е здрав и корисен за сите.

Најмногу ми се допаѓаат спортските игри со другарите.

Кошарката и фудбалот се многу забавни спортови.

Кога спортуваме, телото станува посилно и побрзо.

Научив дека преку спортот учиме за тимска работа и за ферплеј.

Секој ден играм некоја игра за да бидам добар во тоа.

Спортот нè учи на упорност, труд и на победа.

Задача

Издели ги зборовите кои не ти се познати. Побарај објаснување за нив.

Одговори:

1. Зошто е корисен спортот?

- а) За да одмораме.
- б) За здравје и сила.
- в) За да учиме нови зборови.

2. Кои спортови се спомнати во текстот?

- а) Пливање и трчање.
- б) Одбојка и тенис.
- в) Кошарка и фудбал.

3. Што се развива преку спортот?

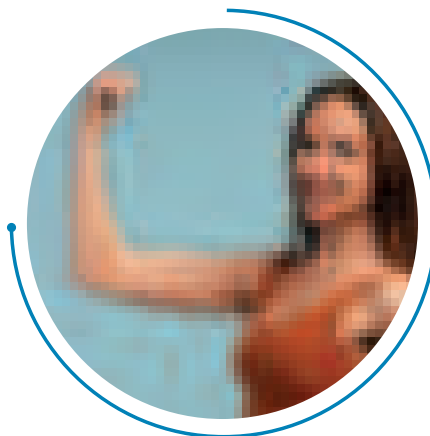
- а) Љубов кон книгите.
- б) Тимска работа и ферплеј.
- в) Љубов кон патувања.

4. Како се чувствуваме кога спортуваме секој ден?

- а) Заморено.
- б) Побавно.
- в) Во форма.

5. Што нè учи спортот?

- а) Да играме игри на телефон.
- б) На упорност и труд.
- в) Да јадеме повеќе.

Дискусија:

Омилен спорт

Мене омилен спорт ми е _____.

Го сакам затоа што _____.

Денот на училиштето

Предлози за прослава на денот на училиштето

1. Свечена програма – со рецитали, хор, драмска и со ритмичка секција.
2. Изложба на ученички проекти – цртежи, макети, фотографии, есеи, научни експерименти.
3. Спортски натпревари – фудбал, кошарка, штафета или забавни игри (влечење јаже, трка со ќесиња итн.).
4. Ден на таленти – учениците покажуваат што умеат: музика, пеење, магија, стендап.

Задача

Направи картичка со покана за денот на твоето училиште, откако ќе избереш како ќе се празнува.

Пример вака:

Почитувани,

Ве покануваме на 22.5.2025 година, во 12:00 часот, на приредбата за нашиот патронен празник.

Искуства од патронатот

Мене ме повикаа прв да зборувам на приредбата. **Тебе те** видов во публиката како се смееш и ми мавташ. **Неа ја** поканија да ја прочита својата песна, а **него го** замолија да свири на гитара. **Нему му** дадоа награда за најдобра фотографија, а **нив ги** пофалија за одличниот настап во драмската претстава. **Нас нè** фотографираа сите заедно на крајот, а **вас ве** повикаа да помогнете со уредување на салата. На крај, **ним им** честитаа сите и им подарија по едно мало знакче за спомен.

Вежби

Размисли дали ти се познати некои од потемнетите зборови. Кои се тие?

1. Напиши ги точните форми на заменките во речениците:

- а) Мама (ме / ми)..... покани да дојдам на вечера.
- б) Тебе (те / ти) ќе дадам подарок за роденден.
- в) Наставничката (го / им)зададе задачи на учениците.
- г) Тато (ме / ми) купи нова книга.
- д) Нејзе (й / ја) не се допаѓа филмот.

Да запомниме

Личните заменки разликуваат три граматички лица: прво лице еднина **јас** и множина **ние**; второ лице еднина **ти** и множина **вие**; трето лице еднина **тој/таа/тоа** и множина **тие**. Личните заменки имаат долги и кратки форми за секое лице во еднина и во множина.

Јас – мене **ме**, мене **ми**
 Ти – тебе **те**, тебе **ти**
 Тој – него **го**, нему **му**
 Таа – неа **ја**, нејзе **й**
 Тоа – него **го**, нему **му**
 Ние – нас **нè**, нам **ни**
 Вие – вас **ве**, вам **ви**
 Тие – нив **ги**, ним **им**

Пример. Го видов него.
 (кого?) Му кажав нему.
 (кому?)

2. Пополни ја табелата со соодветните форми на личните заменки::

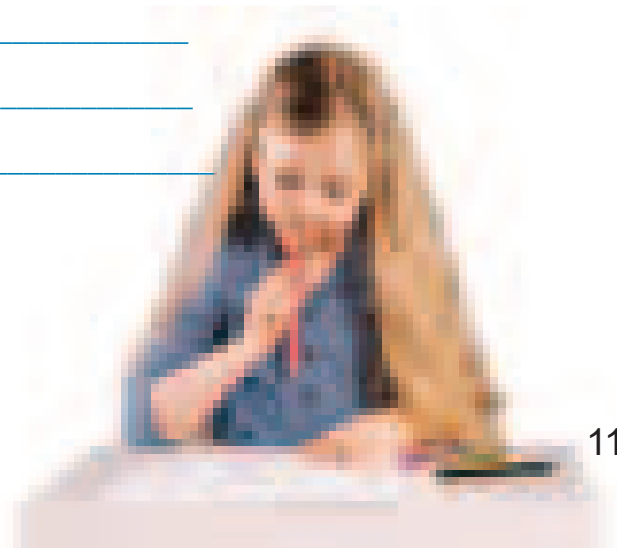
Јас		
Ти		
Тој		
Таа		
Тоа		
Ние		
Вие		
Тие		

3. Пополни ги празните места со соодветните форми на личните заменки:

- а) Тетка ми _____ донесе подарок. (мене ми/мене ме)
 б) Вчера _____ видов на улица. (тебе те/тебе ти)
 в) Наставникот _____ пофали. (нив ги/ним им)
 г) Подарокот беше за Марко – _____ го дадоа (него го/нему му).

4. Состави по една реченица со следните заменки:

- а) мене ме _____
 б) тебе ти _____
 в) нив ги _____
 г) нам ни _____
 д) нему му _____

3. Нашето тело, здравје и исхрана

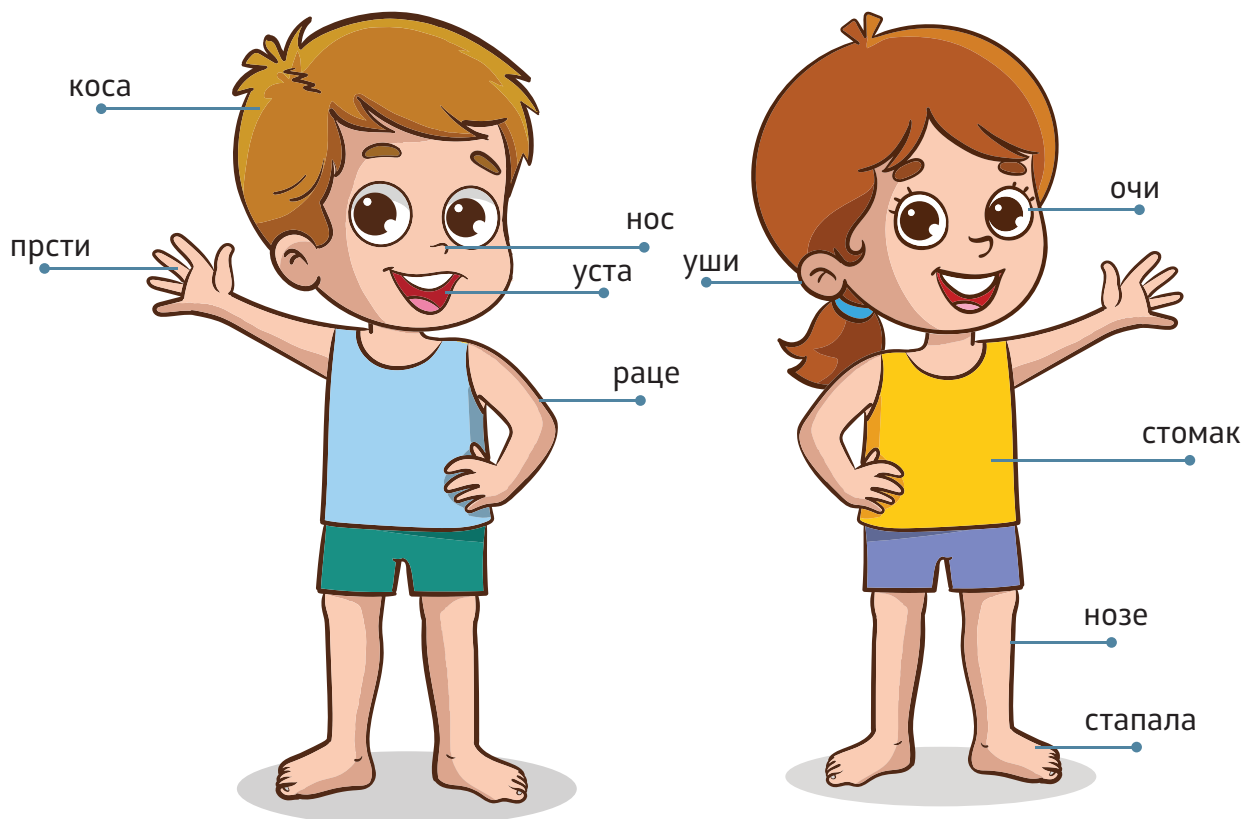
Тело, делови на телото

Моето тело

Ова е моето тело. На главата имам коса, очи, нос, уста и уши. Со очите гледам, со ушите слушам, а со устата јадам и зборувам. Носот ми помага да дишам и да чувствувам мириси. Под главата се градите и стомакот, а од двете страни се десната и левата рака. На рацете имам лакти, рамена и прсти. Со прстите цртам и пишувам. Имам и две нозе, а на крајот на нозете – стапала.

Учиме зборови

Коса, око, нос, уста,
уво, гради, стомак,
рака, лакт, рамо,
прст, нога, стапало.

Вежба

Напиши ги во множина следниве именки. Пример: глава – глави.

глава _____

стомак _____

око _____

рака _____

уво _____

нога _____

уста _____

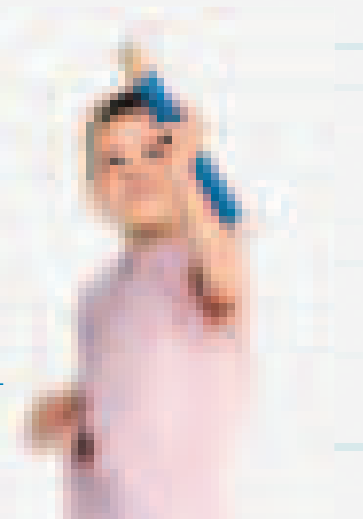
прст _____

нос _____

стапало _____

коса _____

лак _____

Две другарки

Марија има долга, црна коса, а Јана има кратка, руса коса.

Очите на Марија ѝ се големи и кафени, а на Јана ѝ се сини.

Марија има мал нос, а Јана има права и тенка уста.

Рацете на Марија ѝ се тенки и нежни, а на Јана ѝ се силни и кратки.

Марија има долги нозе, а Јана има кратки нозе.

Стапалата на Марија ѝ се мали, а Јана има широки стапала.

Прстите на Марија ѝ се долги, а на Јана ѝ се кратки.

Разговараме

Каква коса има Марија?

Каква боја се очите на Јана?

Какви се рацете на Јана?

Што е посебно кај прстите на Марија?

Кој има пошироки стапала?

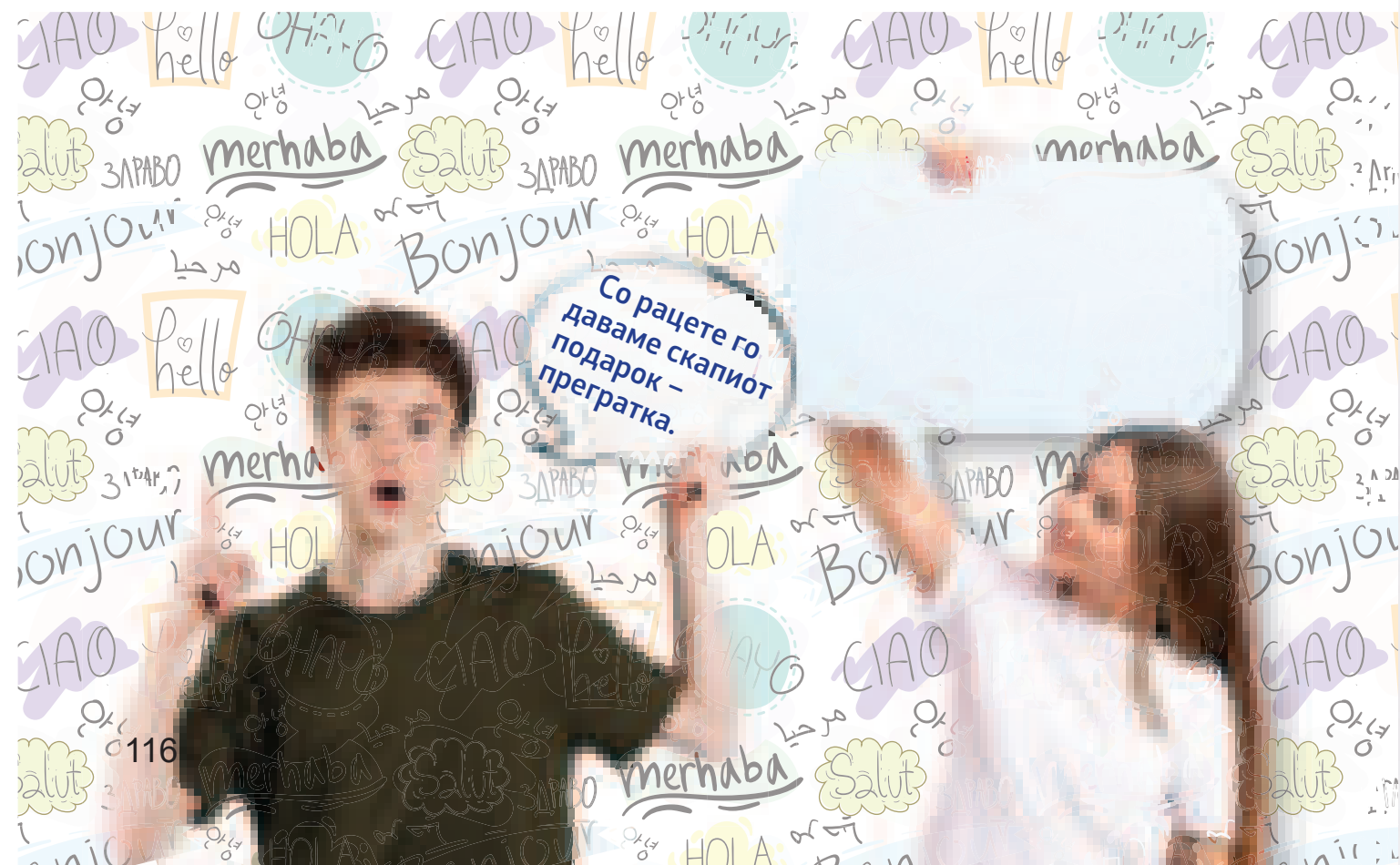

Вежба

Пронајди ги зборовите што ги препознаваш од претходниот текст. Дали се тие зборови именки? Сега најди ги зборовите што стојат пред нив. Дали се тие придавки? Според нив, опиши го другарчето до тебе.

> **Како се вели на твојот мајчин јазик:**
Со рацете го даваме скапиот подарок – прегратка.

Облека и видови облека

Облеката е важна за секој човек.

Постојат различни видови облека за различни пригоди.

На пример, спортската облека е удобна за движење. За на училиште или за на работа, носиме поформална облека. На свадби се облекуваме свечено. Облеката може да покаже и какво е нашето расположение. Луѓето често ја бираат облеката според модата. Облеката е нашиот стил.

Разговараме

Зошто е важна облеката за човекот?

Кога носиме спортска облека?

Што носиме на свечености?

Каква облека се носи за на училиште и за на работа?

Дали облеката може да го покаже нашето расположение?

Учиме зборови

облека,
облеки,
различен,
различна,
различно,
различни,
пригода,
пригоди,
спортска облека,
облека за на работа,
облека за на училиште,
облека за свечености,
удобен,
удобна,
удобно,
удобни,
формална,
поформална,
најформална,
расположение.

Вежба

Дополни ги речениците за да имаат смисла.

1. Постојат различни _____.
2. За на училиште носиме _____.
3. На свечености носам _____.
4. Луѓето ја бираат облеката _____.
5. Облеката е _____.

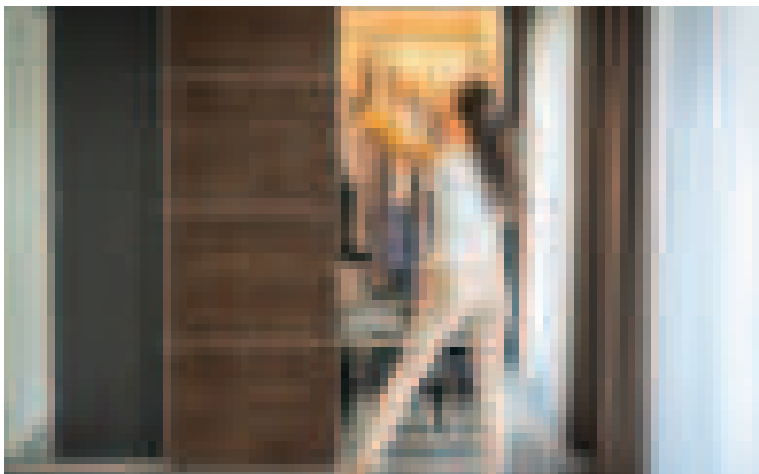

Во плакарот на Сара

Во плакарот на Сара има различни парчиња облека. Таа многу го сака својот жолт фустан со цветови. Кога оди во парк, носи тренирки и маица. За на училиште избира кошула и фармерки. Нејзината омилена блуза е мека и удобна, ја носи кога е студено. Кога времето е топло, таа носи маица. Во зима, Сара носи топла јакна или дебело палто. Облеката ја чува чиста и уредна. На нозете постојано носи патики. На свечености облекува чевли. А кога надвор врне и е студено, таа носи чизми. Сара знае дека секое парче облека има своја намена и време кога се носи.

Учиме зборови

носам, носиш, носи,
облекувам,
облекуваш,
облекува,
чист, чиста, чисто,
чисти,
уреден, уредна,
уредно, уредни.

Разговараме

Кој фустан најмногу го сака Сара?

Што носи Сара кога оди во парк?

Каква облека носи кога е постудено?

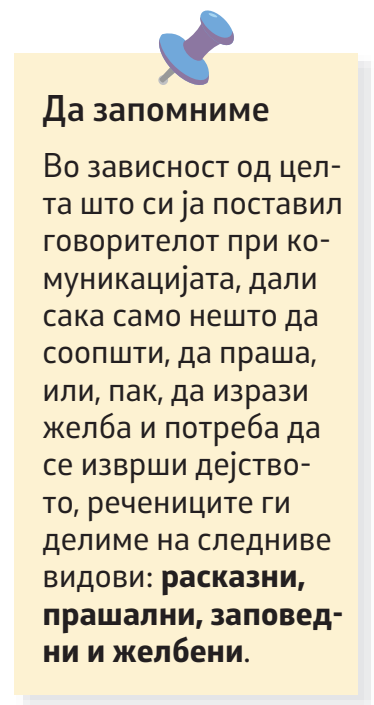
Кои обувки ги носи постојано?

Зошто Сара носи чизми?

Видови реченици

Прочитај ги следните реченици. Дали речениците под 1, 2 и 3 се разликуваат од речениците под 4 и 5?

1. Во плакарот на Сара има различни парчиња облека.
2. Нејзината омилена блуза е мека и удобна.
3. Сара знае дека секое парче облека има своја намена.
4. Што има Сара во нејзиниот плакар?
5. Леле, сакам ваков фустан!

Да запомнине

Во зависност од целта што си ја поставил говорителот при комуникацијата, дали сака само нешто да соопшти, да праша, или, пак, да изрази желба и потреба да се изврши дејството, речениците ги делиме на следниве видови: **расказни, прашални, заповедни и желбени.**

Облека во лето и во зима

Сара носи лесна облека во лето. Најчесто избира маици и шорцеви направени од памук. Кога Сара оди на базен или море, носи костим за капење. Облеката во лето е тенка за да не биде жешко. Во зима Сара носи дебела облека. Носи тренирки, волнен џемпер и јакна. Шалот ја чува од студот. Волна е материјал кој добро чува топлина. Зимската облека е потемна, а летната е пошарена. Во секое годишно време носиме различна облека за да ни биде удобно.

Во табелата обележи кое тврдење е точно.

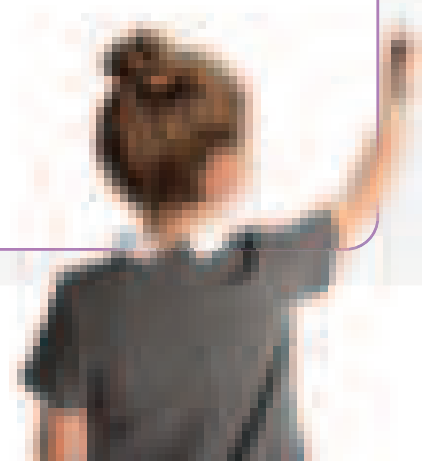
Сара носи лесна облека во лето.	
Сара носи шорцеви и маица во зима.	
Волна не е материјал кој чува топлина.	
Во зима се носи пошарена облека отколку во лето.	
Во зима Сара носи тренирки, волнен џемпер и јакна.	
Кога Сара оди на базен или море, носи костим за капење.	
Шалот не ја чува од студот.	

Вежби

1. Нацртај едно лице облечено за некаква пригода (на пример: за на училиште, за на спорт, или за на свадба). Обој ја облеката и под цртежот напиши 2 – 3 реченици кои ја опишуваат облеката, пример вака:

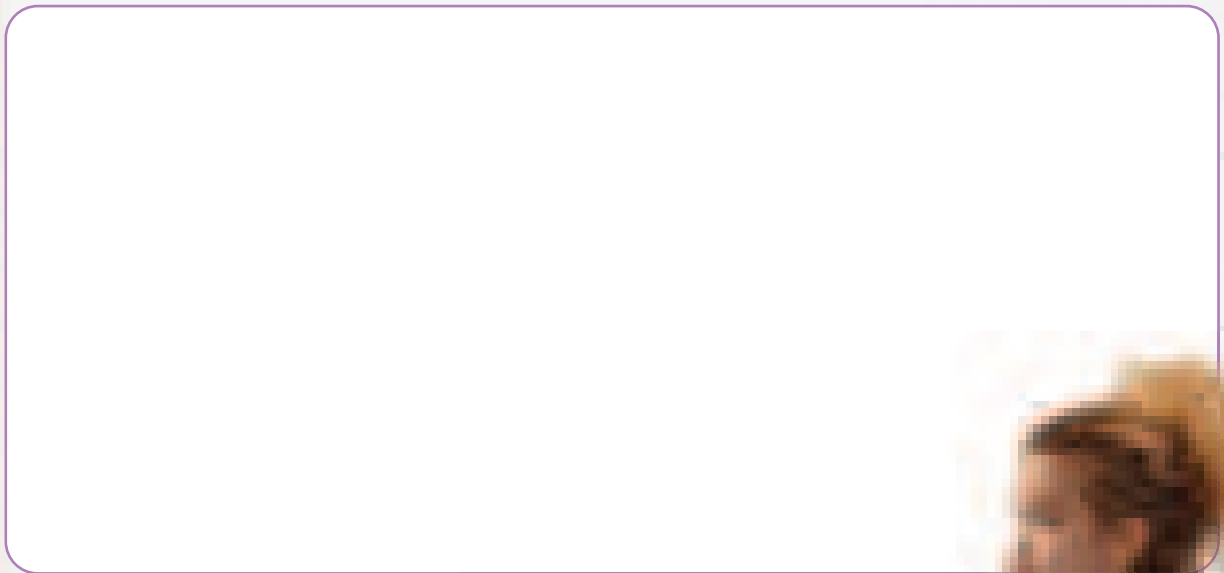
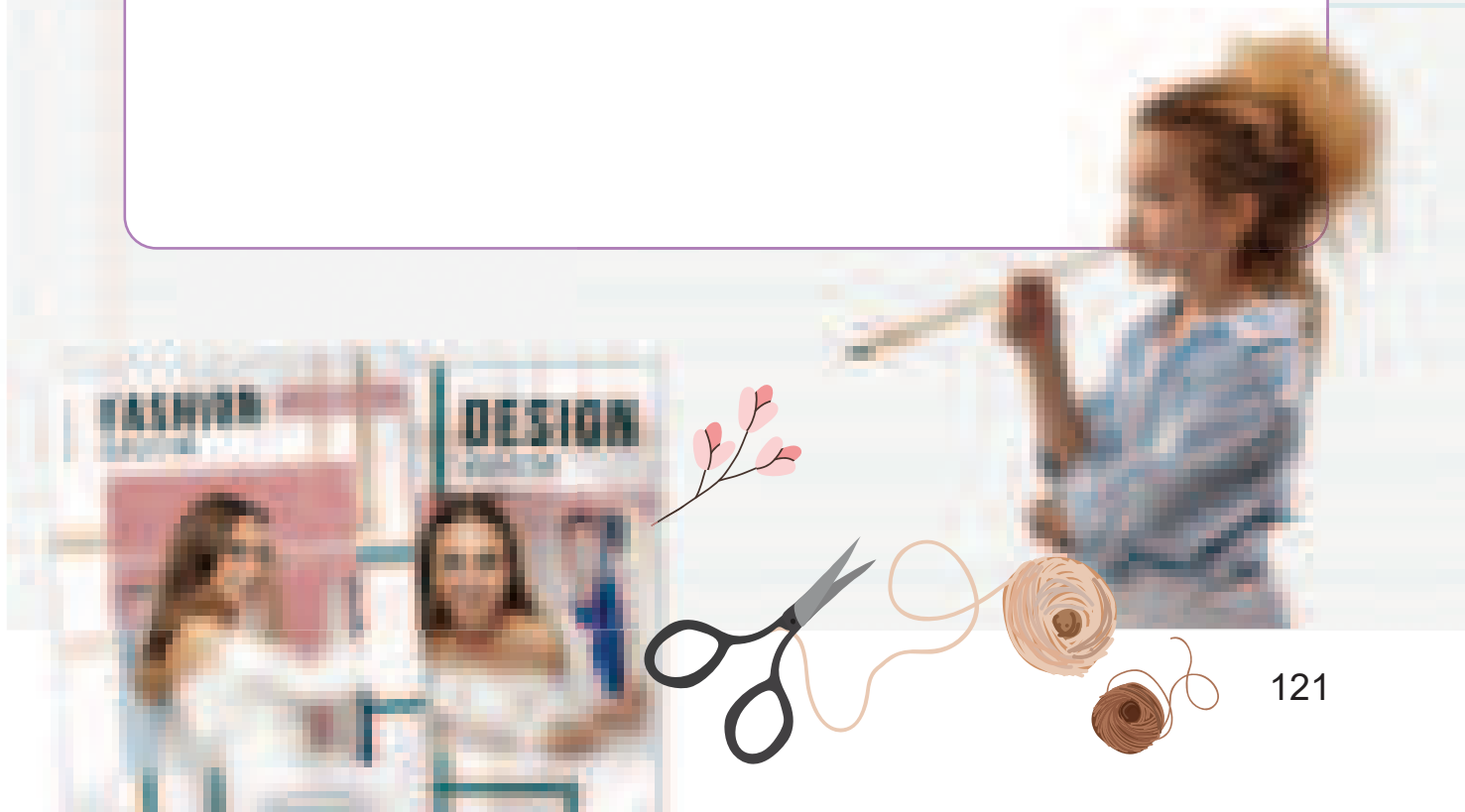
„На сликата човекот носи сина кошула и црни панталони. Тоа е облека за на работа.“

2. Мода низ денот – Опиши што носиш од утро до вечер.

Пример: „Наутро носам маица и патики. На училиште носам кошула. Кога ќе излезам надвор, облекувам јакна.“

3. Нацртај силуета на девојче, а потоа облечи го според временска прилика – зима, лето, дождовен ден, свеченост. Може да се користат исечени сликички или цртежи од списанија или од некој печатен материјал.

4. Замисли дека треба да патуваш некаде на викенд. Времето ќе биде топло. Што ќе понесеш во куферот? Наброј.

5. Погледни го секое парче облека од сликичката и одговори на прашањата: Како се вика тој дел од облеката? Кога се носи? Дали е за студено или за топло време? Во кои бои, според тебе, тој дел од облеката е најубав?

Вежби

6. Замисли си дека снимаш реклама за радио. Прочитај го текстот за реклама јасно и со почитување на правилата за акцентирање.

Реклама

Супер облека за супер генерација!

Блузи, маици во сите бои, тренирки за спорт.

Модерни фармерки и долги и кратки јакни.

Сè што ти треба за на училиште, дружење и инстаграм фотки!

Избери боја, избери стил – биди оригинален/на!

Облека за млади со став, од 12 до 15 години!

Секогаш убави и модерни!

7. Претстави ја рекламата со цртеж и зборови, запишувајќи што си запомнил.

> Како се вели на твојот мајчин јазик:
Облеката е потреба и стил.

Облеката е потреба
и стил.

Главни реченични членови

Прочитај ги речениците. Одреди со кои зборови се изразува дејството во речениците. Кој го врши дејството во речениците?

Сара игра кошарка секој ден. Јас не играм кошарка.

Али оди на базен. Ана тренира карате.

Да запомниме

Прирокот е основен член на реченицата. Тој ја создава реченицата. Прирокот е дејството во реченицата.

Прирокот е глаголот во реченицата прикажан во одредено лице и број (играм, одиш, тренираат)

Подметот е вршителот на дејството (Сара, Али, јас, Ана).

Прирокот се усогласува со подметот.

Здравје, чувства и хигиена

Ана: Здраво, Бојан! Како си денес?

Бојан: Здраво, Ана! Не сум баш најдобро. Имам температура и ме боли грлото.

Ана: Ох, жал ми е! Беше ли на лекар?

Бојан: Да, вчера бев. Ми кажаа дека имам вирус и ми препишаа чаеви и одмор.

Ана: Добро, тогаш одмори и пиј чај и витамин Ц!

Бојан: Да. Пијам чај со лимон и јадам овошје.

Ана: Само одмори се и ќе ти помине сè.

Бојан: Фала ти, Ана.

Ана: Поздрав!

Учиме зборови

температура,
температури,

лекар, лекари,

вирус, вируси,

чај, чаеви,

витамин, витамини,

пијам, пиеш, пие,

одморам, одмораш,

одмора.

Вежби

1. Со другарчето до тебе направете сличен дијалог и претставете го пред паралелката.

2. Што правиш ти кога си болен?

> **Како се вели на твојот мајчин јазик:**
Здравјето е најголемо богатство?

Здравјето е најголемо богатство.

Во аптека

КУПУВАЧ: Добар ден!

АПТЕКАР: Добар ден, повелете! Како можам да Ви помогнам?

КУПУВАЧ: Би сакала некој лек за главоболка.

АПТЕКАР: Разбирам. Дали пиевте некое апче денес?

КУПУВАЧ: Не, само еден чај.

АПТЕКАР: Добро. Ви го нудам ова апче – помага за болка.

КУПУВАЧ: Одлично. А дали може и нешто за имунитет?

АПТЕКАР: Имаме витамини и сируп со природни состојки. Ќе Ви покажам.

КУПУВАЧ: Супер, го земам и тоа. Колку изнесува сè?

АПТЕКАР: Вкупно 370 денари.

КУПУВАЧ: Еве, благодарам многу!

АПТЕКАР: Ви благодарам и Вам.

Учиме зборови

аптека, аптеки

лек, лекови

главоболка,
главоболки

апче, апчиња

сируп, сирупи

природни состојки

нудам, нудиш, нуди

покажувам,
покажуваш,
покажува

СООПШТЕНИЕ ЗА ЛЕКАРСКИ ПРЕГЛЕД И ВАКЦИНАЦИЈА

Почитувани родители и ученици,
Ве информираме дека на **15 мај 2026 година**, со почеток од **8:00 часот** во просториите на **основното училиште во кое учите** ќе се организираат систематски прегледи и вакцинација.

Ве замолуваме да донесете здравствена книшка.

Учениците да дојдат со родител/старател.

Повеќе информации можете да добиете кај одделенските раководители и на телефон

073 300 400

Ви благодариме за соработката!

**Со почит,
ЈЗУ „Скопје“**

Вежба

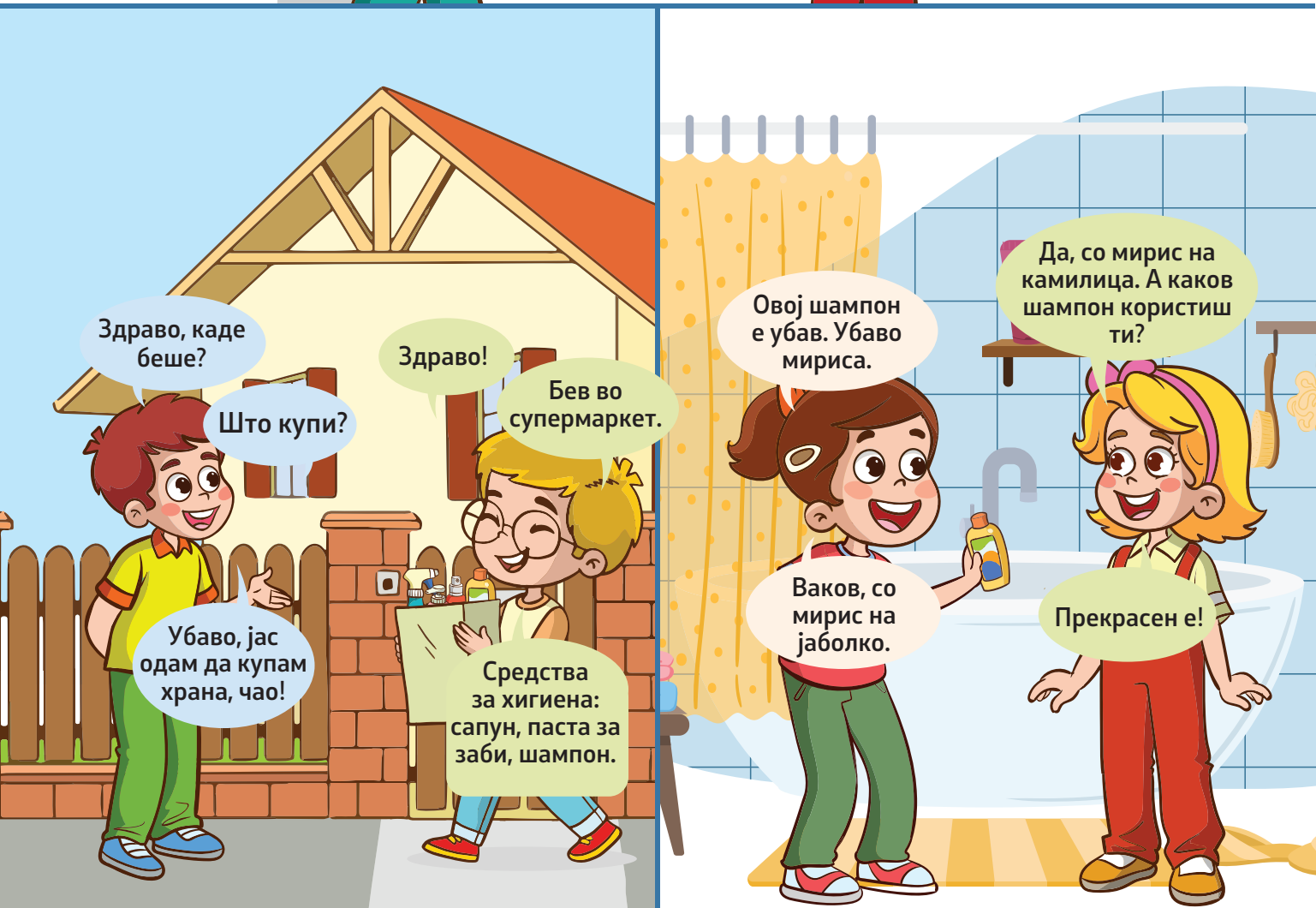
Разговарај со другарчето до тебе за информациите што ги доби.

Хигиена

Хигиената е многу важна за здравјето. За да се победат вирусите и бактериите, треба да се одржува хигиена: хигиена на телото и во околината во која живееме.

Кои се основните хигиенски навики за секој човек?

Здравата храна – клуч за добро здравје

Храната е потребна за да имаме енергија и да растеме здраво. Здравата храна ни помага телото да функционира правилно. Во здрава храна спаѓаат: овошјето, зеленчукот, житарките, млекото и јаткастите плодови. Таа храна содржи витамини, минерали и други хранливи состојки. Ако јадеме здрава храна секој ден, ќе имаме повеќе сила и полесно ќе учиме. Брзата и мрсна храна може да биде вкусна, но не е добра ако се јаде често. Таа може да ни донесе здравствени проблеми. Важно е да пиеме доволно вода и да не прескокнуваме оброци. Здравата храна не е само корисна, туку е и вкусна, ако знаеме како да ја подготвиме. Да јадеме паметно, за да живееме подобро!

Разговараме

Зошто ни е потребна храната?
Кои видови храна се сметаат за здрави?

Какви состојки содржи здравата храна?

Зошто не треба често да јадеме брза и мрсна храна?

Што треба да правиме за да се храниме правилно?

Во табелата обележи ги точните и погрешните тврдења.

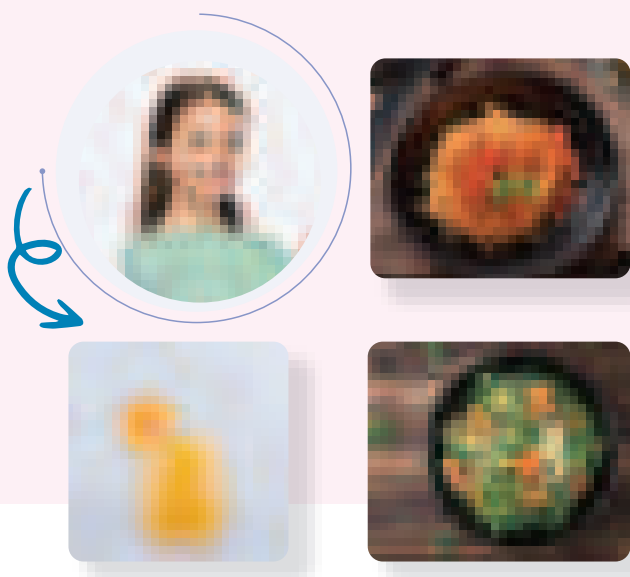
Храната е потребна за да имаме енергија и да растеме здраво.	
Во здрава храна не спаѓаат овошјето, зеленчукот, житарките, млекото и јаткастите плодови.	
Здравата храна содржи витамини и минерали.	
Брзата и мрсна храна е вкусна и здрава.	
Не е важно колку вода пиеме.	

> **Како се вели на твојот мајчин јазик:
Да јадеме паметно за да живееме подобро!**

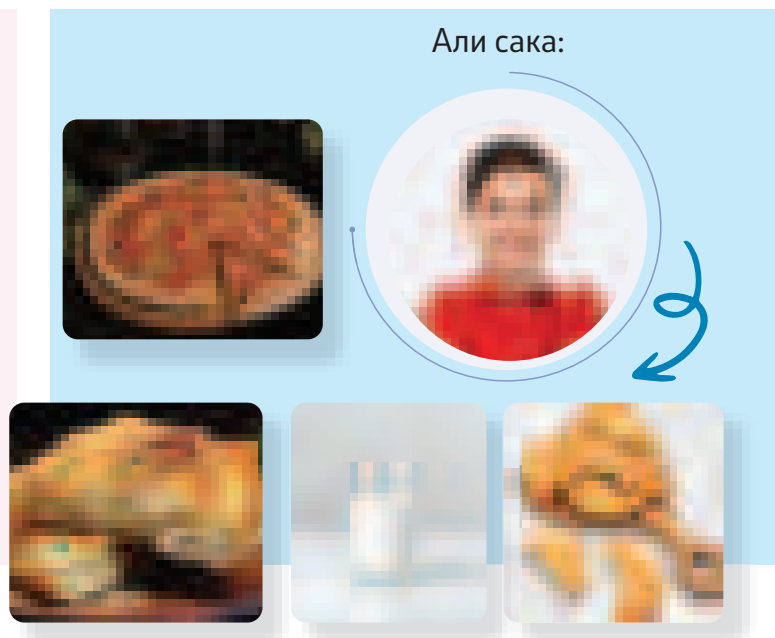

Омилените оброци на Сара и на Али

Сара сака:

Али сака:

Именувај ги оброците, претставени со сликички, што ги сакаат Сара и Али.

Вежби

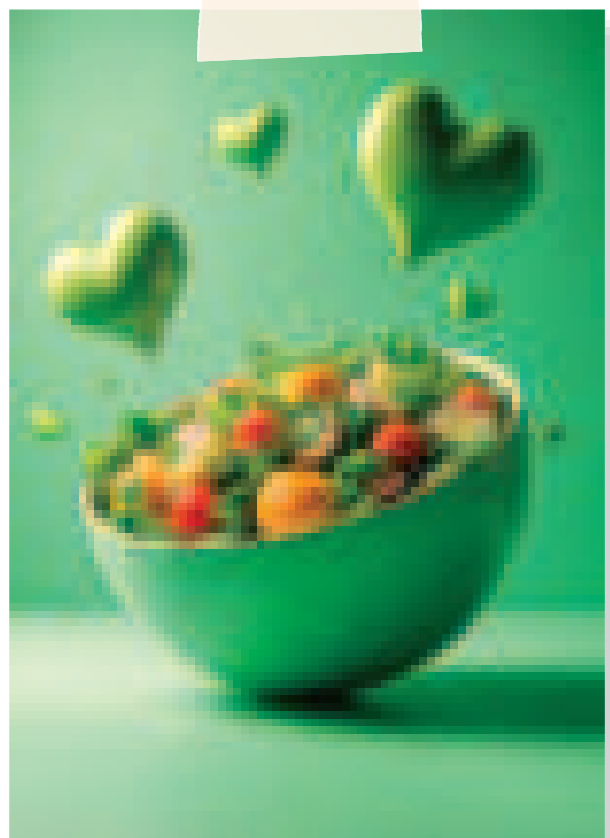
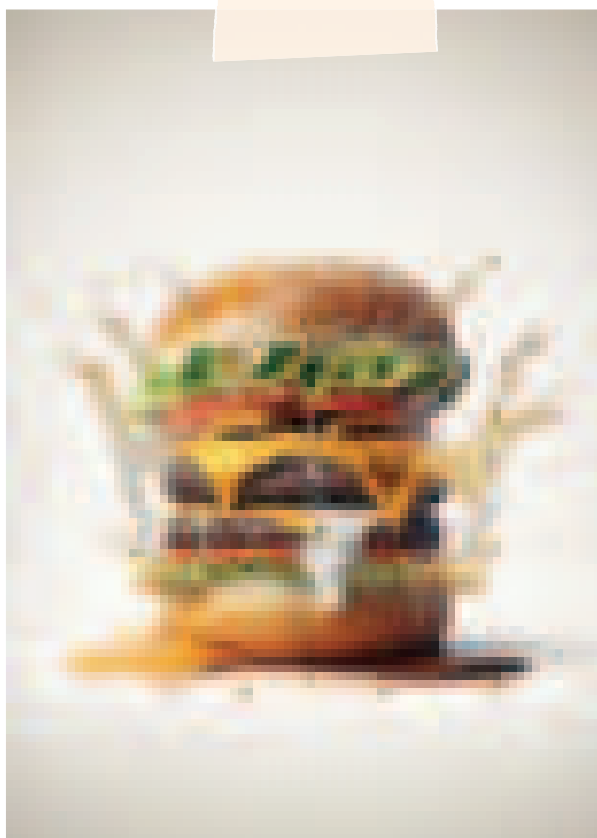
1. Направете групи во паралелката. Секоја група нека подготви список на омилені овошја, зеленчуци и јаткасти плодови.

2. Изработете во паралелката Здрава чинија. Направете ја од картон или од некоја подебела хартија и со исечоци или со цртеж претставете еден оброк или неколку намирници за кои сметате дека се здрави. Под сликата или на задната страна, напишете 2 – 3 реченици, пример:

„На моето чинивче има јагоди, домати и брокула. Тие ми даваат витамини и сила.“

На крајот може да се направи изложба на „здрави чинивчиња“ во училница.

3. Направете штандови за брза храна и штандови за здрава храна. Подговете реклама за нешто што продавате. Повикајте ги купувачите со мало објаснување за својот штанд.

Здрава храна за здраво тело

Во секој дом има намирници што нè прават силни и здрави. Зеленчукот е богат со витамини и е многу важен за секојдневната исхрана. Често треба да вариме грав, грашок или боранија. Компирот и морковот, оризот, пченката или тиквата, кои ги има во нашата земја, треба да бидат дел од нашите оброци.

Во лето важно е да се јаде свежа салата од крставици, домати и пиперки. Без кромид и лук, речиси ниедно јадење не би било вкусно.

А кога ни се јаде нешто слатко, тука е овошјето. Лубеницата и дињата се омилен во жешките денови. Јагодите и грозјето се сладок подарок од летото. Смоквите, јаболката, крушите, сливите, праските и кајсиите се полни со витамини.

Кога јадеме овошје и зеленчук, ние му помагаме на нашето тело да расте, да биде силно и здраво.

Разговараме

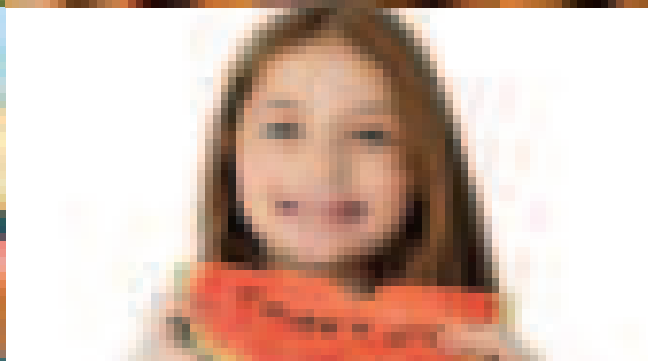
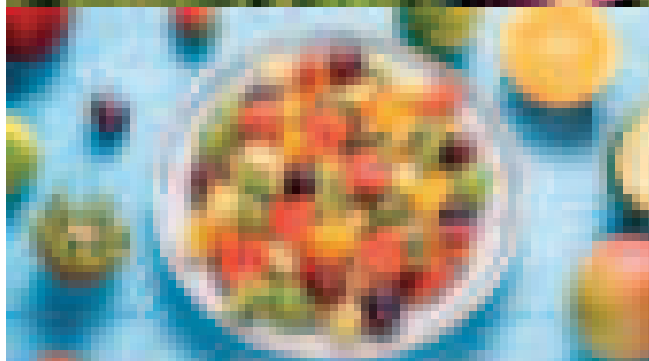
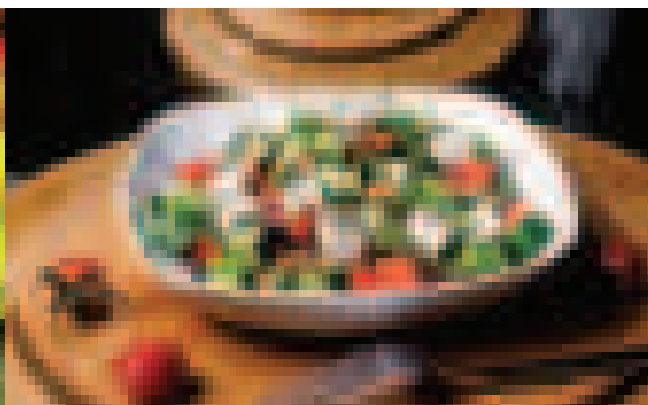
Кои намирници се спомнати како дел од ручекот?

Што е важно да јадат луѓето во лето?

Зошто е важно да јадеме овошје и зеленчук?

Кое овошје е омилено во жешките денови?

Кои намирници се користат за правење салата?

Вежби

1. Заокружи ги сите зборови што го означуваат она што го има на сликичката:

зелена пиперка,

кајсии,

домат,

грозје,

круша,

крставица,

тиква,

смокви,

сливи,

јапонско јаболко.

2. Земете сите по еден лист. Нацртајте маса. Потоа нацртајте јадења или чинии полни со здрави намирници од текстот (пр. салата од домати, пиперка, крставица; супа од морков и компир; овошна чинија со праски, кајсии, грозје и др.). На крајот, опишете со неколку реченици: „На мојата трпеза има..“

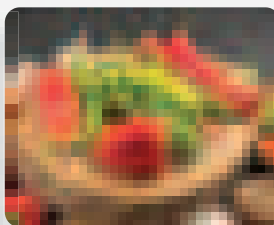
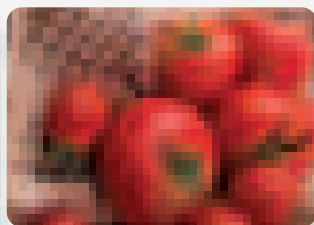
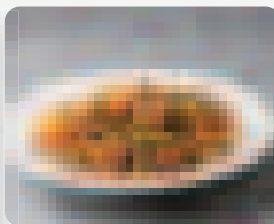
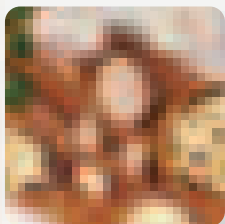
3. Напиши го своето овошно мени. Избери 3–4 омилені овошја од списокот

и состави кратко мени или приказна за тоа што го јадеш, на пример:

– „Наутро јадам јаболко и круша, попладне праска и неколку кајсии.“

4. Поврзи го зборот со сликата: грав, грашок, боранија, краставици, домати, пиперки, кромид, лук. Потоа одреди кој зеленчук се јаде свеж, а кој се готви. Објасни го тоа на македонски јазик.

грав грашок боранија краставици домати пиперки кромид лук

5. Замисли си дека имаш можност да го прашаш готвачот за некој рецепт? Што би било тоа?

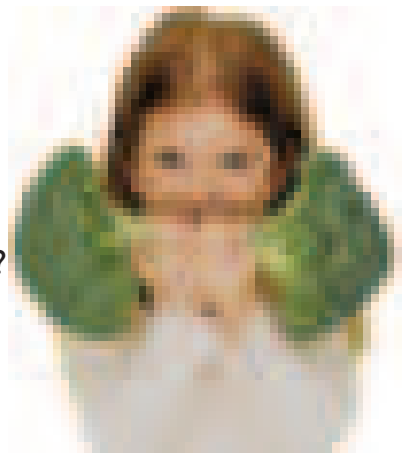
Пример : Јас би прашала како се прави зеленчукова супа?

Дискусија на тема – здрава храна

Јас би прашал• Кој зеленчук најмногу ти се допаѓа од: грав, грашок, боранија, компир, морков, ориз, пченка, тиква, краставица, домати, пиперка, кромид, лук? Зошто?

- Кои од овие зеленчуци може да се јадат свежи?
- Од кои намирници можеме да направиме салата?
- Што мислиш, зошто е здраво да јадеме зеленчук секој ден?
- Кој зеленчук често се користи во чорби и во варени јадења?

Дополни го разговорот!

Разговор за овошје и зеленчук

Ана: Кое овошје најмногу го сакаш?

Иван: Најмногу сакам _____, затоа што е _____ (боја, вкус).

Ана: А од зеленчук?

Иван: Мојот омилен зеленчук е _____. Го јадам често во _____ (вид јадење).

Ана: Јас сакам _____ и _____.

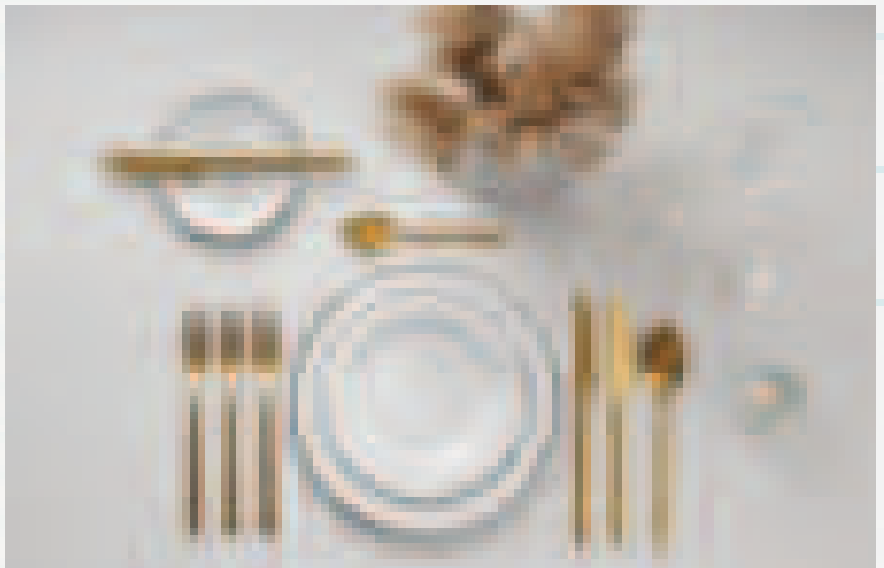
Иван: Супер! Тоа се многу здрави избори.

Ана: Да, сите треба да јадеме повеќе _____ и _____ за да бидеме здрави.

Вежба

Обележи ги и напиши ги имињата на предметите од приборот за јадење.

На пазар

Купувач: Добар ден!

Продавач: Добар ден, повелете! Што ќе посакате?

Купувач: Сакам еден килограм јагоди и половина килограм пиперки. Колку чинат?

Продавач: Јагодите се 50 денари за килограм, а пиперките 30 денари за половина килограм.

Купувач: Значи, вкупно 80 денари?

Продавач: Точно, 80 денари.

Купувач: Еве, повелете 100 денари.

Продавач: Ви благодарам! Еве Ви 20 денари кусур.

Купувач: Благодарам! Имате ли и круши?

Продавач: Да, имам. Крушите се 60 денари за килограм.

Купувач: Добро, ќе земам и круши. Еве уште 60 денари.

Продавач: Повелете. Убав ден и пријатен оброк!

Купувач: Ви благодарам! И Вам исто!

Вежба

1. Дополнете ги празните места:

На пазар

Купувач: Добар ден!

Продавач: _____! Што ќе купувате денес?

Купувач: Би сакал/а да купам _____ (некое овошје) и _____ (некој зеленчук).

Продавач: Колку сакате?

Купувач: Еден килограм _____ и половина килограм _____.

Продавач: Добро. Тоа ќе биде _____ денари.

Купувач: Еве _____ денари.

Продавач: Ви благодарам! Еве Ви _____ денари кусур.

Купувач: Пријатен ден!

Продавач: И Вам исто, повелете повторно!

Вежба

Симулирајте игра во училницата: На пазар по здрава храна. Наместо вистинско овошје, зеленчук и други производи кои не мора да се на списокот на здрава храна, може да се користат картички или играчки.

Освен картички со производи, може да се подготват и картички со цени, како и списоци за купување на зеленчук и овошје. Играта може да се игра, во пар или во група, со ротирање на улогите. Во вториот дел од играта секој запишува што купил и колку пари потрошил.

Пример за лист за запишување:

Производ	Количина	Цена	Вкупно
Јагоди	1 кг	40	40
Грав	1 кг	80	80
Пиперки	1 кг	60	60
Вкупно:			180

2. Пополни ги речениците со точните зборови

(Избери од: лубеница, салата, витамини, супа, јадење)

- _____ и диња се вкусни овошја во лето.
- Зеленчукот ни помага да внесеме многу _____.
- Најчесто правиме _____ од домот и пиперка.
- Без кромид и лук, ни едно _____ не е вкусно.
- Во зима јадеме топла _____ од морков и компир.

Али и Сара добија домашна задача да напишат текст на две различни теми: Месо и производи од месо и Млечни производи. Еве што напишаа тие.

Али:

Месото е важна храна што ни дава енергија и му помага на телото да расте и да биде силно. Се дели на бело месо, како пилешко и мисиркино, и црвено месо, како говедско, свинско и јагнешко. Од месо се прават многу производи, како **салами, паштета, колбаси, кебапи, шунка и др.** Печено, варено или на скара – месото е дел од многу традиционални јадења. За здрава исхрана, важно е да се јаде умерено и да се избира свежо и квалитетно месо.

Сара

Млекото е една од најздравите намирници. Богато е со калциум, кој им помага на коските и на забите да бидат цврсти. Од млеко се прават многу производи, како што се: **сирење, јогурт, павлака, кајмак, кисело млеко, путер и др.** Секој ден треба да јадеме или да пиеме нешто од оваа група. Млечните производи се важен дел од нашата исхрана, особено за децата и за младите што растат.

Учиме зборови

сирење, павлака,
кајмак, кисело
млеко, путер

коска, коски

заб, заби

цврст, цврста,
цврсто, цврсти,

млечен, млечна,
млечно, млечни.

Оброци и македонска кујна

Во текот на денот, оброците се поделени на три главни: **појадок, ручек и вечера**. Појадокот е најважен за почеток на денот и обично се состои од леб, сирење, јајца или македонски палачинки. За ручек, македонските домаќини подготвуваат разни традиционални јадења. На пример, тавче-гравче, варива од боранија, грашок, зелка, **сарма, пиперки полнети со ориз**, мусака, шпaгeти со кoфte и друго. За вечера, може да се јаде лесна супа или **салата** со домати, краставици и сирење. Македонската кујна е позната по различните комбинации на свежи состојки.

Традиционални македонски јадења:

1. Сарма

Намирници: Месо (свинско или говедско), ориз, лук, кромид, лозови или листови од зелка.

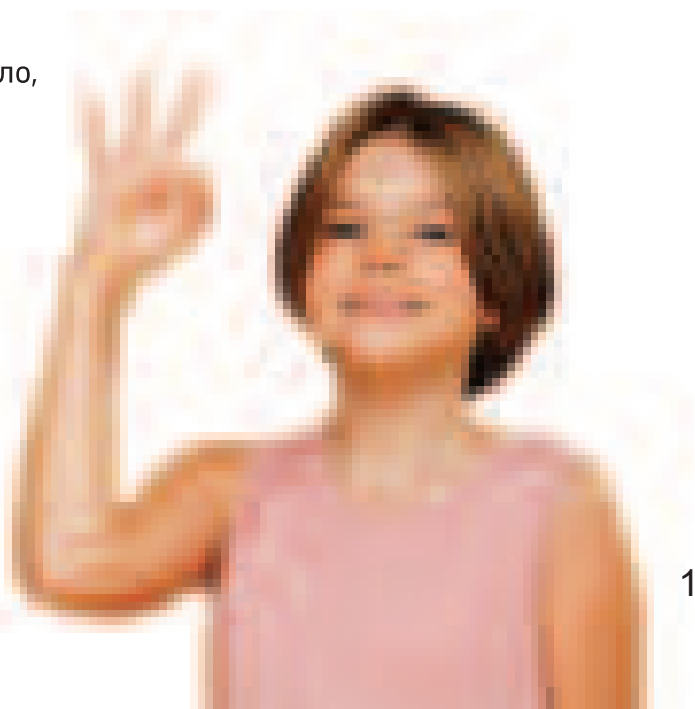
2. Полнети пиперки

Намирници: Пиперки, мелено месо, ориз, кромид, магдонос, масло, зачини.

3. Тавче-гравче

Намирници: Грав, кромид, масло, пиперки, зачин.

4. Пита

Намирници: Брашно, вода, сол, масло или маст, различни филови (сирење, спанаќ, месо).

5. Чорба од боранија

Намирници: Боранија, моркови, кромид, масло, зачин.

6. Мусака

Намирници: Кромид, месо (свинско или говедско), компири, јогурт, јајца, зачин.

7. Печен модар домат

Намирници: Модар домат, домати, лук, маслиново масло, магдонос.

8. Качамак

Намирници: пченкарно брашно, вода, сол, масло или кравјо сирење.

9. Турли-тава:

Намирници: месо, кромид, домати, пиперки, модар домат, компир, грашок, зачини.

Интеркултурни задачи

Проектни задачи за мода

Облека и традиција

Традиционалната облека ни зборува за историјата и културата на еден народ. Во Македонија, народните носии се различни во секој регион. Женските носии често имаат шарени везови, здолништа и марами. Мажите носеле бели кошули, елеци и појаси. Секоја носија има симболи што покажуваат старински вредности и убавина. Луѓето ги носат овие облеку на празници, свадби и културни настани. Денес не се носат секојдневно, но тие се гордост и дел од нашиот идентитет.

Македонска народна носија

Облека и традиција

Секоја култура има своја традиционална облека, која е дел од нејзиниот идентитет. Македонската женска носија вклучува: бели везени кошули, црвени волнени елеци, утаре, уште наречено фута или престилка, со црвена или со црна боја.

Македонската машка носија вклучува: бела кошула, бели панталони и широки волнени појаси. Албанската носија често вклучува везени кошули, долги здолништа и украсени елеци кај жените, а кај мажите – панталони и традиционалната капа, наречена „плиси“.

Во турската традиција се носат фустани со долги ракави, шамија за жените и елеци со вез за мажите.

Српските носии се украсени со појаси, марами и рачно изработени кошули.

Кај Бошњациите, жените носат марами, шарени фустани и долги наметки, а мажите капи и везени кошули.

Иако различни, сите овие носии се богати со бои, шари и пораки од минатото. Тие се доказ за убавината на разновидноста и почитта кон традицијата.

Турција

Албанија

Србија

Босна

Предлог-задача „Културен калейдоскоп“ – споредба на носии

1. Поделете се во пет групи (претставници на македонската, албанската, турската, српската и на бошњачката носија).
2. Секоја група добива слика или опис на носијата, па ја опишува (боја, делови, намена, украсување).
3. Потоа групите кратко ја претставуваат својата носија пред одделението.
4. Сите заедно на табла направете табела или постер со сличности и разлики меѓу носиите (на пр. сите имаат марами, различни бои, посебни везови и сл.).

Предлог-задача „Една носија – едно срце“

1. Поделете се во групи и заедно дизајнирајте **една заедничка „пријателска носија“**, инспирирана од сите четири култури.
2. Може да се нацртаат симболични елементи од секоја носија (албански плиси, турски вез, српски појас, бошњачка марама, македонски пафта).
3. Под цртежот напишете порака: „Сите бои се убави кога се заедно.“ или „Традицијата не разделува, туку нè зближува.“
4. Постерот може да се закачи на сидот во училница како симбол на единство во различност.

Храната како универзален јазик на комуникација

Македонската традиционална кујна, споредена со албанската, турската, српската и бошњачката кујна

Македонската традиционална кујна има големо влијание од соседните балкански земји, но секоја од нив има свои специфични јадења и начини на подготвување. Многу од јадењата се слични, но тие се прилагодени на секоја традиција.

Македонска кујна

Македонската кујна е позната по својата разновидност и вкусност. Јадењата се базираат на свежи состојки, како што се зеленчук, месо, сирење, масло. Пример за традиционални македонски јадења се **сарма**, **полнети пиперки**, **пита**, **мусака** и **тавче-гравче**.

Албанска кујна

Албанската кујна, има сличности со македонската, но се разликува по некои специјалитети. Класични јадења во албанската кујна се **флија** (јадење од тесто), **Елбасан тава**, **пилав со месо**. Албанската кујна исто така, користи многу свежи зеленчуци, маслиново масло и месо.

Турска кујна

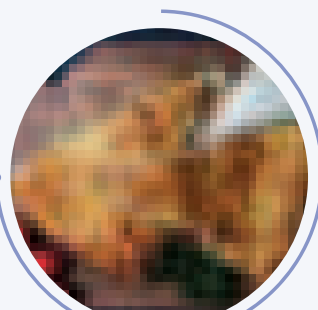
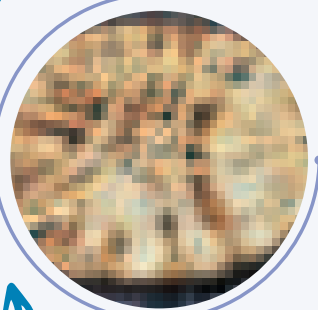
Турската кујна имала огромно влијание врз цела Европа, вклучувајќи ги и балканските земји. Јадењата како **чорба**, **пиде**, **беуреки**, **кофтиња**, **кебапи** се дел од секојдневната турска кујна. Турската кујна често се карактеризира со употреба на зачини.

Српска кујна

Српската кујна, исто така, има многу сличности со македонската, но се одликува со повеќе јадења од месо. Популарни српски специјалитети се **кебапи**, **плескавица**, **српска мусака** и **риба на скара**. Слично на македонската кујна, Србија исто така користи многу месо и зеленчук.

Бошњачка кујна

Бошњачката кујна има значително влијание од османлиската традиција, со многу зачини и подготовка на месо. Бошњачките специјалитети вклучуваат **кебапи**, **бурек**, **сарма** и друго. Многу често во бошњачката кујна се користат јогурт и кисело млеко.

Спојување на кујните

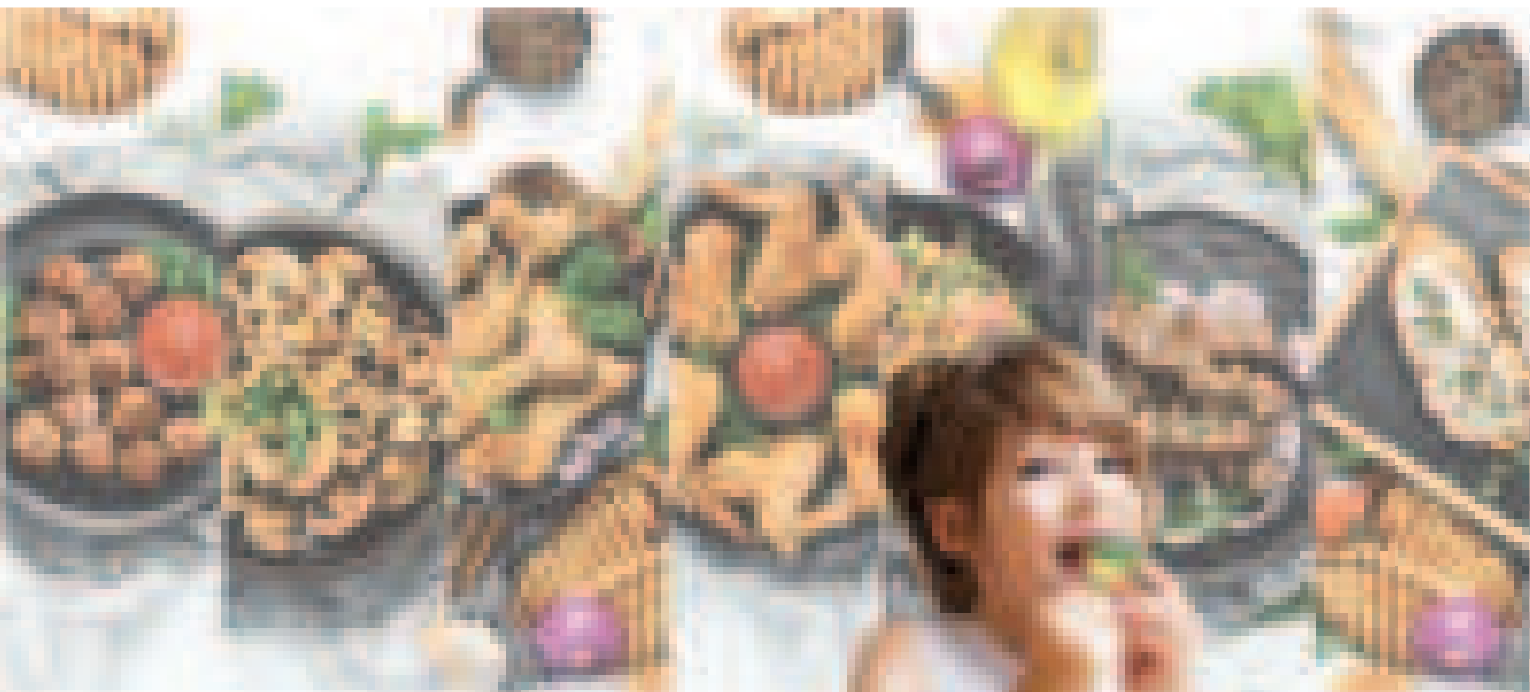
Македонската, албанската, турската, српската и бошњачката кујна споделуваат сличности, како што се употребата на месо, тесто, ориз и зеленчук. Сепак, секој народ има свои традиционални методи на готвење, а вкусот и зачинувањето се различни. Во сите овие кујни, маслиновото масло игра важна улога, а печените меса, сосовите и зеленчуците се основа за многу јадења.

Предлог-задача Споредба на кујните

Задача

1. Направете табела со пет колони: македонска кујна, албанска кујна, турска кујна, српска кујна, бошњачка кујна.
2. Во секоја колона напишете по две до три традиционални јадења, што се карактеристични за секоја кујна.
3. Напишете краток опис за тоа како се подготвуваат тие јадења и кои намирници се користат.
4. Дискутирајте за разликите.

Граматичко катче

Сврзници

1. Што се сврзници? Сврзниците се независна зборовна група.

Тие немаат значење сами по себе (како што имаат именките, глаголите или придавките), туку служат само за поврзување.

Примери: и, а, но, па, затоа, туку, ниту...

2. Како да ги разликуваме сврзниците?

Зборовна група	Прашање што одговара	Пример	Забелешка
Именка Глагол Придавка Сврзник	Кој? Што? Што прави? Каков? Чиј?	ученик, книга чита, пишува убав, нејзин и, а, но	Има предметно значење Означува дејство Опишува именка Нема самостојно значење

3. Примери

Јас **и** Марија учиме.

Јас (именка), учиме (глагол), **и** (сврзник – само поврзува).

Ти читаш, **а** тој пишува.

читаш (глагол), **тој** (именка), **а** (сврзник).

Тој е паметен, **но** е мрзлив.

паметен (придавка), мрзлив (придавка), **но** (сврзник).

Вежби

А. Подвлечи го сврзникот во речениците и напиши кои зборови ги поврзува:

Јас и сестра ми играме.

Сакам да одам, но немам време.

Тој зборува англиски, а јас македонски.

Б. Напиши ја зборовната група за подвлечениот збор:

Марко чита книга. → _____

Јас и Мерита седиме во клупа. → _____

Ана има убава тетратка. → _____

Ти пееш, а јас играм. → _____

В. Одреди кој од зборовите е сврзник:

клуба, пишува, и

убав, но, дете

сака, па, книга

Г. Замени го сврзникот со друг сврзник со слично значење:

Сакав да одам, но немав време.

Сакав да одам, _____ немав време.

Тој игра фудбал, а јас кошарка.

Тој игра фудбал, _____ јас кошарка.

Прилози

Прилози

Прилози се полнoзначни зборови кои најчесто одат со глаголите и го определуваат дејството според некој признак.

Пример:

Јован многу работи.

Марко има малку време за учење.

Поделба на прилозите

Според значењето, прилозите се делат на неколку групи:

- прилози за место;
- прилози за време;
- прилози за начин;
- прилози за количество и степен.

Прилози за **место**: каде, близу, далеку, овде, таму, онде, горе, долу, натаму, наваму, напред, назад, лево, десно, налево, тука, некаде, никаде, дома,

Одговараат на прашањето **КАДЕ?**

Марко и Ана шетаат по улицата.

– Каде одиме? – праша Ана.

– Напред, таму, кај големото дрво. – одговори Марко.

Додека одеа, Ана погледна горе и виде птици.

Марко седна долу на клупата.

– Тука ќе одмориме малку, а потоа ќе продолжиме натаму. – рече тој.

Одговори на прашањата:

1. Каде шетаа Марко и Ана?
3. Што виде Ана горе?
4. Каде седна Марко?
5. Каде ќе продолжат да одат по одморот?

Прилози за **време**: кога, вечер, утре, лани, денес, доцна, рано, тогаш, некогаш, никогаш, сега, одамна, нежни, после, потоа, зимоска, понекогаш, оттогаш, бргу, дење, ноќе итн.

Одговараат на прашањето КОГА?

Денес Марија стана рано.

– Сега ќе одам на училиште. – си рече таа.

Вечер ќе учи за тестот, а потоа ќе чита книга.

Се сети дека лани летуваше со семејството.

– Некогаш одам и кај баба, ноќе останувам таму. – си помисли таа.

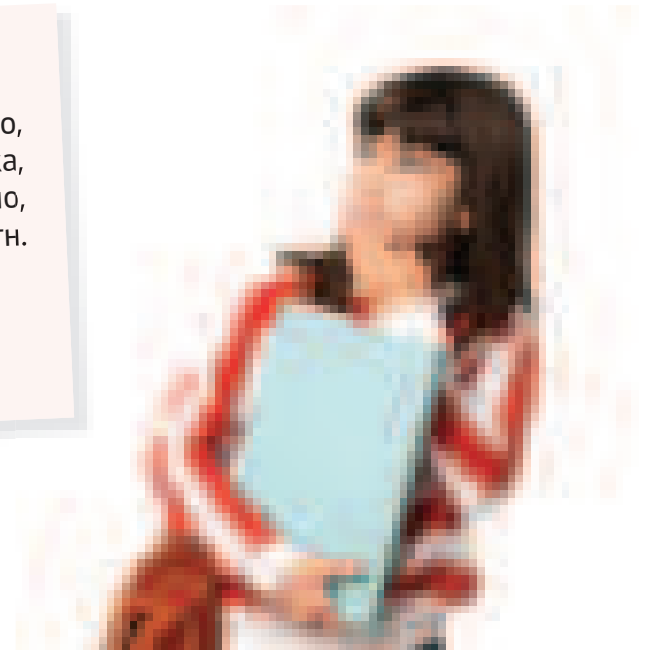
Прашања за разбирање

1. Кога стана Марија?
2. Кога ќе оди на училиште?
3. Што ќе прави вечер?
4. Кога летуваше со семејството?
5. Кога оди кај баба ѝ, каде останува?

Прилози за **начин**: како, добро, лошо, силно, слабо, така, вака, инаку, онака, брзо, полека, машки, пријателски, тешко, смешно, тажно, некако, секако, јасно, чисто, високо, ниско итн.

Одговараат на прашањето КАКО?

Петар трчаше брзо по дворот.

Сестра му полека го следеше.

Тој силно се насмеа, а таа смешно падна на тревата.

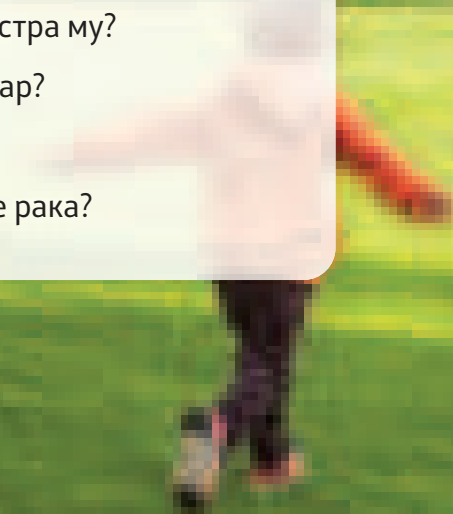
– Вака се игра, а не онака! – рече Петар.

Сепак, Ана пријателски му подаде рака.

Одговори на
прашањата:

1. Како трчаше Петар?
2. Како го следеше сестра му?
3. Како се насмеа Петар?
4. Како падна Ана?
5. Како Ана му подаде рака?

Прилози за **количество и степен**: колку, малку, многу, толку, сосем, доста, неколку, неколку, онолку, двојно, тројно, веќе, премногу итн.

Одговараат на прашањето КОЛКУ?

Ивана изеде многу јаболка, а брат ѝ изеде малку.

Во корпата останаа неколку круши.

Таа веќе беше сита, но, сепак, изеде уште едно.

– Толку е вкусно! – рече Ивана.

– Јас не можам, премногу јадев – ѝ одговори брат ѝ.

Одговори на
прашањата:

1. Колку јаболка изеде Ивана?
2. Колку јаболка изеде нејзиниот брат?
3. Колку круши останаа во корпата?